

ΟΝΟΥΜΑΞ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ-ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ

Δ.Π.ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΧΡΟΝΟΣ Δ.

ΑΘΗΝΑ, Κυριακή 16 του Απριλίου 1946

ΓΡΑΦΕΙΑ: Αργόμος Οικονόμου αριθ. 4 | ΑΡΙΘ. 194

ΣΤΟ ΣΗΜΕΡΝΟ ΦΥΛΛΟ:

ΛΑΖΑΡΟΣ ΒΕΛΕΛΗΣ. Happy Hampstead.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ. Κρυφά μιλήματα.

ΑΛΕΞ. ΠΑΛΛΗΣ. Θουκυδίδης.

ΕΡΜΟΝΑΣ. Κριτικές αναποδιές («Νέα ποιήματα» του Μαρτζώκη—'Η α' Αγάπη» του Χρηστοβασιλή).

ΕΙΡΗΝΗ ΔΕΝΤΡΙΝΟΥ. Από τον κόσμο του σαλονοῦ—Συνεπώς.

JUDAS ERRANT. 'Ο Παράς (τέλος).

ΑΛΕΞΑΝΤΡΑ ΠΑΠΑΜΟΣΚΟΥ. 'Επιστήμη πρωτομάθητη—'Αθρόωπος Μηχανισμός (συνέχεια).

Φ. Α. Γερά κορμιά.

ΑΧΙΛΛΕΑΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ. Κάτου από την όψη (συνέχεια).

ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΕΡΓΙΑΛΙΤΗΣ. Νησιώτικα δηγήματα—'Ο Κούτοαβλος.

ΣΤΑΘΗΣ ΔΗΜΑΣ. Κουβέντες με τσιπνιψί μου.

ΠΟΙΗΜΑΤΑ. Βαρλέντης. Βελή Γκέκας.

Δ. Π. Τ. Φαινόμενα και Πρόματα ('Ο λόγος του Διαδόχου—'Ολα γύρω σου είναι φως...—Κρητικοί και Νεγρεπόντης—'Η 'Επιροπή—Οί Μακεδόνες—Βλάχικα γούστα).

ΒΑΡΒΑΡΟΠΑΖΑΡΟ—Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ—Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ—ΦΟΝΟΠΑΖΑΡΟ ΒΑΘΜΑΔΙΑΤΙΚΟ—ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

ΓΕΡΑ ΚΟΡΜΙΑ

Στο Στάδιο—να με συμπαθάτε—δεν είδα τους Προγόνους μου, αφού καλά καλά η 'Ιστορία δέ με το λείει και ποιοί είναι. Δεν είδα τους αρχαίους αθλητές, δεν είδα τους αρχαίους 'Ολυμπιονίκες. Αιώνες κ' αιώνες τώρα αναπαύονται οι παλικαράδες αυτοί κ' εγώ δε θα γίνω ταφογούτης να νάνω τους τάφους τους και να στολιστώ με τὰ δικά τους, τὰ εντάφια στολίδια. 'Εγώ στο Στάδιο είδα τους Νορβηγούς και τους Σουηδούς και τους άλλους αθλητές, δικούς μας και ξένους, είδα δηλ. ζωντανούς και καλοκαμωμένους ανθρώπους και τους χεροκρότησα με δλη την καρδιά μου—και χεροκρότωντας τους τδνωσα πώς είμαι ζωντανός άνθρωπος και περηφανεύτηκα.

Οί Βορεινοί, που δυο αλάκαιρες μέρες, τις πρώτες των αγώνων, βασιλέψανε στο Στάδιο, δε μὰς φέρανε δὼ τους προγόνους τους για να μὰς θαμπώσουνε. Μὰς φέρανε τὰ γερά τους τὰ κορμιά, τὰ θυμωρα τὰ νιάτα τους, τὴ γοργοπετούσα λεβεντιά τους, τὴν πλέρια τέχνη τους και μπορούσανε να φωνάζουν, στα χιλιάδες θεατὲς τους αποθεώνανε με τὰ χειροκροσμάτά τους.

—Σὰς θαμπώνουνε τὰ κορμιά μας; 'Εμεις με τὰ χέρια μας τὰ φτιάσαμε τέτιχ που τὰ βλέπεις.

Και δεν είναι, θαρρῶ, μικρὸ πρᾶμα ἡ Αὐτοδημιουργία· να φτιάσεις τὸ κορμὶ σου γερό, για να μπορέσεις να καλοδεχτείς αὐριο τὴ γερὴ ψυχὴ που θάρθει να νὰ κατοικήσει. Κάτι τέτιο λέγανε οί αρχαίοι 'Ελληνες και κάτι τέτιο αποδείχνουνε δλοφάνερα σήμερα με τὰ γερά κορμιά τους οί ἀληθινοί ἀπόγονοί τους, οί Βορεινοί.

Γιατί μη θαρρείς ἀπόγονοί των ἀρχαίων 'Ελλήνων είναι κ' ἐκείνοι που κληρονομήσανε τὴν ψυχὴ τους, κ' ὄχι μοναχὰ κείνοι που κληρονομήσανε τὰ χῶματα και τις πέτρες τους. Μπορεὶ οί δεῦτεροι νᾶναι και οί ἀληθινώτεροι ἀπόγονοι, κ' ἄς μὴν τὸ λένε, κ' ἄς μὴν καμαρώνουν ὅσο οί πρώτοι γ' αὐτό. Και στὰ ὕστερα ἕνας φυσικὰ σπάταλος γιὸς ὅσα κ' ἂν κληρονομήσει θὰν τὰ σκορπίσει στους τέσσερεις ἀνέμους και θὰ τρέξουν οί δουλευτάρηδες γειτόνοι του να νὰ τὰ μαζώξουν. 'Ετσι τὸ πάθαμε κ' ἐμεις. Τὴν πλούσια κληρονομία μας τὴ σπαταλήσαμε ἀνόητα, προσπαίζοντας με Προγονικὴ Δόξα και λιβανίζοντας 'Ιερὸς Σιέες. Και στὸ ἀναμεταξὺ οί φιλότιμοι γειτόνοι δουλέψανε κ' εἶναι σήμερα πλούσιοι με τὸ δικὸ μας τὸ βίος, ἐνῶ ἐμεις λιμάζουμε και τὸ ψωμί. 'Ενα μερτικὸ τῆς κληρονομίας μας τδχουνε σήμερα οί Βορεινοί και τὸ χαίρουνται. 'Ας δουλέψουμε να τους τὸ πάρουμε, γιατί με τὸ δῶσε μου, ἀφεντικὸ, ὅ,τι μου πῆρες, δε γίνεται τίποτα· χρειάζεται δουλιὰ και δουλιὰ.

'Αντι λοιπὸ να σαλιαρίζουμε λόγια κούφια, ἀεροφουσκωμένα, δίχως νόημα, πὼς ὁ Μέγας Πᾶν δὲν ἀπέθανε» και πὼς «τὰ νερά του Κλαδέου και του 'Αλφειοῦ να νουρρίζουν τὸν ὕπνον των θεῶν και των ἡρώων», ἄς βάλουμε μυαλὸ πιά κ' ἄς δουλέψουμε. Αὐτὸ τὸ μεγάλο μᾶθημα μὰς δίνουν οί 'Ολυμπιαοί 'Αγῶνες κ' ἀξίζει, μὰ τὴν 'Αλήθεια, να κερδίσουμε κ' ἐμεις ἀπ' αὐτούς ἕνα μᾶθημα.

Φ. Α.

ΜΥΣΤΙΚΑ ΜΙΛΗΜΑΤΑ

(Τὸ δημοσίεψε τὸ «Νέο Ἄστυ» στὸ ἐξοχο πανηγυρικὸ του φύλλο τῆς περασμένης Κυριακῆς).

·'Η Μοῦσα τοῦ ὕμνου

Παλάτι, θέατρο, ναός; 'Ο,τι κ' ἂν εἶσαι, ὦ θάμψη! 'Η ἀρχαία ψυχὴ σὲ κατοικεῖ;

Τάχα τὸ μάρμαρο ἢ αὐτὴ στους γούρους σου εἶσι λάμπει;

'Ολύμπιος ὕμνος μέσα μου παλεύει. Τρέχω ἐκεῖ.

·'Η Μοῦσα ποὺ στοχάζεται

Κορפוῦλες μὲ τὰ πλάγια σας κλιμακωτά, ποὺ ἡ χλόη Φύτρωνε ἀπάνω σας λιγνή, και ζούσατε, ὦ τί κρῖμα! Δὲν εἶστε πιά. Και μέσα μου ζυγνᾶει τὸ μυρολόι. Τώρα τὸ πλούσιο μάρμαρο σὰς ἔθαψε· εἶναι μνήμη.

·'Η Μοῦσα τοῦ ὕμνου

Γύρισες πίσω, πάγκαλη ψυχὴ, Ζητή μιά τὴ γῆ τὴ μοναχὴ. Ποῦ σου τὴ δῶσαν οί θεοί πατρίδα και θρονί σου; Σὰν τὸ καπλάνι λύγισσε, κορμὶ, σὰν πέτρα στήσου.

·'Η Μοῦσα ποὺ στοχάζεται

Θρονί της και πατρίδα της; Τάθᾶνατα και θεῖα Παντοῦ σὰν τᾶτρα δείχνονται, παντοῦ σὰν τὰ στοιχίδια,

Παντοῦ ὅπου στέκουν τὰ καλά, τὰ ληθινὰ, τὰ ἀράτα. 'Οπου βωμὸς εἶν' ἡ Ζωὴ κ' ὅπου θεὸς ἡ 'Ιδέα.

·'Η Μοῦσα τοῦ ὕμνου

'Αρχαία ψυχὴ, στοῦ πρώτου σου κορμοῦ τὰραξοδὸλ Γύρισες πίσω; 'Ανάστησε τὴν ἀκριβὴ σου πόλη; Μαζὶ σου ἔλα τᾶνάστησε; 'Ακούω τοῦ Σοφοκλῆ σου, Καθῶς πρωταγρικῆθηκε, τὸ μιλῆμα, στὴ γῆ σου.

·'Η Μοῦσα ποὺ στοχάζεται

Γυρίζουν δια ἀλλάζοντας. Κ' ἐγὼ ζκουτα μιά μέρα Κάποιο τραγοῦδι τοῦ βουνοῦ ποὺ τδλεγε τὸ στόμα Και τδπαίξε συντροφικὰ χωριάτισσα φλογέρα, Και μέσα του σὲ ξάνοιξε κ' ἐμπρός μου σ' ἔχω ἀκόμα, 'Αρχαία ψυχὴ, να πολεμᾶ; μέσ' στὸ τραγοῦδι ἐκείνο Για να ὕψωθῆς, κορδαλὸς, για να φυτρώσης κρῖνο. Τᾶηδὸνί πάει τοῦ Κολωνοῦ και εἶν' ὄνειρο ἢ λαλιὰ [του,

Βιβλία, τοῦ κάκου, λείψανα, και τῆς σοφίας ἡ βρύση... Και μιά φλογέρα εἶναι γραφτὸ με νέο σκοπὸ ἐδῶ κάτω Να ξαναδράξῃ τὸνειρο και να τὸ ξαναζήση.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ.

ΚΟΥΒΕΝΤΕΣ

ΜΕ ΤΟΝ ΑΝΙΨΙΟ ΜΟΥ

Ο ΑΝΙΨΙΟΣ ΜΟΥ. Δικός μας λοιπὸν ὁ πρώτος 'Ολυμπιονίκης...

ΕΓΩ. Και δικός μας να μὴν εἶται δὲν πείραζε· μικρὸ τὸ κακό.

Ο ΑΝΙΨΙΟΣ ΜΟΥ. Μὰ τί; Δὲν πρέπει να πάρουμε κ' ἐμεις ἕνα βραβεῖο;

ΕΓΩ. 'Ενα; Μακάρι να τὰ παίρναμε ὅλα... Μὰ κ' ἂ δὲν τὰ πάρουμε...

Ο ΑΝΙΨΙΟΣ ΜΟΥ. Δὲ σὲ καταλαβαίνω.

ΕΓΩ. Θὰ με καταλάβεις. 'Α μὰς νκούσανε οί 'Εγγλέσοι κ' οί Γερμανοί στη σκοποβολὴ θαρρείς θὰ ζημιωνόμαστε;

Ο ΑΝΙΨΙΟΣ ΜΟΥ. Χρ!

ΕΓΩ. 'Η πατρίδα μας στὸν πληθυσμὸ εἶναι να ποῦμε μιά ἐπαρχία τρίτης ἢ τέταρτης σειράς τῆς 'Αγγλίας και τῆς Γερμανίας. 'Ενα λοιπὸν Κράτος σὰν κ' αὐτὰ ἔχει να διαλέξει ἕνα δυὸ σκοπευτὲς καλοῦς μέσα σὲ τόσα μιλιούνια κατοίκους. Και δὲν τοῦ εἶναι δὺσκολο να νὰ τούς βρεῖ. Τὸ ἴδιο μπορούμε να ποῦμε και για τὰλλα τᾶγωνίσματα.

Ο ΑΝΙΨΙΟΣ ΜΟΥ. 'Ισα ἴσα αὐτὸ λέω κ' ἐγὼ· και γ' αὐτὸ δὲ ἡ νίκη μας στη σκοποβολὴ ἔχει μεγάλη σημασία.

ΕΓΩ Δὲ λέω, ὄχι μὰ θάχε· ἀκόμα μεγαλύτερη σημασία ἢ νικώσαμε σ' ἓνα ἄλλο ἀγώνισμα.

Ο ΑΝΙΨΙΟΣ ΜΟΥ. Στὸ Μαραθῶνιο δρόμο;

ΕΓΩ. Γιὰ δνομα τοῦ Θεοῦ, μὴ μοῦ θυμίζεις τὸ 96 μὲ τὸ ἀδερφάκι του τὸ 97!

Ο ΑΝΙΨΙΟΣ ΜΟΥ. Τότε σὲ ποῦ ἀγώνισμα;

ΕΓΩ. Στὸ ἀγώνισμα τοῦ πολιτισμοῦ. Σήμερα, ξέρε το, νὰ σὲ τί ἀγωνίζομαστε οἱ Ρωμιοὶ μπροστὰ στοὺς Εὐρωπαίους. Ἀγωνίζομαστε νὰν τοὺς δεῖξουμε, τώρα ποὺ τοὺς φιλοξενούμε στὴν πατρίδα μας, πὼς εἴμαστε ἄνθρωποι ἴσχυοι, εὐγενικοὶ, τίμιοι, ποὺ ξέρουμε νὰ σεβόμαστε τοὺς ξένους καὶ πὼς ἀποχτήσαμε τὰ προσόντα νὰ κρατήσουμε γιὰ πάντα τοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνες στὴν πατρίδα μας.

Ο ΑΝΙΨΙΟΣ ΜΟΥ. Καὶ λές νὰν τὸ πάρουμε ἓνα τέτιο μεγάλο βραβεῖο;

ΕΓΩ. Ἴσαμε τὴν ὥρα τουλάχιστο ἔτσι φαίνεται.

Ο ΑΝΙΨΙΟΣ ΜΟΥ. Ἄ λείπανε τὰ σφυρίγματα καὶ τὰ γιοῦχα τῆς Πέμτης...

ΣΤΑΘΗΣ ΔΗΜΑΣ

HAPPY HAMPSTEAD

Εὐτυχισμένο τὸ λένε τὸ διαμέρισμα τῆς Λόντρας ὅπου κάθουμαι, καὶ τ' ἀξίζει ὄχι τόσο γιατί μέσα σ' αὐτὸ ἔχουν τὰ σπίτια τους οἱ καλλίτεροι νοικοκυρεῖοι τῆς πρωτεύουσας ποὺ κερδίζουν ἢ κέρδιζαν μιὰ φορὰ τίς λίρες μὲ τὸ τσουβάλι, ὅσο ἐπειδὴς εἶναι ἢ πὶὸ παστρικά καὶ ὑγιεινὴ ἐνορία. Ἀπάνου στὸ βουνήσιο αὐτὸ μέρος οἱ θάνατοι εἶναι πὶὸ ὀλιγοστοὶ παρά ὀλοῦθε· κάθε λίγο καὶ πολὺ ὁ οὐρανὸς μᾶς δείχνει κάμπουσες γαλαξίες ὀργυιές καὶ στολίζεται μὲ ἄσπρα συγγεφάκια ποὺ θάταν νὰ τρελλαθεῖς ἀνίσως καὶ δὲν εἶχαν λαδιές σκορπισμένες ἐδῶ κ' ἐκεῖ. Ὁ ἥλιος μᾶς γλυκοχαϊδεύει, καὶ τὸ βράδυ ἔχουμε τὸ φεγγάρι μὲ τὴν ἀσημένια του ὀμορφάδα—τὸ δικὸ σας αὐτοῦ πέρα εἶναι χρυσὸ, κ' ἄς προσέχουν οἱ ποιητάδες σας ὅταν διμλοῦν γιὰ τὴ νυχτοβασίλισσα νὰ μὴν ἀντιγράφουν τοὺς ξένους—καὶ τὸ καθαροπλυμένο κοπάδι τῶν ἄστρων.

Οἱ ντόπιοι θιαμάζουν καὶ τὸ βασίλειμα τοῦ ἡλιοῦ, γιὰ μᾶς ὅμως τὸ θέαμα εἶναι τόσο φτωχὸ ποὺ γεννάει μονάχα πόθο καὶ μελαγχολία μὲς στὰ σωθικά μας. Ἡ ἀτμοσφαῖρα εἶναι πολὺ ἄλαφρη, καὶ ὅταν ἀπὸ τὸ κέντρο τῆς πολιτείας ἀνεβαίνει ἐδῶ ἀπάνου μὲ τὸν ὑπόγειο σιδηρόδρομο ἢ μὲ τὸ αὐτοκίνητο ποὺ κόβει δρόμο σὰν ἔφταστο πετούμενο, νιώθεις μεγάλη διαφορά στὴν ἀνάσα καὶ λές πὼς βρίσκεσαι σ' ἄλλον κόσμον. Αὐτὸς εἶναι ὁ λόγος ποὺ ἐνῶ

στις περισσότερες ἐνορίες τῆς Λόντρας τὰ ἄδεια σπία ὅσο πάει ἀξαινουν, ἐδῶ πέρα ὀλο χτίζου καὶ πάντα χτίζου. Καὶ ἡ καταχνιά σ' αὐτὸ τὸ ψήλωμα φέρνεται μὲ διάκριση· μερικὲς φορὲς ὅπου εἶναι παντοῦ πηχτὴ καὶ μαύρη σὰν πίσσα, ἐδῶ ἴνεται ἄσπρα, ἢ εἶναι φτενὴ καὶ σ' ἀφίνει νὰ βλέπεις μπροστὰ σου. Κάποτε μάλιστα ἔρχεσαι ἀπὸ μακρὰ καὶ ἄμα ρωτᾷς ἂν τὴν τάδε ὥρα τὴν εἶδαν τὴ σκοταδερὴ σου ἀποκρίνονται μὴν ὄνειρέφτηκες.

Χτρία μὲ μεγάλη ἀρχιτεκτονικὴ τὸ Hampstead δὲν ἔχει διόλου, εἶναι ὅμως ὠραία νὰ τὰ βλέπεις μὲ τὰ κοκκινέλλα καὶ τοῦβλά τους ἀνέγγιχτα ἀπὸ καπνίλα, καὶ ἔπειτα ἀπὸ μιὰ βροχοῦλα ποὺ φεύγει κ' ἡ σκόνη σοῦχουν κάτι παρουσία κοπελλήσια ποὺ χαίρεσαι νὰ τὰ κοιτάξεις. Στὶς ἀριστοκρατικότερες συνοικίες εἶναι ὀμορφο ἓνα καντήλι ποὺ φέγγει στὸ ἔμπα τοῦ σπιτιοῦ βαθιὰ κάμπουσα μέτρα ἀπὸ τὸ μπροστινὸ περιβόλι, καὶ τὸ ἤσυχο φῶς μὲ τὴν ἐσάλαγη γαλήνη σὲ κάνουν καὶ μνήσκεις μαγεμένος. Ἀπάνου στὸ κορφοβουνὶ ἐφτείασαν πλατεῖα μὲ τεχνητὴ λίμνη στὴ μέση, ὅπου γίνονται παγοδρομίες σὰν πῆξει τὸ νερὸ—φέτος οὔτε μιὰ φορὰ—ἢ πλέουν ἄδειες βαρκούλες καὶ παραβάκια ὅπου τὰ πέταζαν μέσα ἀγορία καὶ παλληκάρια, κολυμποῦν σκύλοι ἢ μπαίνουν διαβατικά κάρρα μὲ τὰ ἄλογα τους γιὰ νὰ πλουθῶν οἱ λασπωμένες ρόδες, ἐνῶ σὲ μιὰ κώχη παίζει ἡ μουσικὴ, σὲ μιὰν ἄλλη μιὰ θρησκευτικὴ ἑταιρεία ψέλνει ὕμνους καὶ κηρύχοντας τὸ Βαγγέλιο μαζεύει δεκάρες—ἓνα ὀρισμένο ποσὸ πρὶν τὸ κουνήσει νὰ φύγει, πὶὸ πέρα παρασταίνουν ὁ Φασουλῆς μὲ τὸν Περικλέτο βάζοντας κ' ἓνα σκυλάκι μὲς στὸ θιασο, κ' ἄλλου πάλε κάποιος κουταλιανὸς ἀσκώνει μεγάλα βάρη καὶ ρητορεύει ἀπάνου στὴν τέχνη του.

Ἐκεῖ ἀπάνου Ἐρωτόκριτοι, ἀληθινοὶ καὶ κάλπικοι, ἀνταμώνουν μὲ Ἀρετοῦσες ὀμοίας λογῆς, τὴν καθημερινὴ ἂν εἶναι πλούσιοι καὶ ἀκαμάτιδες, τίς γιορτές ἂν εἶναι ἀπὸ τὸν κόσμον ποὺ δουλεύει, καὶ προβατῶντας μαζὶ γιομίζουν τὸν ἀέρα ζαχαράτες ἀνοήσιες κατεβαίνοντας εἴτε δυτικὰ σ' ἓνα μικρὸ καὶ καθαρίο χωριουδάκι εἴτε ἀνατολικά κατὰ τὸ μέρος τοῦ Harrow σ' ἓνα πάρκο ποὺ εἶναι τὸ καμάρι τῆς Λόντρας καὶ ἴσως εἶναι τὸ πὶὸ ὀμορφο ἀπ' ὅσα ὑπάρχουν στὴν οἰκουμένη. Ὀνομάζεται Golder's Hill, καὶ τῶφτειασαν πρὸ δέκα χρόνια, ὅταν πέθανε ὁ ἰδιοκτήτης καὶ τὸ ἄφησε σὰ χτῆμά του ποὺ εἴτουν γιὰ ἓνα μικρὸ ποσὸ—κάμπουσες χιλιάδες λίρες γιὰ τὰ παιδιὰ του—στὴν δημορχία τῆς ἐνορίας. Ὅ,τι ξε-

χωρίζει αὐτὸ τὸ πάρκο ἀπ' ὀλα τὰ ἄλλα εἶναι ποὺ βάσταξαν ὅσα μπόρεσαν ἀπὸ τὴ φυσικὰ τοποθεσία καὶ δὲν ἐχάλασαν τὸ βουνήσιο σκίδιο του, μόνε τὰ ἄφησαν καθὼς εἴτουν, διαιρημένο σὲ τόσα κομμάτια ὅπου καθένα τους μοιάζει σὰν πελώρια σάλα μὲσα σ' ἀπέραντο χτῆριο. Χτῆριο ποὺ τὸ χειμῶνα φαίνεται ἔρμο καὶ ἀκατοίκητο, ποὺ ζωντανεύει ὅμως μὲ τὰ καλοκαίρια καὶ φαντάζει σὰν πλουμιστὸ παλάτι νύφης πλούσιου καὶ ροδοζυμωμένου.

Τίποτες στὸν κόσμον δὲν ἀξίζει περισσότερο ἀπὸ τὸ θέαμα αὐτοῦ τοῦ πάρκου τὸν ἀλωνάρη, τὸν κάρδ ἕπου κάθε λούλουδο ἐδῶ πέρα εἶναι στὴν ἀκμὴ τῆς ζῆσης του, ὅπου κάθε δέντρο στολίζεται μὲ ὀλο τὸ φύλλωμά του καὶ μεγαλώνει ἐξάδιπλα καὶ ὀχταδιπλα μπροστὰ στὰ μάτια σου, ὅπου φυτὰ φερμένα ἀπὸ κάθε ἔκρη τῆς γῆς ἀπλώνουν ὀλη τὴν ὀμορφάδα τους σὲ χρώματα καὶ μορφές, καὶ περπατεῖς βῆμα βῆμα καὶ στέκεσαι γιὰ νὰ θιαμάξεις τόνα, νὰ καμαρώνεις τᾶλλο, καὶ δὲ σοῦ σώνει μιὰ μέρα ἀτέλειωτη γιὰ νὰ πᾶς ἀπὸ τὸ ἔμπα στὸ ἔβγα ἐνὸς τόπου ποὺ λίγους μῆνες πρὶν τόνε διασκελίζεις σὲ μισὴ ὠρα πέρα γιὰ πέρα.

*

Ἐνια μας, ζυγώνουν οἱ λαμπρὲς ἡμέρες καὶ θὰ ξαναπαῶ νὰ ἰδῶ τὴν κυράτσα μὲ ὀλα τὰ κάλλη της. Ἄν τύχει κ' ἔβρω αὐτοῦ κανέναν πινελλᾶ πασκίζοντας νὰ ζωγραφίσει μερικὲς ἀπὸ τῆς χάρες της, ἢ κ' παραστέκομαι κοντὰ του γιὰ νὰ τῆς ἀπολάψω κ' ἰγὼ, κ' ἄς μὲ πῶν ἀδιάκριτο. Γιατὶ ἀλησμόνησα νὰ σὰς τὸ πῶ—καὶ ποῖς ἄραγες δὲν τὸ μάντεψε μόνος του;—ποὺ τὴν ἐνορία μᾶς κάθονται οἱ σπουδαιότεροι καλλιτέχνες ποῦχει ἡ Ἀγγλία. Ὅ μᾶθετε ὀμως ἀπὸ μένα ἐν' ἄλλο ποὺ δὲν μπορεῖτε νὰ τὸ ξέρετε, κ' αὐτὸ τᾶλλο εἶναι ὅτι ἀνάμεσα στοὺς καλλιτέχνες εἶναι κ' ἓνας δικὸς μας, ὁ Ἀλέξαντρος Ρώσσης, ποὺ γεννήθηκε ἐδῶ καὶ παραπάνου ἀπὸ ἐξῆντα χρόνια στοὺς Κορφοὺς ὅπου ὁ πατέρας του, ὁ σιὸς Μάρκος εἴτουν δικαστὴς καὶ συγγραφεὴς, ἔχοντας στενὴ φιλία μὲ τὸ Ἰούλιο Τυπάλδο, μὲ τοὺς Βαλαωρίτηδες καὶ μὲ τοὺς ἄλλους φυσικὰ ποὺ βαστοῦσαν τίς πρώτες θέσεις στὴν κοινωνία τῶν Κορφῶν, τῆς Ζάκυνθος καὶ ἄλλου στὰ Ἐφτάνησα. Εἴτουν ἐννιά χρονῶν ὁ Ἀλέξαντρος ποὺ οἱ φημερίδες ἀρχίνησαν νὰ ποῦνε γι' αὐτόνε πὼς θὰ τιμήσει τὴν Ἑλλάδα, ὁ δὲ Μάντζαρος ποῦγραφε τὴ μουσικὴ γιὰ τὸν Ἐθνικὸ Ἦμνον τὸν ἤθελε συχνὰ σπῆτι του, τὸν ὀνόμαζε μικρὸ δια-

ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ

ΒΙΒΛΙΟ ΠΡΩΤΟ

89. Γιατὶ οἱ Ἀθηναῖοι μὲ τέτιον τρόπο κατάντησαν ὡς στὰ περιστατικά ὅπου μεγάλωσαν. Ὅταν οἱ Μῆδοι, νικημένοι στὴ στεριά καὶ θάλασσα ἀπὸ τοὺς Ἑλληνας, τραβήχτηκαν ὀχ τὴν Ἐβρώπη, κ' ὀσοι τους καταφύγανε μὲ τὰ καράβια στὴ Μυκάλη καταστράφηκαν ἐκεῖ, τότες ὁ Λεωτυχίδης (49) ὁ βασιλεὺς τῶν Λακῶνων, ποὺ ἀρχηγεθε στὴ Μυκάλη τοὺς Ἑλληνας, πῆρε τοὺς Πελοποννησιῶτες συμμαχοὺς καὶ τράβηξε γιὰ τὴν πατρίδα. Οἱ Ἀθηναῖοι ὀμως κ' οἱ Ἴωνες μὲ τοὺς Ἑλλησποντινοὺς συμμαχοὺς, ἐπαναστατημένους τότες ἀπὸ τὸν Πέρση βασι-

(49) Λεωτυχίδης. Γράφε ἑωρικό Λεωτυχίδης, ὀπως Λεωνίδας, Βρασίδης, Στενελάδης, Κίσαριδης, Ἐπιτάδης.

λιά, ἔμειναν πίσω καὶ πολιορκοῦσαν τὸ Σηστὸ μὲ τοὺς Μῆδους μέσα. Ἐκεῖ ξεχειμόνισαν καὶ πῆραν τὸ Σηστὸ ἀπὸ τὸν ἄδιασαν οἱ βαρβάροι, κ' ἔπειτα οἱ στρατοὶ πρῶμισαν ὀχ τὸν Ἑλλησποντο ἓνας ἓνας γιὰ τὰ μέρη τους. Τῶν Ἀθηναίων πάλι ὁ λαὸς, ἄμα τοὺς τραβήχτηκαν οἱ βαρβάροι ἀπὸ τὴν Ἀττικὴ, ἄρχισαν ἀμέσως καὶ τὰ γυναικόπαιδά τους μ' ὀτι πρᾶμα τοὺς σώθηκε τὰ κουβαλοῦσαν πίσω ἀπ' ὅπου τᾶχαν ἀσφαλίσει, κ' ἔτοιμαζόνταν νὰ ξαναχτίσουν τὴν πολιτεία τους καὶ τὸ τεχνί. Γιατὶ κάπου λίγα μέρη τοῦ καστρόγυρου ἔστεκαν ἀκόμα, καὶ τὰ σπίτια τους εἴτανε ρηγιμένα τὰ περισσότερα, ἐξὸν τὰ λίγα ὅπου πέζεψαν οἱ ἀρχόντοι τῶν Περσῶν.

90. Κι' οἱ Λάκωνες, ἄμα πληροφορήθηκαν τοὺς σκοποὺς τους, στείλανε γερόντους (50), μέρος γιατί κ' οἱ ἴδιοι προτιμοῦσαν τοὺς Ἀθηναίους νὰ μὴν εἶναι τεχιτισμένοι, μῆτε ἐκεῖνοι μῆτε κανεῖς, περισσότερο ὀμως ἐπειδὴς τοὺς παρακινούσαν οἱ συμμαχοὶ τους, τρομαγμένοι ἀπὸ τὸ μεγάλο τῶν Ἀθηναίων ναφτικὸ, ποὺ πρὶν δὲν εἶχαν, κ' ἀπὸ τὴν παλικαριά τους ὀπως τὴν δείξανε στὸ Μηδικὸ τὸν πόλεμον. Καὶ τοὺς παρακαλοῦσαν νὰ μὴν τεχιστοῦνε, μάλιστα καὶ

(50) ἦλθον πρεσβεῖαν. Χαλασμένο. Ἴσως μοναχὰ ἦλθον.

τῶν ἄλλων ὀξω ἀπὸ τὴν Πελοπόννησον τοὺς καστρόγυρους ὀπως ἔστεκαν ἀκόμα νὰν τοὺς γκρεμίσουνε μαζὶ τους—χωρὶς ὀμπρός τους νὰ δείχνουν τὴν καθαφτὸ ἀφορμὴ (51) καὶ τὴ δυσπιστία τοῦ νοῦ τους, παρά πὼς τάχα ὁ βάρβαρος ἂν ξαναπλάκωνε, ἔτσι δὲ θᾶβρισκε πουθενὰ μέρος ἀσφαλισμένο, ὀπως τώρα ἔτυχε μὲ τὴ Θῆβα, ὅπου νὰ πατάει—κ' ἔλεγαν ἢ Πελοπόννησον πὼς τοὺς ἔφτανε ὀλωνῶν ὡς μῆνα καὶ ποδισμοῦ καὶ προσβολῆς. Καὶ στοὺς Λάκωνες, σὰν εἶπαν ἀφτὰ, τοὺς ἀπάντησαν οἱ Ἀθηναῖοι σύμφωνα μὲ γνώμη τοῦ Θεμιστοκλή, πὼς θὰ στείλουνε στὴ Σπάρτη γερόντους νὰ συζητήσουν τὴν πρότασή τους, καὶ τοὺς προβόδισαν ἀμέσως· ἔπειτα πρότενε ὁ Θεμιστοκλῆς νὰ σταλθεῖ ὁ ἴδιος στὴ Σπάρτη μιὰ ὀρα ἀργότερα, μὰ νὰ ἐκλέξουν κ' ἄλλους συγγερόντους του, δίχως ὀμως νὰν τοὺς στείλουν ἔφτους, παρά κρατῶντας τους πίσω τόσο, ὡς ποὺ ν' ἀνεβάσουν ἀρετὰ τὸ τεχνί σὲ ὕψος ἴσα ἴσα διαφεντέψιμο (52), καὶ τοὺς εἴπε νὰ τεχιζόντων ὀλοὶ σύψυχοι ὀσοὶ βρίσκονται στὴν Ἀττικὴ—ἄντρες, γυναῖκες, παιδιὰ—χωρὶς νὰ λυπηθοῦν κανένα χτῆριο—θῆς ἰδιωτικὸ θῆς δημόσιο—χρῆσιμος

(51) τὸ μὲν βουλόμενον. Τὴ θέλησή τους ὀμως τὴν εἶδαν οἱ Λάκωνες τὴν ἀληθινὴν αἰτία δὲ θέλανε νὰ δείξουν. Νομίζω τὸ μὲν ὄν.

(52) ὄστε ἀπομάχεσθαι. Πρὸ. 2 ὀσον ἀποχῆν.

Εολάκι κ' ἔλεγε πῶς κατὶ καλὸ θὰ βγεῖ ἀπὸ δαύ-
τονε.

Καὶ οἱ προφητεῖες ἀληθέψανε, ὁ πατέρας του τὸν
ἐσπούδασε στὴ Βενετία, καὶ ἀπὸ κεῖθε μὲ τὰ ἐξοδα
τοῦ Πετρίδη πῆγε δυὸ χρόνια στὸ Φιρέντζο γιὰ νὰ
τελειοποιηθεῖ ζωγράφος. Ἐπειτα ἔπαιε ἐδῶ στὴ
Λόντρα καὶ ὁ Μπραϊλλας, ὁ πρέσβης, τὸν ἐπροστάτε-
ψε, καὶ ὁ Ρώσσης ἐπρόκοψε καὶ δὲν εἶπουν ἀκόμα
τριάντα χρόνων πού ἐστειλε ἔργα στὴν Ἀκαδημία
καὶ τὰ δέχτηκαν γιὰ τὴν ἔχτηση,* καὶ ἀπὸ τότε
δὲν ἔλειψε μιὰ χρονιά πού νὰ μὴ δεχτοῦν ζωγρα-
φίαι δικῆς του στὴν Ἀκαδημία, ὡς πού ἀπόχτησε
δικαίωμα σύνταξης. Τὰ μετάλλια καὶ τὰ πιστοποιη-
τικά πού τοῦ δόθηκαν σὲ ἄλλες ἔχτησες μετρημὸ δὲν
ἔχουν. Σ' ἀκουαρέλλα καὶ σ' ἐλασιογραφίαι πάντα
ἐπίτυχε, πολλές φορές ἐπουλήθησαν ἔργα δικὰ του
τὴν πρώτη μέρα πού ἀνοίγε ἡ ἔχτηση. Εἰκονογρα-
φημένα φύλλα ἐτύπωσαν τίς ζωγραφίαι τους, ἐγδό-
τες ἀγόρασαν ἀπ' αὐτὸν τὸ δικαίωμα νὰ βγάλουν
χιλιᾶδες ἀντίτυπα ἀπὸ τίς εἰκόνες του, καὶ τὰ ἀντί-
τυπα πουλιοῦνται ἀκόμα καὶ τώρα ἔπειτα ἀπὸ τόσα
χρόνια. Ὁ χρωματισμὸς του ἀρέσει γιατί εἶναι ἀπα-
λὸς μὲ ζεστασιά καὶ ποικιλία, τὸ σκῆδιο τῶχει μαζὶ
εὐκόλο, στέριο καὶ ψιλοκάμωτο.

Παντρέφτηκε πρώτη φορά μὲ ἰγγλίζα, μιὰ μα-
θήτρα του—τίποτε παραδόξο—κ' ἐσυγγένεψε μὲ
μεγάλια σπίτια, μάλιστα ὅταν τὰ παιδιά του ἐμεγά-
λωσαν κ' ἔκαμαν πάλε ἄλλους γάμους. Περιττὸ νὰ
τὸ ποῦμε πού ταξίδεψε σὲ πολλές γῆρες, Ἰταλία,
Ἄγγλια, Γαλλία, Ἰσπανία, Αἴγυπτο καὶ ἄλλοι μὲ
ἴλα ὅμως τὰ συμφέροντα πού ἔχει ἐδῶ, ποτὶ δὲν ἀ-
λησμόνησε τοὺς Κορφοὺς καὶ τὴν Ἑλλάδα, ὅπου
εἶναι τριάντα χρόνια τώρα πού δὲν ἐπάτησε τὸ πόδι
του. Καὶ δὲν εἶναι μονάχα ἄνθρωπος τοῦ πινελιοῦ,
μόνε ἀγαπάει καὶ τὰ γράμματα καὶ ὅσες φορές
ἔχω τὴν εὐχαρίστηση νὰ τόνε βλέπω τὸ στρώνουμε
σὲ κουβέντες φιλολογικῆς. Τ' ἀρέσει πολὺ ὁ Σολω-
μὸς πού τὸν ἐρούφηξε στὰ πρῶτα νιάτα του—εἶπα
παραπάνου πού συχοπήγαινε στοῦ Μάντζαρου τὸ
σπίτι—καὶ πολλὰ τοῦ Ζακυθινοῦ ποιητῆ τὰ ξέρει
ἀπ' ἔξω. Μιὰ βολὰ ἐμπνεύστηκε μὲ τὸ Θάνατο τῆς
ὀρφανῆς κ' ἔκαμε μιὰν εἰκόνα πού τὴν ἀγόρασε ἔπει-
τα ἀπὸ λίγο ἡ πριγκήπισσα Βικτώρια ἡ μάνα τοῦ
σημερινοῦ αὐτοκράτορα τῆς Γερμανίας. Τὸ διαβάσαμε

* Στὴν Ἀκαδημία τῆς Λόντρας στέρνουν 16 ἢ 20 χι-
λιάδες ἔργα καθὲς χρόνο, καὶ μιὰ ἐπιτροπὴ συνεδριάζει τίς
πρῶτες τρεῖς βδομάδες τοῦ Ἀπρίλη καὶ διαλέει σάμπως
δυὸ χιλιάδες γιὰ τὴν ἔχτηση.

τῆς δουλειᾶς, παρὰ γκρεμίζοντας τὰ ὄλα. Ἔτσι ὁ
Θεμιστοκλῆς ἀφοῦ τοὺς δασκάλεψε καὶ πρόττειε (53)
πῶς τὰ κατόπι ὁ ἴδιος θὰν τὰ βολέψει ἐκεῖ κάτω,
μίσειε. Κι' ὅταν ἔφρασε στὴ Σπάρτη, δὲ ζῶννε
στὶς ἀρχές, παρὰ μὲ μιὰ ἢ ἄλλη πρόφαση τραβοῦσε
σὲ μάκρος. Κι' ὅταν κανεὶς τυχὸν τῆς ἐξουσίας τό-
νε ρώταε γιατί δὲν παρουσιάζεται στὸ λαὸ, ἔλεγε
πῶς καρτερᾷ τοὺς συγερόντους του πού κάπια δουλιὰ
πρόβαλε κι' ἐμειναν πίσω, πῶς ὅμως περιμένει θὰ
φτάσουν γλήγορα, κι' ἀπορεῖ μάλιστα πῶς νὰ μὴ
φανοῦν ἀκόμα.

91. Κι' οἱ Λάκωνες, ὅταν τ' ἄκουσαν, σὰ φίλο
τους τὸν πίστεψαν τὸ Θεμιστοκλῆ, μὲ καθὼς ἄλ-
λος (54) κόσμος ἔφτανε καὶ καθαρὰ κατηγοροῦσαν
πῶς χτιζεταὶ τὸ τειχὶ καὶ πάει τώρα πῆρε ὕψος, δὲν
ἤθεραν πῶς ν' ἀπιστήσουν. Κι' ἐκεῖνος σὰ μυρίστη-
κε τί τρέχει, τοὺς παρακαλεῖ νὰ μὴν παρασέρνου-
νται ἀπὸ λόγια παρὰ καλύτερα νὰ στείλουνε δικούς
τους ἀθρώπους, ἄντρες σεβαστοὺς πού θὰ ζετάσουν
καὶ θὰ φέρουν τὴν ἀλήθεια. Στέλνουνε λοιπὸν, κι'
ἀφτοὺς ὁ Θεμιστοκλῆς μὴνάει κρυφὰ τῶν Ἀθηναίων
νὰν τοὺς κρατήσουν ἔτσι: ἀθύρβα ὅσο μποροῦσαν καὶ

(53) ὑπείπων. Γράψε ἐπειπῶν.

(54) τῶν δὲ ἄλλων. Τὸ ἄλλων φαίνεται γλώσσα τοῦ
τῶν δὲ.

μιὰ βραδυὰ μαζὶ καὶ τὸ ἀναλύσαμε αὐτὸ τὸ ποίημα
καὶ μιὰ ἰδέα μοῦρθε πού ἂν εἶναι σωστὴ πρέπει ν'
ἀλλάξουμε τὸν τίτλο του. Θὰ τὰ ποῦμε καμιάν ἄλ-
λη στιγμή, γιατί δὲν εἶμαι ἔτοιμος τώρα καὶ πρέ-
πει νὰ κάμω λίγο ψάξιμο γιὰ νὰ περπατοῦμε στὰ
σίγουρα. Κάποια παραλλαγή πού σημειώθηκε ἀπὸ
τὸν Πολυλά καὶ ἀπὸ τὸν Παλαμᾶ μᾶς βοηθαίει νὰ ἐν-
νοήσουμε κατὰ βάθος αὐτὸ τὸ τραγοῦδι· πρὶν τὴν
ἰδῶ ὄλο σκόνταφτα, ὕστερα ὅμως μῆκα στὸ νόημα,
καὶ ἔβρηκα πού περιέχει δυὸ εἰκονοῦλες λαμπρές—
ὄχι μιὰ—καὶ ἴσως ὁ Ρώσσης θὰ τίς ζωγραφίσει σύ-
φωνα μὲ τὴ γνώμη μου.

*

Μοιάζει ὅμως σὰ βέβαιο πού θὰ τίς ζωγραφίσει
μέσ' στὸ νησί πού τὸν ἐγέννησε· στὸ Γαστοῦρι ἢ στὶς
Μπενίτσες ἢ στοὺς Καστελλάνους, μπορεῖ καὶ στὴν
Ἀνάληψη, γιατί τὸ πῆρε ἀπόφαση νὰ ξαναγυρίσει
στοὺς Κορφοὺς, γιὰ νὰ τελειώσει ἐκεῖ τὴ ζωὴ του,
ὅπως λέει ὁ ἴδιος—ὅπου τὸν προσμένει ἀκόμη πολλὴ
δουλιὰ, καθὼς λέω ἐγὼ πού γνωρίζω τὴ δύναμή του
καὶ ξέρω τὴν ἐντύπωση πού θὰ κάμουν σ' ἕναν ἐν-
θουσιώδη τεχνίτη σὰν αὐτόνε τὰ νερὰ τὰ καθαρο-
φλοίσβιστα πού ἀπ' τὸ σμαραγδένιο καθρέφτη κατε-
βαίνουν φιλώντας τ' ἀκρογιάλι καὶ ὁ οὐρανὸς ὁ Ζαφει-
ρένιος καὶ τὸ φεγγάρι μὲ τίς ξανθὲς πλεξοῦδες πού
πετιέται καὶ φεύγει ἀπὸ τὰ ἀντίπερα βουνὰ γιὰ νὰ
μὴ πέσει στὶς ἀγκάλες κανενὸς τσοπάνου πού αἰῶνες
τώρα τὴν κυνηγᾷ μὲ ἄβυστη λαχτάρα.

Καὶ τὸ χρωματοσάνιδο τοῦ Ρώσσης θὰ μᾶς δώ-
σει καὶ ἄλλα λουλουδιὰ, γιατί τὸ ποθεῖ καὶ ὁ ἴδιος,
καὶ μόνο ὄνειρό του εἶναι νὰ ἀφήσῃ στὴ δημόσια
συλλογὴ τῶν Κορφῶν—τώρα μάλιστα πού θὰ συ-
στηθεῖ καὶ μουσεῖο στὸν τόπο—κάμποσα ἔργα δικὰ
του σὰ φέρο εὐγνωμοσύνης στὴ γῆ ὅπου τὸν ἐκονά-
ρισε καὶ τὸν ἐσπρωξε πρὸς τὸ ναὸ τῆς ἀθανασίας.

ΛΑΖΑΡΟΣ ΒΕΛΕΛΗΣ

ΣΤΗΝ ΑΚΡΟΓΙΑΛΙΑ

1.

Τὰ λόγια του τῆ νύκταντρη
σὰ μάγια τὴν τραβοῦνε·
ἀνταμωθῆκαν μιὰ βραδιὰ
καὶ πού τὰ χωριστοῦνε!

νὰ μὴν τοὺς ἀφίσουν ὡς πού νὰ γυρίσουν πίσω οἱ ἴδιοι
—γιατὶ εἶχαν ὡς τότε φτάσει κι' οἱ συγερόντοι του,
ὁ Ἀβρώνυχος τοῦ Λυσικλῆ καὶ ὁ Ἀριστείδης τοῦ
Λυσιμάχου μὲ τὴν εἰδηση πῶς τὸ τειχὶ εἶταν ἀρε-
τὸ ἐπειδὴς φοβότανε μήπως οἱ Λάκωνες, ἀμα μά-
θουν τὴν ἀλήθεια, δὲν τοὺς ἀφίσουν πιά νὰ φύγουνε.
Ἔτσι λοιπὸν οἱ Ἀθηναῖοι κρατοῦσαν τοὺς γερόντους
σύφωνα μὲ τὸ μῆνιμα, κι' ὁ Θεμιστοκλῆς παρουσιάζ-
στη στοὺς Λάκωνες καὶ τότες τέλος τοὺς εἶπε ἔξ-
στερα πῶς ἡ πολιτεία τους τειχίστηκε τώρα ὅσο
χρειάζεται ὥστε νὰ μὴν ἔχουν οἱ κάτοικοι φόβο, κι'
ἂν οἱ Λάκωνες ἢ οἱ συμμαχοὶ θέλουν τίποτα νὰν τοὺς
μιλήσουν, ἄς μὴν κοπιάζουν τοῦ λοιποῦ οἱ γερόντοι
τους ἔτσι σὰ νὰ μὴν κατέχουν (55) ἀφτοὶ τί θέλει
τὸ δικό τους ἢ τί τὸ γενικὸ καλὸ. Γιατὶ καὶ σὰ νό-
μιζαν πῶς καλύτερα ἂν παραιτήσουν τὸν τόπο τους
καὶ μποῦνε στὰ καρχῆια, τὸ εἶδαν, εἶπανε, δίχως
τους καὶ τὸ τόλμησαν, καὶ σ' ὅσα πάλι ἔτυχε νὰ
λογαριάσουνε μαζὶ τους, δὲν εἶδειξαν κανενὸς κατώ-
τερη κρίση. Νομίζονε λοιπὸν καὶ τώρα πῶς καλύτε-
ρα ὀχυρωμένη ἡ πολιτεία τους, καὶ πῶς ἔτσι θὰ
βγεῖ ὠφελιμώτερο καὶ στοὺς ἴδιους χωριστὰ τοὺς πα-

(55) Παρὰ σφᾶς ὡς πρὸς διαγιγνώσκοντας. Βγάλε
τὴν πρὸς.

Πέρα, στὴν ἔρημη ἀκρογιαλιά,
σιμώνουν καὶ τὸ κύμα
μυριόφωνο τοὺς τραγουδεῖ
κάθε καμηδὸ καὶ κροῖμα.

Κι' ὅταν σὲ λίγο πρόβαλε
τὸ λάργυρο φεγγάρι
τὸ πρῶτο χαίρουνταν φιλι
τὸ ἐρωτικὸ ζεβγάρι.

2.

Μέθη τοὺς φέρνει ἡ ἀκρογιαλιά
καὶ τρέλλα τὸ φεγγάρι·
γλυκύτερος ὁ θάνατος
νάρθη καὶ νὰ τοὺς πάρη.

—Καθὼς γραφτὸ μᾶς εἶτανε
γλυκὰ νάγαπηθοῦμε,
ἔλα τὸν ὕπνο τὸν στερνὸ
μαζὶ νὰ κοιμηθοῦμε.—

Κι' ἦσαν κ' οἱ δύο τους μὲ χαρὰ
τὸλόπικρο φαρμάκι
κι ἀγκαλιασμένοι δώσανε
καὶ τὸ στερνὸ φιλάκι.

ΒΑΡΛΕΝΤΗΣ

ΚΡΙΤΙΚΕΣ ΑΝΑΠΟΔΙΕΣ

Να ποιήματα.— Στ. Μαρτζώκη.— Ἀθήνα
Τυπ. Νομικῆς.

Λυποῦμαι πῶς δὲν ἔχω διαβάσει προηγούμενα
ποιήματα τοῦ κ. Μαρτζώκη κ' ἔτσι μοῦ παρουσιάζ-
εται ὁ καινούριος του τόμος ξεχωριστὸς καὶ ἀπομο-
νωμένους. Γιὰ νὰ κρίνῃ κανεὶς καλοστόχαστα τὸ ἔρ-
γο καλοῦ ποιητῆ χρειάζεται νὰ ἔχη ἀκολουθήσει ὀλο-
κληρῆ τὴ σειρά τῆς τέχνης του. Μονάχα ἔτσι μπορεῖ
νὰ ξεδιαλύσῃ τὸν τρόπο πού ὁ τεχνίτης καταλα-
βαίνει καὶ ἀντιφεγγίζει τὴ ζωὴ καθὼς καὶ τὸν ἐσω-
τερικὸ ρυθμὸ τῆς πρὸ χαρακτηριστικῆς του σκέψης.
Πολλὲς φορές ἀπ' αὐτὸ τὸ ξετύλιγμα συναρμολογεῖται
κάποιο σύνολο καὶ ξεχωρίζονται κάποιοι σκοποὶ πού
ἀλλιώτικα ξεφεύγουν ὀλότελα γιὰ ξαγρικιοῦνται ἄ-

τριώτες τῆς κι' ὡς πρὸς τὸ σύνολο τῶν συμμάχων.
γιατὶ ἀδύνατο χωρὶς ἰσάμαχο ὄργανισμὸ νὰ σοῦ σε-
βαστεῖ τὸ ἔθνος τὴ γνώμη σωστὰ καὶ δίκια (56). Ἡ
λοιπὸν, εἶπε, ἄς συμμαχοῦν ἀτείχιστοι ὄλοι τους, ἢ
ἢ κι' ἀφτὰ ἄς τὰ παραδεχτοῦν πῶς δὲν εἶναι παρὰ-
λογα.

Κι' οἱ Λάκωνες, ὅταν τ' ἄκουσαν, φανερό θυμὸ
δὲν εἶδειξαν στοὺς Ἀθηναῖους, γιατί μήτε πρὸς ἀμ-
ποδισμὸ τάχα δὲν ἔστειλαν τοὺς γερόντους, παρὰ γιὰ
νὰ ὀδηγήσουνε στὴν ἀπόφασή του τὸ πλῆθος, ἔπειτα
τοὺς εἶτανε στοὺς τότε καιροὺς κι' ἀγαπητοὶ πάρα
πολύ ὕστερα ἀπὸ τὴν παληκκριά τους μὲ τὸ Μῆδο·
ὅμως ἐπειδὴς δὲν ἔγινε τὸ θέλημά τους, εἶτανε δυ-
σαρεστημένοι ἄδειχτα. Τότες οἱ γερόντοι τους φύ-
γανε καὶ τῶν διὸ γιὰ τὴν πατρίδα τους ἀπείραχτοι.

93. Μὲ τίτια πολιτικὴ τειχισαν οἱ Ἀθηναῖοι
τὴν πολιτεία τους μέσα σὲ λίγον καιρὸ, καὶ τὸ βλέ-
πεις ἀκόμα τώρα τὸ χτίσιμο πῶς ἔγινε βιαστικά.
Γιατὶ τὰ θεμέλια κάτω εἶναι βαλμένα ἀπὸ λογιῆς
λογίων πέτρες, ἀσυντέριαστες (57) σὲ μέρη, ἔτσι ὅ-

(56) ὁμοῖον τι ἢ ἴσον. Γράψε ὁμοῖόν τι καὶ ἴσον.

(57) συνειργασμένων. Εἶχα εἰκάσει συνειρομένων.
Βλέπω ὅμως τώρα πῶς ὁ Herwerden γράφει συνηρμο-
μένων. Ἔτσι καλύτερα.

μορφές και κομματιασμένοι. Ἀλήθεια λαχναίνει σὲ μερικούς τεχνίτες νὰ εἶναι τόσο συμμετρικοί πὺν νὰ μπορῆ κανεὶς κι ἀπὸ συντρίμι ν' ἀντιπαραστήσῃ τὴ γεμάτη ἀρχιτεχτονικὴ τοῦ ἔργου τους, καθὼς ἀπὸ μιὰ κολώνα μισοπεσμένη καὶ λίγα ρημάδια ξεχαρβάλωτα φτάνει κανεὶς κάποτε νὰ ξαναχτίσῃ τὸ ναὸ πὺν χάλασε ὁ καιρὸς. Μὰ μοῦ εἶναι δύσκολο ν' ἀποφασίσω ἂν πρέπει νὰ ξαμώσω τὴν ποίησιν τοῦ κ. Μαρτζώκη μ' αὐτὸν μόνον τὸν κανόνα.

Κεῖνο πὺν μοῦ φαίνεται βέβαιον εἶναι πὺν ἀκόμα ζῆ μέσα στοὺς στίχους αὐτοὺς κάποιος ἀντίλαλος τῆς τέχνης τοῦ Σολωμοῦ, κάποια συγγένεια μὲ τὴν ψυχὴ τοῦ αἰθεροφάγου ρομαντισμοῦ. Βρίσκονται μέσα τους τὰ γνωρίσματα τοῦ μεγάλου πόθου γιὰ τ' ἀπόμακρα Ἰδανικά, τοῦ θανάτου ὁ μυστικισμὸς κ' οἱ μοιρολογητὲς σιχασιὲς τοῦ κόσμου, τὰ ξεπετάγματα σ' ὄνειριασμένες χώρες, οἱ παραδαρμοὶ στῶν ἀστρων τὴν ἀπειροσύνη, κ' οἱ ψυχολογίαις οἱ θλιμένες πὺν θένε τραγοῦδια τ' οὐρανοῦ γιὰ ν' ἀποκοιμηθοῦν ἢ νὰ δακρῶσιν πονετικά. Μερικὲς χριστιανικὲς κοινοτοπίαι, λίγες διαβατάρικες ἀντιθωριὲς ἀπὸ φιλοσοφίαις ψηλοκρεμάμενες κ' ἡ βυρωνική λατρεία τῆς στενοκέφαλης λευτεριῆς, ἔρχονται κι αὐτὲς νὰ συνταιριαστοῦν καὶ ν' ἀποτελειώσουν τὴν εἰκόνα πὺν δούλεψε ὁ ποιητὴς.

Δὲ νομίζω τέτοιας λογῆς ποίησιν νὰ μοιάζῃ πιά τοῦ καιροῦ μας, μὰ στοὺς στίχους τοῦ κ. Μαρτζώκη φανερώονται τουλάχιστον τὰ προτερήματα τεχνίτη πὺν ξέρε: νὰ σμαζέυει τὴ μορφή τῆς ὕλης του καὶ πὺν δὲν ἀφίνει ἀδούλευτες ἢ μισοτελειωμένες τίς ἰδέαις του—πράμα πὺν τόσο συχνὰ κακοφορμίζει τὴν ἑλληνικὴν φιλολογοίαν. Ἴσως οἱ ρυθμοὶ πὺν μεταχειρίζεται νὰ πέφτουνε κάπως μονότονοι καὶ τὸ λεξικό του νὰ εἶναι ἀρκετὰ φτωχὸ, μὰ ἡ δωρικὴ γύμνια τοῦ στίχου εἶναι προτιμώτερη κάποτε ἀπὸ τὰ φορτωμένα πλούτια καὶ παραζόμπλια ποιητῶν πὺν πνιγούνται μέσα στὰ λόγια καὶ χάνονται μέσα στὴν ὑπερβολὴ τοῦ ἀχαλίνωτου εὐφυϊσμοῦ τους.

Στὸν πρόλογόν του ὁ κ. Μαρτζώκης μὰς λέει πὺν ὁ ἀληθινὸς προορισμὸς τῆς τέχνης εἶναι νὰ πλησιάζῃ ὅσο γίνεται πὺν κοντὰ στὴ ζωὴ. Κι ὅμως δὲ φαίνεται νὰ τὸ κατάφερε ὁ ἴδιος νὰ κἀνῃ τὴ ζωὴν νὰ τοῦ μιλήσῃ ξέθαυρα καὶ πειστικά. Τὰ παλιὰ καλοῦπια τόνε δένουν ἀκόμα κ' ἐνῶ ἡ ἀπλή φορσεῖα πὺν δίνει τῆς μούσας του νὰ ψιλοντυθῆ μποροῦσε νὰ τοῦ χάρισῃ δύναμιν ἀμεση καὶ συγγραττητῆ, ὅμως ἡ ἀπουσία τῆς ἀληθινῆς συγκίνησης καὶ κάποιου κυβερνήτη

λογισμοῦ ἀφίνει τὴν τέχνην τοῦ δίχως τόνον ξεχωριστὸ καὶ δίχως ἀνεξάρτητη διοίκηση.

Ὡς τόσο μ' ὄλα τὰ ψεγάδια πὺν καταλόγια τὰ Νέα Ποιήματα μὰς παρουσιάζουνε στίχους καλῆτερου ἀπὸ κείνους πὺν κλωθογυρίζουνε καθημερινὰ καὶ ποίησιν πὺν στέκει σιμὰ στὴ σωστὴ παράδοσιν τῆς φιλολογοίαις μας.

Ἡ Ἀγάπη.—Χ. Χρηστοβασίλη.—Ἀθήνα. Τυπογρ. Π. Πειράκου.

Τριλογία δημοτικῶν τραγοῦδιῶν πάνω στὸ θέμα τῆς ἀγάπης—ὁ ἀντρωμένος, ἡ ἀνέραστῃ κ' ἡ Μεγάλη Ἰδέα. Στὸ τελευταῖον ποίημα ἀνακατώνεται κι ὁ πατριωτισμὸς μὲ λαϊκοφάνταστες θύμησαι τῆς Πόλης.

Ὁ ποιητὴς φαίνεται νὰ ξεσήκωσε τὰ τραγοῦδια του κατάσαρκα ἀπὸ τὴ δημοτικὴν μας ποίησιν καὶ πολὺ συχνὰ οἱ στίχοι του εἶναι παρμένοι σύγκορμοι ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ λαοῦ. Τὸ σύστημα τοῦτο δίνει βέβαια πολλὴ ἀπλότητα καὶ χάρη στὴν ποίησίν του μὰ τῆς βγάζει καὶ κάθε πρωτοτυπία, τίνε ζαρώνει σ' ἀντιφέγγισμα δειλὸ τοῦ ἀληθινὰ ἐπικοῦ τραγοῦδιου τῆς κλέφτικης μούσας.

Τὰ θέματα εἶναι κι αὐτὰ τοῦ ἴδιου κύκλου γέννημα καὶ γι' αὐτὸ στέκουνε κάπως μονοκόματα κι ἀλύγιστα στὴν περπατησιὰ τους. Φαντάζομαι πὺν σὲ χέρια πὺν γενναῖα θὰ γίνονταν νὰ ζωντανέψουνε μὲ δυνατώτερο φύσημα καὶ νὰ φανερωθοῦνε ἀν' ἰδιότεχνα κι αὐτοζήσιμα ἔργα πλαστικοῦ ποιητῆ. Τῆς παραδόσῃς ἢ παρατάιρα πιστῆ—θὰ ἔλεγα ἴσως δουλικὴ—προσκύνησιν πνίγει τῶρα κάθε ἀτομικότητα τοῦ τεχνίτη—τόσο πὺν νὰ θαμάζῃ κανεὶς πὺν μποροῦσε νὰ ξεχαστῆ σὲ τέτοιο βαθμὸν ἀφασίας.

Ἡ ἀγάπη τοῦ κ. Χρηστοβασίλη γιὰ τὴ δημοτικὴν ποίησιν τὸν ἔφερε νὰ μαζέψῃ καὶ νὰ ζουλήσῃ μέσα στὰ ποιήματά του κ' ἕνα σωρὸν περιστατικά πὺν ἂν καὶ πολῦτιμα γιὰ τὸν ἔθνονόγον καταντοῦνε βαρὺ φόρτωμα γιὰ τὸν τεχνίτη πὺν τὰ ζαλώνει τόσο ἀφρόντιστα στὴν ῥάχη του. Καὶ φέρνω παραδειγμα τὸ μέρος ὅπου πηγαίνει ὁ Γιάννος νὰ βρῆ τὴ Γύφτισσα κι ἀρχίζει κείνη τίς μαντολογίαις τίς ἀτελείωτες γύρω στὴν ὄβριζα τῆς. Ὁ ποιητὴς ὁμολογεῖ πὺν δοκίμασε νὰ μὰς δώσῃ ὅσο γίνεται πὺν πλέριο κατάλογο τῆς λαϊκῆς μαγολογοίαις μὰ θαρρῶ πὺν ἔκανε λάθος νὰ μὴν ξεδιαλέξῃ γιὰ τὸ ποίημά του μερικὰ μόνον—τὰ πὺν χτυπητὰ, τὰ

πὺν χαραχτηριστικά—ζορκίσματα πὺν συνηθίζουν οἱ γύφτισσαις καὶ ν' ἀφίση στὸ φιλόλογο τὸ χρέος νὰ καταγράψῃ καὶ τ' ἄλλα τὰ παραπανιστὰ. Ἐτσι ἔδειξε πὺν δὲν εἶναι κύριος τῆς τέχνης του μὰ πὺν εἰκείνη τόνε ξεπαίρνει ἀθελά του καὶ τόνε ξεστρωτῶνει σ' ἀσυλλόγιστες πολυλογίαις κι ἀσυνάχμοστα λιανοτραγοῦδα.

Ἄν ὅμως αὐτὸ τὸ βιβλίον τὸ ξετάσσουμε ἀπὸ ψηλά πρέπει νὰ ὁμολογήσουμε πὺν ἔχει ἀξία—ὄχι τόσο γιὰ τὴν τέχνην τοῦ πὺν εἶναι μᾶλλον πρωτόγονη κι ἀρκετὰ μιμητικὴ—μὰ γιὰ τὴν δείχνει ἀγάπην τῆς δημοτικῆς ποίησῃς καὶ μελέτην τῆς ζωῆς τοῦ λαοῦ. Ἐκεῖ βρίσκεται ἡ ρίζα κάθε γερῆς φιλολογοίαις κι ἀπὸ κεί θὰ φυτρώσουν ἀργότερα τὰ μεγάλα ἔργα τῆς πρωτότυπης λογοτεχνίαις. Τέτοια βιβλία τὰν τὴν «Ἀγάπην» ἀνοίγουνε καὶ τοιμάζουνε τὸ δρόμον γιὰ ψηλότερες φιλοδοξίαις καὶ γι' αὐτὸ πρέπει νὰ τὰ δεχοῦμαστε μὲ χάρη καὶ νὰ τὰ διαβάζουμε δίχως νὰ πολυαφίνουμε τὴν φιλολογοίαν κριτικὴν μας νὰ τὰ βασανίζῃ περισσότερο ἀπ' ὅ,τι χρειάζεται κ' εἶναι λογικό.

Kerachi 4 Ἀπρίλη 1906.

ΕΡΜΟΝΑΣ

ΑΙΟ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ΤΟΥ ΣΑΛΟΝΙΟΥ

ΣΚΕΨΟΥΛΕΣ

Μὲ ἀπογεματικὴν προχτῆς σ' ἕν' ἀπὸ τὰ καλύτερα σπιτία μας. Ἡ σπιτονοικοκυρὰ καθισμένη κοντὰ μου, κ' ἡ θυγατέρα τῆς, μιὰ πολὺ χαριτωμένη νέα, ἐτοιμάζει στὰ φλυτζάνια τὸ τσάι. Ἐνα χαμόγελο, πὺν δειχνε τὴν ἐσωτερικὴν τῆς ψυχῆς εὐχαρίστησιν, πλανιόντανε στὸ πρόσωπον τῆς μητέρας, πὺν περήφανη γιὰ τὴν κόρη τῆς μ' ἕνα μικρὸ κίνημα τῶν ματιῶν, πὺν ἐστρέφονταν ἀπὸ μὲνα σὲ κείνη, μούλεγε νὰ τὴν καμαρώσω, νὰ τὴ θαμάσω κ' ἐγώ.

Ἀμφιβολία δὲν εἶναι, πὺν μὲ μεγαλῆτερη χάρη καὶ μεγαλῆτερη τάξιν τὸ τσάι τ' ἀπογεματικόν, πὺν κατάστῃς ὄχι πιά συνήθειαι, μὰ νόμος, στὴ Ρωμαίικη ἀριστοκρατίαι, δὲ θὰ μποροῦσε νὰ προσφερθῆ.

Δὲν τὴν καμαρώσω ὅμως τὴν νέα μὲ τὴν ἀντροπὴν τοῦ σαλονιοῦ, γιὰ τὴν λυπήθηκα. Ἡ φιλοδοξία τῆς μητέρας τῆς σταματοῦσε κεί. Νὰ φιγουράρῃ σ' ἕνα σαλόνι, νὰ ξέρῃ μὲ γοῦστο νὰ ντυθῆ, νὰ

ΑΙΟ ΤΑ ΔΡΑΜΑΤΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

α) Ο ΠΑΡΑΣ

— Κοιμήσ' παιδί μ' καὶ θὰ κἀνουμε μεις κείνον πὺν πρέπει... Σὺρε πάνω, μωρή, μὴ μὲ κἀνης νὰ σκούζω, περὶδρῶμε! Μπὰς καὶ θὰσ' ἀλάργα καὶ φοβᾶσαι; νὰ! κίχ' νὰ κἀνης σ' ἔκουσα, καφερῆ. κ' ἦστα!

Ἡ Λενιώ μάζωξε τὰ σκουτιά τῆς, ἔναψ' ἕνα λυχνάρι κ' ἀνέβηκε σ' ἀνώγι, μουμουρίζοντας καὶ γενατωμένην σὲ λίγο ἢ γιὰ ἔστρωσε τὴν ἀντρομίδα τῆς στὴν ψάθκ καὶ ζαπλώθηκε, μὲ τὸ πάπλωμα τυλιγμένη. Ἀπ' τὴ μισόκλειστη πόρτα ἡ κάμαρα τοῦ παλλικαριῦ φαινότανε πάντα φωτισμένη, σημάδι πὺν ἀκόμα κι αὐτὸ δὲν εἶχε πλαγιάσει πὺν καὶ πὺν γαργαλίζανε ταῦτιά τῆς κἀτι ψιψυρίσματα, σὰ νὰ παραμιλοῦσε μόνυχόν του, καὶ κἀτι μεταλλικὰ κουδουνίσματα, σὰ νὰ μετροῦσε παραδες. Τοῦ κἀ-

*) Ἡ ἀρχὴ του στὸ παρασμένο φύλλον.

πὺν τυχὸν κουβαλοῦσαν τὴν καθεμιὰ, καὶ πολλὲς στῆλες ἀπὸ μνήματα μπήκανε μέσα καὶ μάρμαρα πελεκημένα. Γιατί ἀνοιξαν τὸν καστρόγυρο πὺν πλατὺ ἀπὸ τὴν γράμμην τῆς χώρας, κ' ἔτσι τρέχανε (58) δίχως νὰ λυπᾶνται τίποτα, ἀξίζε ἢ ὄχι. Καὶ τοὺς ἔπεισε ὁ Θεμιστοκλῆς ν' ἀποτελειώσουν καὶ τὰ λοιπὰ κομάτια τοῦ Περαιῆ—γιὰ τὴν εἶχε γίνε κἀπια ἀρχὴ πρὶν στίς μέρες τῆς προεδρείαις του πὺν προέδρεψε στὴν Ἀθήναι τὸν ἕνα του χρόνον (59)—φρονώντας πὺν εἶταν κατάλληλον τὸ μέρος μὲ τὰ τρία του φυσικὰ λιμάνια καὶ πὺν, ἂ θέλωνε δύναμιν, καλύτερο τίποτα δὲν εἶχε παρὰ νὰ γίνουνη (60) ναυτικοί. Γιατί τὸ νὰ προσκολληθοῦνη στὴ θάλασσα ὁ Θεμιστοκλῆς τοὺς τὸ εἶπε πρῶτος, κ' ἀμείσως τοὺς ὀργάνιζε τὴν κυριαρχία. Κι' εἶχαν ἀρχίσει τότες σὺφωνα μὲ τὴν γνώμην του νὰ χτίζονε τοῦ τειχοῦ τὸ πάχος ὅπως τὸ βλέπει ἀκόμα τῶρα σὲ μερικὰ μέρη γύρω στὸν Περαιῆ—ὅπου διὸ ἀμάξια ἀντίστηθα διαβαίνουν ἐφκολα (61)—δίχως νὰ βάζουνε μέσα μῆτε χα-

(58) κινουῦντες ἠπειγόντο=ἐπειγόμενοι ἐκίνουνη.
(59) κατ' ἐνιαυτόν. Ἀφτὸ θὰ πεί «κάθε χρόνον» Γράψε ἐνιαυτόν. Πρβ. 4, 118 αἱ σπονδαὶ ἐνιαυτόν ἐδονται κτλ.
(60) γεγεννημένους. Νομίζω γιγνομένους.
(61) τοὺς λίθους ἐπιήγον. Χιλασμένα.

λίαις μῆτε λάσπην παρὰ ἀραδιάζοντας κοτρῶνες μεγάλες κοφτῆς (62) τετράγωνα καὶ δεμένες ἀπ' ὄνω μὲ σίδερο καὶ μὲ μολύβι. τὸ ὕψος πάλι τὸ λογαριαζέ νὰ γίνε: πὺν διπλὸ παρ' ὅ,τι τέλος κατορθώθη. Γιατί ἤθελε τόσο τοῦ τειχοῦ τὸ μέγεθος καὶ τὸ πάχος πὺν νὰ μὴν τὸ ἀγγίξει ἐχθρική προσβολή, κ' εἶχε τὴν ἰδέαν πὺν θὰ σώνει μικρὴ φρουρὰ ἀπὸ ἄντρες τοὺς πὺν ἄχρηστους, καὶ πὺν οἱ ἄλλοι θὰ παγαίνουνε μὲ τὰ καράβια (63).
Οἱ Ἀθηναῖοι λοιπὸν ἔτσι τειχίστηκαν καὶ φρόντισαν κάθε τους ἄλλο ὄργανισμὸν ἐφτῶς μόλις ἔφυγαν οἱ Μῆδοι.

(62) ἐντομή. Ὁ Herwerden σωστὰ τομῆ.
(63) τὰ λόγια ταῖς γὰρ ναυσὶ ὡς στὸ ἀντίστασθαι εἶναι ἕνα. Ἴσως μάλιστα τὸ νόημα ἀπὸ τὸ ἀνθρώπων τε.

περιποιηθῆ τὸν κόσμον, νάναι γλυκιά κι' ὀμιλητικιά με' ὄλους καὶ τίποτες ἄλλο δὲν ὀνειρεύονταν, κανένα ἄλλο ἰδανικό, κανέναν ἄλλον πόθο. Κι' ὅμως ποιός ξέρει τί θησαυροὺς ψυχῆς καὶ νοῦ νὰ κλειοῦσε μέσα του τὸ χαριτωμένο κείνο κορμάκι, ποῦ τίποτες ἄλλο δὲ χρειάζονταν γιὰ νὰ φανοῦν παρὰ μιὰν ἀληθινὴ καὶ συστηματικὰ καλλιέργεια!

Ἡ νιά δὲν εἶναι πλούσια, θυγατέρα καλοπλερωμένου ὑπάλληλου καὶ συλλογίστηκα, ποῦ ἂν ἄνθρωπος τίμιος κ' ἐργατικός με' ἀσφαλισμένο μέλλον, με' ἀγνότητα καρδιάς, ὄχι ὅμως ἄνθρωπος τοῦ σαλονιοῦ, τὴν ἀγαπήσῃ καὶ θελήσῃ μαζί της νὰ ἐνώσῃ τὸ θόρυβο τῶν σαλονιῶν, θὰ τὸν θελήσῃ τάχα ἡ νεία; Ὅχι βέβαια, γιατί ἐκεῖνος δὲν ἔχει τὴν ψευτικὴ μάταιη κι' ἀνόητη, ἀνατροφὴ σαλονιοῦ, ἐπιφάνεια χωρὶς βάθος, ὅταν ἀπὸ τίποτες ἄλλο δὲ συντροφεύεται.

Κι' ἂν πάλι σὲ στιγμὴ ἐνθουσιασμοῦ, ἢ ἂν οἱ περιστάσεις τὸ θελήσουν, ἀποφασίσῃ νὰ περάσῃ τὴ ζωὴ της μαζί του μακριὰ ἀπὸ τὰ σαλόνια, ποῦ κεῖ μόνο τὴν ἐπείσαν, πῶς βρίσκεται ἡ εὐτυχία—με' τὴν ἀνατροφὴ ποῦ τῆς ἔδωσαν—θὰ μαραθῆ σὰ λουλουδι βγαλμένο ἀπὸ τὸ θερμοκήπι του, θὰ μαραθῆ με' τὴ θύμωσιν τῆς περασμένης τῆς ζωῆς καὶ τὸν πόθο νὰ τὴ ξαναζήσῃ.

Καὶ με' τὴν ἀλαφρότη—χαρκατηριστικὸ κάθε τέτοιαι ἀνατροφῆς—θὰ διώξῃ ἀπὸ κοντὰ της τὴν πραγματικὴν εὐτυχία, γυρεύοντας φανταστικὰ τέτοια στὸν κόσμον τοῦ σαλονιοῦ.

Καὶ τὰ χρόνια θὰ περνᾶνε, χωρὶς τίποτες νὰ τὰ ὀμορφαιῆ, χωρὶς κανέναν πόθον εὐγενικὸν ἔξιον καλλιεργημένου μυαλοῦ, χωρὶς κανένα ἰδανικό, ἀφίνοντας πίσω τους τὸ ἄδειο τῆς ψευτικῆς καὶ χωρὶς νόημα ζωῆς.

Καὶ τὰ χρόνια θὰ περνᾶνε, γιατί κι' οἱ νέοι με' τὸ μικρόβιο τοῦ σαλονιοῦ θὰ ζητᾶν προίκα, δὲ θὰ μποροῦν μακριὰ ἀπὸ τὰ σαλόνια νὰ ζήσουν, καὶ τὰ σαλόνια θέλουν χρῆμα.

Καὶ τὰ χρόνια θὰ περνᾶνε καὶ μαζί μ' αὐτὰ τὰ ὀνειράτα τῆς ζωῆς κι' οἱ γλυκαπότες καὶ στὸ ξύπνημα τὸ τρομερὸ τῆς πλάνης, πόσο μάταιο τ' ὄνειρο θὰ φανῆ με' τὴ θύμωσιν τῆς ψευτικῆς καὶ τοῦ ἄδειου τῆς περασμένης ζωῆς!

Γι' αὐτὸ τὴν λυπήθηκα καὶ δὲν τὴν καμάρωσα καθόλου τὴ νεία με' τὴν ἀνατροφὴ σαλονιοῦ, γιατί ὁ πῶς ὁ ἀχρὸς τοῦ τσαϊοῦ, ποῦ με' τὴν γλύκα καὶ χάρη ἤξερε νὰ προσφέρει, ἔτσι ἔβλεπα με' πόνο ψυχῆς νὰ χάνεται γι' αὐτὴ στὸν κόσμον τοῦ ἐπιπόλαιου ἢ εὐτυχία.

ΕΙΡΗΝΗ Α. ΔΕΝΤΡΙΝΟΥ

Ο ΝΟΥΜΑΣ ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ

Γιὰ τὴν Ἑλλάδα ἀρ. 10.—Γιὰ τὸ Ἐξωτερικὸ φρ. χρ. 10
20 λεφτὰ τὸ φύλλο λεφτὰ 20

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ: Στὰ κισκία τῆς Πλατείας Συντάγματος, Ὁμόνοιας, Ὑπουργείου Οἰκονομικῶν, Σταθμοῦ Τροχιοδρόμου (Ὁφθαλμιατρεῖο), Σταθμοῦ ὑπόγειου Σιδηροδρόμου (Ὁμόνοια), στὸ καπνοπωλεῖο Μανωλακάκη (Πλατεία Στουρνάρα, Ἐξάρχεια) στὰ βιβλιοπωλεῖα «Ἐστίας» Γ. Κολάρου καὶ Σακέτου (ὁδὸς Σταθίου, ἀγτικρὸν στὴ Βουλὴ).

Ἡ συντρομὴ πληρώνεται μπροστὰ κ' εἶναι ἐνὸς χρόνου πάντα.

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ

Κ Α Ι

ΠΡΑΜΑΤΑ

ΚΑΜΙΑ

ἀνάγκη δὲν εἶτανε νὰ γράφει ὁ κ. Λάμπρος τὸ λόγο ποῦ ἀπάγγειλε ὁ Διάδοχος στὸ Στάδιο, οὔτε πάλι ὁ Παλαμᾶς ἢ κανέναν ἄλλον ἀπὸ τοὺς κυρίους ποῦ ἀνάφερε ἢ «Ἀκρόπολη» σ' ἓνα ἀπὸ τὰ τελευταῖα φύλλα της. Τὰ λόγια ποῦ εἶπε ὁ Διάδοχος μποροῦσε ἀξιόλογα νὰν τὰ γράφει ὁ ἴδιος, γιατί σὲ μιὰ τέτλια γιορτῇ ὄλοι περιμέναμε νὰκούσουμε, ὄχι τί ἰδέες ἔχει ὁ κ. Λάμπρος ἢ ὁποιοσδήποτε ἄλλος κύριος, ἀλλὰ τί ἰδέες ἔχει ἡ Α. Υ. ὁ αὐριανὸς Βασιλεὺς μας, καὶ πῶς θὰ μᾶς τις πεί.

Ζήτημα καθαρῆς καὶ δημοτικῆς δὲν ἀνοίγουμε σ' αὐτὴ τὴν περίστασιν. Βέβαια θάταν ὑπέροχο σὲ μιὰ τέτλια μεγάλη στιγμὴ καὶ μπροστὰ σὲ χιλιάδες κόσμον δικούς μας καὶ ξένους, μπροστὰ σ' ὄλο τὸν κόσμον, ἀφοῦ ὄλος ὁ κόσμος ἀντιπροσωπευότανε τὴν περασμένη Κυριακῇ στὸ Στάδιο, νὰ μιληθεῖ, κι' ἀπὸ ἐπίσημα μάλιστα χεῖλη, ἢ ζωντανῇ, ἢ ἐθνικῇ μας

γλώσσα, καὶ θὰ γινότανε ὁ πρῶτος Ὀλυμπιονίκης Ἐκείνος ποῦ θὰ νικοῦσε μέσα στὸ Στάδιο τὴν Πρόληψη θάταν ὑπέροχο αὐτὸ, μὰ τὸ ξέρομε πῶς γιὰ τέτοιαι παληκαριές εἶναι νωρὸς ἀκόμα καὶ πῶς ἢ δάφνη ποῦ θὰν τις στεφανώσῃ δὲ φῆτρωσε.

Αὐτὸ ὅμως ποῦ ζητᾶμε δὲν εἶναι κανένα τόσο μεγάλο καὶ τόσο ἀκατόρθωτο, νὰ λείπουνε δηλ. σὲ τέτοιαι περιστάσεις οἱ μεσάζοντες καὶ νὰ μιλάει ὁ καθένας ὅπως ξέρει κι' ὅπως μπορεῖ. Κ' ἔχομε τὴν πεποίθησιν πῶς ἢ Α. Υ. μποροῦσε νὰ μᾶς πεί καλύτερα καὶ μεσιώτερα λόγια, ὅσο κι' ἂν λείπανε ἀπὸ τὰ λόγια του τὰ ἱστορικὰ ἄνθη τοῦ κ. Λάμπρου.

ΟΛΕΣ

τις τόσες καὶ τόσες ἀνόητες ἐπιγραφές, τις Λατινογαλλικῆς καὶ τις ἀρχαιομακαρονικῆς, ποῦ κρέμασε ἢ Ἐπιτροπὴ τῶν ἀγῶνων, δίχως νὰ κρεμαστῆ καὶ ἡ ἴδια, στὴν ὁδὸ Φιλελλήνων, ἦρθε νὰν τις ἐξαγινίσει μιὰ φωτεινὴ ἐπιγραφὴ, νὰν τὴν ποῦμε, ποῦ ἐλαμψε στους δρόμους στὴ φωτεινὴ πομπὴ τῆς Δευτέρας.

Ἡ ἐπιγραφὴ, στολισμένη με' τὸ στίχο τοῦ Σολωμοῦ

Ὅλα γύρω σου εἶναι φῶς,

ἔδειχνε ὀλοφάνερα πῶς ἀνάμεσα στους τόσους ἀρμόδιους τῆς Ἐπιτροπῆς βρέθηκε κ' ἓνας χριστιανὸς ἀναρμόδιος ποῦ θυμήθηκε πῶς ὑπάρχει καὶ ζωντανὴ Ἑλλάδα ἢ ὁποία μποροῦσε νὰ μᾶς δώσει, ἂν ὄχι τίποτ' ἄλλο, τουλάχιστο κατάλληλες ἐπιγραφές νὰ σκεπάσουν τὰ «ἐνέγησαν τὰ Στάδια» τὰ «εὐγυμνάζεσθαι» τὰ «au revoir» τὰ «gloria victis» τὰ «τὴν Ἑλλάδα καλλύνετε» καὶ τᾶλλα τὰ παρόμοια μασκαραλῆκια.

Ὁ ἀναρμόδιος αὐτὸς ἀξίζει νὰ φορέσει στο κεφάλι του περήφανα τὸ στεφάνι τοῦ Ὀλυμπιονίκου.

ΦΟΒΕΡΟΣ

αὐτὸς ὁ κ. Νεγρεπόντης τῆς Ἐπιτροπῆς, ὁ Ἄρχοντας κι' ὁ Ἀφέντης τοῦ Σταδίου! Δὲν ἤθελε, λέει, νὰ φέρει τοὺς Κρητικούς νὰ παρελάσουνε μαζί με' τοὺς ἄλλους ἀγωνιστές, γιατί φορούσανε... βράκες!

Καὶ εἶπε ὁ Ἄρχων

— Μὰ πῶς θὰ παρελάσουν καὶ οἱ Κρητικοὶ με' τις βράκες; Θὰν τοὺς ἴδων οἱ ξένοι κι' ὁ ἄλλος κά-

κου ἢ γιὰ σφαλνοῦσε τὰ μάτια της, διψασμένη γιὰ ὕπνον, τὸ μόνο γιατρικὸ τῆς λύπης καὶ τῆς κούρασης ὁ ὕπνος δὲν ἐρχότανε. ἔπεσε διπλά, νὰ μὴ βλέπῃ τὸ φῶς, ἄλλαξε τὴν μαξιλαριῶν τὴ θέση, ξεσκεπασε τὸ κεφάλι της, νὰ μὴ στεναχωριέται. μὰ τοῦ κάκου! Ὑπνος δὲν τὴν ἐπείανε. χιλιάδες κορμί καὶ ψῦλλοι, θαρρεῖς, τῆς ριχτήκανε καὶ τὴν κάνανε νὰ ξείταται σὰν ψωριασμένη, στὸ τέλος ἀνασηκώθηκε, στηρίχτηκε στὸν ἄγκωνά της κι' ἄλλα τῶν ἄλλῶ σκεβότανε ταῦτιά της βουίζανε, σὰ νάχε πάρει κινίνο ἀπ' τὴ διπλανὴ κάμαρα ἔκνοιγε πάντα τὸ φῶς κι' ἄκουγε τὰ μουρμουρητὰ τοῦ ξένου καὶ τὰ κουδούνισματα ἔσκυψε περιεργὰ στὴ χαρμαμάδα τῆς μισοκλεισμένης πόρτας καὶ προαμόνεψε νὰ δῆ τί κάνει. εἶτανε καθισμένος στὸ κρεβάτι του κι' ἀπ' τὴν ἀνοιχτὴ βαλίτσα ἔβγαζε παράδες καὶ τις τύλιγε σὲ φουσκία. πρόσεξε καλύτερα δὲν εἶτανε δεκαρολογήματα οἱ παράδες του, λαμπροκοπούσανε στὰ χέρια του κι' ἀστράφτανε σὰ λίρες. μωρεῖ λίρες μετροῦσε καὶ γι' αὐτὸ κουδούνιζανε!.. Σὲ λίγο μοίρασε τὰ φουσκία σὲ δύο σωροὺς, τοὺς ἔβαλε σὲ χωριστὲς θέσεις τῆς βαλίτσας, κι' ἄρχισε νὰ μετρήσῃ χαρτιά, κατστάρικα, ἴσως καὶ πεντακοσάρικα... Βιδὸς δλόκληρο διάβαινε μπρὸς στὰ πεινασμένα, τὰ γουρλωμένα γιὰ παρὰ μάτια της... Μπρὲ τὸν ἀθεόφοβο! αὐτὸς ὁ

φαπλατὰς εἶτανε μυριόπλουτος, μὰ ταξίδευε με' παλιεγαῖδουρι καὶ φοροῦσε κάτι παλιοφορέματα καὶ δὲ βάσταξ' ἢ ψυχὴ του νὰ τῆς δώσῃ πάρα πάνω τὸ πεντάριχο, σωστὸς Οὐβρηός, ὁ τζαναπέτης! Ποιός ξέρει με' τί κατεργαριές, με' τί κλεισιές κι' ἀδικίες ἔκανε τόσο νιὸς αὐτὰ τὰ χρήματα. ἔτσι εὐκολὰ γίνονται σήμερις οἱ περιουσίες; ἔχτος ἂν βρῆκε κανένα κεμερί!—Αὐτὰ συλλογιζότανε ἢ γιὰ, ὅσο τὴ γαργάλιζε τὸ κουδούνισμα τῶν λιρών, καὶ στριφογυροῦς ἢ ματιά της ἄγρια καὶ συμμάζωνε τᾶσκημο καὶ σουφρωμένο της μούτσουνο, σὰν ἀγριόγατα ποῦ τοιμαζότανε νὰ χυμήσῃ. Ἐίχασε καὶ τὰ ἡμέρα, τὰ γλυκὰ λογάκια τοῦ νιοῦ καὶ τὰ εὐγενικά του φερσίματα καὶ τὴν ὑπόσκησιν ποῦ τῆς ἔδωκε νὰ φροντίσῃ γιὰ τὸ κορίτσι... Ἄξ! Ὅσο δὲ γιὰ ὑποσκέσεις οὔλοι φαίνονται πλούσιοι καὶ σοὺ τᾶζουσε τοῦ πουλιοῦ τὸ γάλα! Πόσες φορές δὲ βρέθηκε ἀνοιχτὴ γιὰ νὰ δώσῃ μπιστοσύνη σ' ἄλλωνῶν ὑποσκέσεις, πόσες φορές γιὰ νὰνκι μωρόπιστη δὲ θυμήθηκε κι' αὐτὴ τὴν παροιμία: Ὅποιος ζῆ ἐλπίζοντας, πεθαίνει χάσκοντας! Δὲν τῆς ἔφτανε ἢ καταντῖα της, μόν' ἦρθε τώρα κι' αὐτὸς ὁ συχαμένος νὰ τὴν πουλήσῃ γιὰ πράσινο χαδιάρη. σὰν εἶχε καρδιά καὶ στ' ἀλήθεια τὴ λυπότανε, μποροῦσε νὰ τῆς πῆ ξεκάθαρα: μὴν κλαῖς, γερόντισα, μὴ χολοσκάνεις κι' ἐγὼ θὰ σοὺ

παντρέψω τὸ κορίτσι, γιὰ τὴν ψυχὴ τοῦ πατέρα μου! Ἄμὲ τί! ἔχει τόσους παράδες, ὁ ἀθεόφοβος, καὶ θὰ φτώχευε με' κᾶνα δυὸ χιλιάδες λιγότερο; Δὲ βαρύνει, τρελλή! Καλὴ, χωρὶς ἄλλο θάναυ κανέναν μασκαρᾶς, κανέναν Ὀδρηὸς τετραπέρατος, ποῦ ποιός ξέρει με' τί σκοπὸ μπῆκε στὸ σπῖτι της. δὲν εἶδες, καλέ, με' τί τρόπο κοίταζε τὸ κορίτσι, πῶς τοῦ χαμογελοῦσε, τί κουροφέξαλα μπρὸς του σαλιάριζε; Δυστυχία σου, κακομοίρη! Φτωχιά εἶναι μᾶχει καθαρὸ τὸ κούτελο κι' ἄτιμο ψωμί δὲ θὰ φᾶνε τὰ παιδιὰ της!

Τὸ παλιόκαρι ἔβαλε πάλι τοὺς παράδες στὴ βαλίτσα του, σημείωσε κάτι σ' ἓνα χαρτοφυλάκι κι' ἄρχισε νὰ γδύνεται. ὕστερις ἔκανε τὸ σταυρὸ του, ψιψυρίζοντας κάτι σὰν προσευκὴ, ἔσθυσε τὸ λυχνάρι καὶ κουκουλώθηκε στὸ κρεβάτι του. Ἡ γριά, γερμαίνουσα στὸν ἄγκωνά της, ξακλουθοῦσε νὰ παραμονεύῃ ἀναβ' ἀκόμα τὸ τζάκι, τὰ ξύλα τρίζοντας ποῦ καὶ ποῦ σπιθοβολοῦσανε καὶ ξαφνικῆς ἀνάλαμψης ἀχνοφωτίζανε τὸ κρεβάτι. Ἡ προσευκὴ τοῦ παιδιοῦ εἶχε μερώσῃ γιὰ μιὰ στιγμὴ τὴ γριά κι' ἀνθρωπινώτερες σκέψεις τῆς ἔφερε στὸ θολωμένο μυαλό της—Ὁ δόλιος, συλλογίστηκε, δὲν ἔχασε κεῖ ποῦ πῆγε τὴν πίστη του! ποιός ξέρει, πάλι, μὴν εἶναι καὶ καλὸς, μὴν κέρδισε τοὺς παράδες με'

σμος και θα πούν πως στους αγώνες λαβαίνουμε μέρος και... χωριάτες!

Μωρέ, παιδί το σκασιμένο! Κι όμως θάν τόνιωσε κι ο κ. "Αρχων πως οι Κρητικές βράκες τήν Κυριακή στο Στάδιο εΐτανε περισσότερο φιγουράτες από τήν ψηλοκαπελαδούρα του. Όσο για τή συγκίνηση πιά και τόν ένθουσιασμό που φέρανε, δέ λέμε τίποτα.

Η ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΗ

μουσική — τὸ συγκινητικώτερο και τ' ὀμορφώτερο στολίδι τοῦ Σταδίου τή μέρα που ἀρχινήσανε οἱ ἀγῶνες! Ὅποιος σκέφτηκε νάν τή φέρεῖ ἔδῳ θάνκι ὄχι μόνο ἀληθινὸς πατριώτης μὰ κι ἀληθινὸς ποιητής.

Ὅπως στεκόντουσαν οἱ Μακεδόνες μουσικοὶ μετὰ κόκκινα φέσια τους ἐκεῖ, σιμά στὰ Προπύλαια, ξέχωρα ἀπὸ τὴς ἄλλες μουσικὲς κι ἀπὸ τὸν ἄλλο κόσμο, θυμίζανε τή σκλαβωμένη πατρίδα — και τή θυμίζανε ἀκόμα περισσότερο και μετὰ τὸ μᾶρς που παίζανε, τὸ ἥσυχο και κάπως λυπητερό, που σὲ συγκινοῦσε ἀντὶ νὰ σ' ένθουσιάζει.

Γι' αὐτὸ μόλις ἀρχίνηζε νὰ παίζει ἡ Μακεδονικὴ μουσικὴ ἀρχίζανε ἀμέσως τὰ χειροκροτήματα, μὰ και τὰ μάτια δὲ μένανε ὀλωσδιόλου στεγνά.

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ

γιατὸς τοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνες δούλεψε σκυλήσια και τῆς ἀξίζει ἕνας μεγάλος μεγάλος ἐπαινος· αὐτὸ τὸ μολογαίει ὄλος ὁ κόσμος, κ' οἱ ξένοι ἀκόμα, ἐξὸν ἀπὸ τὴν «Ἐσπερινή» που τῆς ρήχτηκε στὰ γιομάτα... γιατὸ πατριωτικὸς λόγους πάντοτε.

Ὅστε ἀξίζει νάν τῆς καταλογίσει κανεὶς μερικὰ παρατράγουδα, ἀπαραίτητα σὲ τέτοιες φούριες, που γενήκανε μετὰ τὰ εἰστήρια. Ὅσοι ἔχουνε μεγαλύτερες ἀξιώσεις ἀπ' αὐτὴν ἀποδείχνουν πως παίρνουν τὰ μέλη της ὄχι πιά γι' ἀθρώπους ἀλλὰ γιατὸ Θεός. Αὐτὴ 'ναὶ ἡ ἀλήθεια.

ΤΟ ΕΠΙΣΗΜΟ

θέατρό μας, τὸ Βασιλικὸ, ἀποφάσισε νὰ δείξει στοὺς ξένους πως οἱ σημερινοὶ Ρωμιοὶ δὲν ἔχουνε γλώσσα, και γι' αὐτὸ τοὺς παρουσιάζει τὸν «Οἰδίποδα Τύραννον» στὸ ἀρχαῖο, τὴ «Δούκισσα τῶν Ἀθηνῶν» σὲ Ραγκαβίδικη διάλεχτο, που κάθε ἄλλο παρά γλώσσα μπορεῖ νάν τὴν πεῖ κανεὶς, και τὴ «Φαύστα»

τὸν ἰδρωτὰ του... ἔχει μάννα κι ἀδερφές... καλότυχες που τὸν περιμένουν! ὁ Θεός νὰ τοὺς τὸν χαρίσῃ! Ἔτσι θὰ περίμενα κ' ἐγὼ τὸ γιό μου... Ἄλλοι! τί μούκανε μὲνα ὁ Θεός τὸ παιδί μου; μὴνα δὲν εἴμουν ἄξια νὰ τὸ καμαρώσω κ' ἐγὼ, νάν τὸ χαρῶ; ποῖανου νερό στὴ ζήση μου θύλωσα; ποῖα σαρακοστή χάλασα, ποῖος φτωχὸς ἦρθε στὴν πόρτα μου χωρὶς νὰ τὸν ἐλεῶσω; Ἄρε στὴν ὀργή! Πίσω τὸν Ἥλιο κι ἀκόμη μακρότερα!.. Σὰ θυμήθηκε τὴ δυστυχία της ἡ εὐωδιά τῆς προσευκῆς ζατμιστηκε· χύθηκε πάλε στὴν ψυχὴ της ὁ καπνὸς που τὴν ἐπνιξε, που τῆς θύλωνε κάθε λογικὴ και κρίση και τὴν παρόμοιαζε μετὰ θεριὸ ἀνήμερο, ἔτοιμο νάρπάξῃ και νὰ ξεσκίση. Ἔτσι και στὴ βαρυχειμωνιά λάμπει γιατὸ μὴ στιγμὴ ὁ ἥλιος και ζεσταίνει, μὰ σὲ λίγο πυκνὴ μαυρίλα χύνεται και παγωνιά βασιλεύει. Δὲν ἔβλεπε πιά ἡ γριὰ τὸ χριστιανόπαιδο, που πῆγαινε πρόσχαρο στὴ ραμελιά του, πουχε χρέος ἱερό νὰ τὸ προστατέψῃ σὰ βρέθηκε στὸ σπῆτι της· ξέχασε πως ἡ πρώτη χάρη τῆς πατρίδας μας εἶτανε πάντα τοῦ ξένου ἡ προστασία. Ἐνα μονάχα ἔξερε: πως κιντύνει νὰ χάσῃ τὸ σπῆτι της και βίος ὀλόκληρο βρισκότανε σιμά της — λίρες μετὰ οὐρά!.. Καλότυχη, τί θάκανε μετὰ δαῦτες, πόσες τροῦπες θάκλεινε! ἀντὶ φτώχια! θὰ ξεχειωνότανε, θὰ πάντρευε

στοῦ Βερναρδάκη σὲ μὴ ὑπερκαθαρεύουσα που δὲν τὴ μιλῆσανε ἀθρώπινα χεῖλια.

Κ' οἱ ξένοι, που ἄλλη γλώσσα θάκοῦνε νὰ μιλιέται στὴν πόλη κι ἄλλες γλώσσες θάκούσανε στὸ θέατρο θὰ γελᾶνε και μ' ὄλο τους τὸ δικίο μαζί μας που δὲν ξέρομε τί μᾶς γίνεται.

Θὰ μᾶς δικαιολογήσουνε μόνο ἂν τοὺς πῶμε πως διορίστηκε, τώρα τελευταῖα, γιατὸς ἀγῶνες βέλβαια, ὁ κ. Βλάχος διευθυντὴς στὸ Βασιλικὸ θέατρο και τοὺς ξηγήσουμε τί εἶδος φιλολογικῆς Βλάχος εἶναι αὐτὸς ὁ σεβαστὸς κύριος.

ΝΗΣΙΩΤΙΚΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

Ο ΚΟΥΤΣΑΒΛΟΣ

Ἐθρασομανοῦσε ὁ σοροκολεβάντης μετὰ ἀμέτρητων ἀρκουδιῶνε μουγκριτά. Στὸν κόρφο μῆτε παννί·οι ἀφροὶ στὰ μανιασμένα κύματα και μόνο οἱ ἀφροὶ τίτις ἄλλο. Τὸ βαπόρι δὲν εἶχε ξεμυτίσει· θάραζε κάπου χωρὶς ἄλλο δὲ θέρθει. Τὰ καπηκία κ' οἱ βάρκες ἔκαναν τὸ ξύλινο τους ἀκρογιαλινὸ χωριουδάκι ἔδῳ και τρεῖς ὥρες· ὄλες τὴς ἐτραβήζανε κάμποσες ὀργιές ὄξω και λαχανιασμένοι, λές, ψαράδες και βαρκάρηδες ἐκοιτάζανε μῆς' ἀπὸ τὰ τζαμόφυλλα τῶν μαγαζιῶνε τᾶπιστο τὸ θεριὸ νάφροκοπήν ἄλλόφρενο, τὸ λυσασμένο στάντικρινὰ ἀκρογιαλῖα και νὰ ρυάξῃ πηδῶντας μετὰ τὰ δυνατὰ του στὰ βράχια και στὴς ἀμμουδιές τοῦ νησιοῦ, και δαγκάνοντας τὰ βότσαλα και τὰπολίθαρα τῶν ραχῶνε, νὰ φτύνη σωρούς τὰ χαλίκια και τὰ φύκια και πάλι τὰ φύκια και τοὺς ἀφροὺς ἀπάνου στὴν ἀκρογιαλιά, σάν δὲν ἐμπόραγε νὰ κομματιάσῃ, νὰ καταπιῇ μετὰ μὴ του ρουφησιὰ μῆτ' ἕνα ἀπὸ τὰ τόσα πλεοῦμενά τους, που τραβηγμένα στὴ στεργιά ἔλεγες, πως τὸ περιφρονούσανε δείχνοντάς του τίς πρῶμες ἀκούνητα.

*

Ἄξαρν' ἀκούγεται μὴ σαλαὴ κατὰ τὸ λιμανάκι, τὸ μῶλο τοῦ νησιοῦ. Ἄντρες και παιδιὰ, ναῦτες και ναυτόπουλα, κάμποσοὶ τους εἶχανε μαζωχτεῖ στὸ καθάκι τὸ δεξι· μὴ τότε φωνὴ ἀκούστηκε.

Τὸ πλεοῦμενο καλύβι! Βρὲ τὸ σκυλι τὸ ἄπιστο! Τόνε καταπόντισε!

Και μετὰ τὴν ὄψη, σάν κερί, οἰλοὶ τους μάτια γενομένοι, ἐκοιτάζαν καταμεσῆς τοῦ μπογαζιοῦ τὸ βαρκάκι.

τὸ κορίτσι της, θάνοιγε τοῦ γαμπροῦ μαγαζι, θὰ θὰ θὰ... μετὰ τὴ μοῖρὰ της θὰ μιλοῦσε! Ἐδῶ εἶναι τώρα ὁ κόμπος: μποροῦν τὰ λεφτὰ νὰ γένουνε δικὰ της; πως; κρυφὴ ἀνατριχίλα πέρασε τὸ κορμί της, σὰ νάπιασαν ὄχι τὰ χεῖρια της· χτυπούσανε τὰ μελίγγια της, σὰ ρολοῖ, και σπῆτες πετοῦσαν ἀπ' τὰ ξαναμμένα μάτια της· φαρμάκι, θαρρεῖς, τὴν ποτίσανε — Παναγιά μου, μουρμούρισε, τί κακὸ ἔπαθα ἡ δόλια; καλὴ τείναι τοῦτα που μοῦ καταβαίνουνε στὸ κεφάλι μεσανυχτιάτικα; πίσω σ' ἔχω Σατανά, τρισκατάρτε! — Ἐκανε τὸ σταυρὸ της, σηκώθηκε και πετάχτηκε ὄξω νὰ πάρῃ ἀγέρα, γιατί πνιγότανε! Στ' ἀνοιγμα τῆς πόρτας μ' ὄρη τὴ χτύπησε τὸ παγωμένο ἀγέρι, σὰ νὰ τὴν μπᾶτοῖζε· στάθηκε κει στὸ κατώφλι γιατὸ νὰ δροσίση τὸ ξαναμμένο κεφάλι της· κοίταξε τὸ θολωμένο, κατασκότεινο οὐρανὸ, που τῆς θυμίζε μετὰ τὴ θωριά του τὴ σκοτεινιά της· μῆς' στὸ σκοτάδι· ξάνοιγε τοῦ χιονιοῦ τίς μπαμπακιές, που τρελλὰ ὀλοῦθε στριφογυρούσανε, διάβαιναν γοργὰ μπρὸς στὰ μάτια της ἡ πέφτανε πάνου της παιχνιδιάρες κι ἄπιαστες λυῶνανε... ἄχ πως κι αὐτὲς τῆς θυμίζανε τίς ψεύτικες ἐλπίδες, τίς χρυσὲς ἐλπίδες που συχνὰ στὴ σκοτεινιά της γλυκοχαράζανε, μ' ἄφαντες πάλι γίνονταν σάν ἄπλωνε πάνου τους τὸ χέρι! Μῆς' στὴ βαθιά

Μὲ τὸ φλοκάκι του κουρελιασμένο και δυὸ κουπιὰ νάνεβοκατεβαίνουνε στὴς κορφές τοῦ κυμάτου· νὰ χάνεται στὴ στιγμὴ ἀνάμεσα σὲ πελώρια κι ἀγριεμένα τοῦ σοροκολεβάντη κύματα· λές ὄλη του ἡ ἀγριμιά κ' ἡ μάνητα, πως ἔπασαν γύρω καταπάνω του. Κι όμως νὰ τοῦ ἐσκαμπανέβαινε, ἐχροπῆδαγε, κυλοῦσε, ἐθυθιζότανε ἡ ἀφρόπλεε τὸ βαρκάκι τὸ κακόμοιρο! Τὰ δυὸ κουπάκια του ὀλοῖνα ἀνεβοκατεβαίναν, και νὰ το τώρα τὸ μαῦρο κορμί τοῦ Κούτσαβλου σὲ κάθε ἀνέβασμα τῶν κουπιῶν και τῆς βαρκούλας ἐφαινότανε, σάν ὄρνιου κεφαλή· στὰ κύματα που τὸ κορμί του εἶτανε τὸ ἴδιο τὸ πλεοῦμενο και ποδάρια του τὰ δυὸ κουπιὰ, μετὰ τίς φτερούγες του βαρεμένες κι ἀδύνατο νὰ τὸ φτερώσουν... Μὰ ὄλοι τὸλεγαν τώρα πετούμενο θεριό...

Κι ὄλοι ἀπὸ τὸ καθάκι τοῦγενεφαν μετὰ τίς μαντῆλες και τὰ φέσια κι ἄλλοι μετὰ χεῖρια, μετὰ φωνές ὅπως μποροῦσαν:

— Κουράγιο, Κούτσαβλο! και τῶσες τὸ καλυδάκι σου!

*

Θὰ εἶτανε πάνου ἀπὸ πενήντα παιδόπουλα κι ἄλλοι τόσοι ἄντρες στάκρογιαλῖ τοῦ ἄη — Μᾶρα. Ὅλη ἡ ἀμμουδιά γιομάτη φύκια· στρώμα πυκνὸ· κι ὄτι ἀπὸ τὸ βυθὸ ἦθελες ξερασμένο στὴς ἀμμουδιὰς τὴν ποδιά τὴν μυρισσαλακωμένη. Ἐκεῖ τᾶδωνε τώρα ὁ Κούτσαβλος. Τὸ καλυδάκι του ἐσώθηκε· χωρὶς ἄλλο τὴ γλύτωσε.

Τρεχάτοὶ τους ὄλοι μετὰ φωνές, ζήτω, χοροπηδήματα, παλαμῖα, ξεφωνητὰ χαρᾶς και θαυμασμοῦ τόνε δεχτήκανε. Και πῆσαν τὸ βαρκάκι, τὸ πλεοῦμενο καλύβι, καμμιὰ εἰκοσαρὶ γυμνοπόδαροι στὴς χερσὺκλές τους μ' ὄλωνε τὸν Κούτσαβλο — ψυχὴ και σῶμα — και σὲ δυὸ στιγμὲς τοὺς ἀπιθῶσανε στὸ μαλακὸ στρωσίδι τῶν φυκιῶνε τοῦ γιλαῦ.

Κι ὄλοι τους ἐπράξανε τὸ νοικοκυρὴ στὰ χεῖρια· κι ἄλλοι τὸν ἐφιλοῦσανε και τόνε τραγουδοῦσανε, σάν μεθυσμένοι ἀπὸ κάποια χαρὰ τους· μὰ πῶτερο ἀπὸ ἕνα θαυμασμὸ, που τοῦπρεπε νὰ εἰποῦμε τὴν ἀλήθεια ὄχι μόνο ἀπὸ τόσους, τόσους, τόσο πολὺ λίγους, τοὺς πῶτερος παιδιὰ... Κ' ἄλλοι τὸν ἐκοιτάζανε μ' ἕνα σαστισμένο γέλι, ἴσως οἱ ζηλιάρηδες. Μὰ ἐγὼ, που εἴμουν ἐκεῖ τὸν ἐφίλησα στὸ μέτωπο κ' ἔκλαψα χωρὶς νὰ γελᾶσω, μῆτε νὰ χαρῶ· δὲν ξέρω τί αἴστημα μ' ἐκυρίεψε.

— Βρὲ παιδιὰ· ποῖος ἔχει σπῆρτα, τί μούγιναν μούσκεμα. Ἄ, και δυὸ τρία τσιγάρα· μωρὲ παιδιὰ· λάσπη μοῦ τον ἔκανε ὁ ἄτιμος!

καταχνιά, ψηλὰ στὸ κορφοβούνη π' ἀντικρὸ της, σάν κάστρο, ψηλονότανε, ξεχώριζε θαμπὰ θαμπὰ τῆς ἐκκλησιὰς τὰ καντύλια, μ' ἀλλοίμονο! τῆς ψυχῆς της τὴ σκοτεινιά δὲν μποροῦσανε πιά νὰ φωτίσουνε! Γύρω της τὰ δεντρά, ἴσκιοι οὐρανοκατέβατοι, ἴσκιοι που σαλεύανε, που δέρονταν, π' ἀγρια βογκοῦσαν στὸ φρενιασμένο τοῦ βορρῖα φύσημα, παλεύανε, θαρρεῖς, σὰ δράκκοι, ποῖος νὰ τὴν πρωταρπάξῃ... Πως καιγανε κατάξερὰ τὰ μάτια της! ποθοῦσε νὰ κλαψῆ, μπάς και ξαλαφρώσ' ἡ φλογισμένη της ψυχὴ, μὰ δὲν τὸ κατῶρθωνε. Ἐάφνου μῆς' στὴ σιγαλιὰ κατι ἀγριο, χλιθερό, στὸ βουνὸ ἀντιλάλησε, σάν οὐρλιασμα σκύλου, και κρυφὴ ἀνατριχίλα τὸ κορμί της συγκλότισε — Τὸ κεφάλι σου νὰ φᾶς παλιόσκυλο! μουρμούρισε θυμωμένη και ξαναμπῆκε μῆσα, μετὰ τὴ σκέψη νὰ ζυπνίσῃ τὸ παλλικάρι· πῆγε πάλε στὴν πόρτα και τὸ παραμόνεψε· κοιμότανε τὸ ἔρμο βαθιά και ροχάλιζε, σάν ἀποσταμένο που ρουφᾶ στὸν ὕπνο καινούρια δύναμη. Πως νὰ τὸν ζυπνήσῃ; τρελλὰ δὲν εἶναι μετὰ τίς ιδέες της; Δίπλα του, πάνου σ' ἕνα σκαμνί, φιγουράριζε ἡ θαματοργὴ βαλίτσα, που τόσο χρυσάφι σφαλνοῦσε μέσα της· ὁ σατανὰς ἔχωσε πάλι λίγο λίγο τὰγκύλι του· στόμα εἶχε ἡ βαλίτσα και πονηρὰ τῆς φώναζε: ἔδῳ εἶμαι, παλαβὴ, και κόπιασε, καρτερᾶς; μὴ και καλὴ βρῆκες

— Μωρέ, Κούτσαβλε· ελα πάμε στο σπίτι μας ιδώ· να ξαλλαξής. Είσαι κκραπαπάκης.

— Με πειράζεις και σύ, ρε κουμπάρε!

Κ' έστριψε ο Κούτσαβλος το τσιγάρο και τ'άναψε. Σάν έρρούφηξε δυό—τρείς θεριακλήτικες, έπηρε μέσ' από το κοστάκι της πλώρης το καραβόπανο μισκουρελιασμένο και στρώνοντάς το ξαπλώθηκε στο πλεύμένο το σπιτάκι του, που δεκαπέντε χρονάκια το είχε μέρα—νύχτα άχώριστη φωλιά του, άγκαλιά του και σύντροφο.

— Καλή νύχτα, παιδιά και καλή πεσκάδα... Το πρωί, το πρώτο βαρκάκι που έπρόβαλε στον κόρφο εΐτανε το πλεύμένο καλύβι του άτρώμητου γεροντοπαλλήκαρου, του έρημοσπίτη Κούτσαβλου.

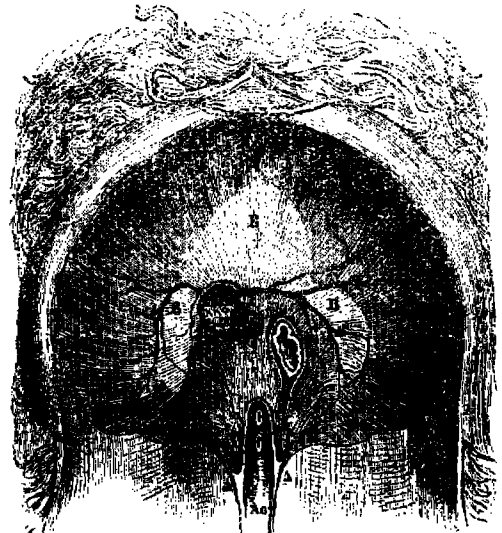
Σκέψεις

ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΕΡΓΙΑΛΙΤΗΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΠΡΩΤΟΜΑΘΗΤΗ

ΑΘΡΩΠΙΝΟΣ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ*

41. Μά τί κάνει το φράχτη και κατεβαίνει;

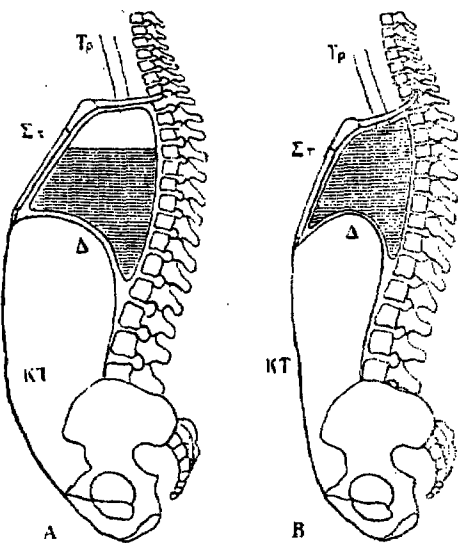
'Αχν. 12

Φράχτης σκύλου κοιταγμένος από την κάτω (κοιλιακή) μεριά ΚΚΦ. Κάτω Κούφια Φλέβα Ο. Οισοφάγος Δο. 'Αορτή. Το μεσαίο μέρος (Β), πλατύ άσπρο τενοντικό, έρχολε το ξεχωρίζεις από τις άχρειδωτές Ποντικένιες Κλωστές (Α) που κατεβαίνουν στα Παγίδια και στους Στόλους (ΓΔ) τους μπροστά στα Σφοντύλια

* Κοίταξε φύλλα 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192 και 193.

Κοίταξε το φράχτη του κουνελιού (ή όπιανού άλλου θές ζώου) με κάποια προσοχή, και θα δεις πως καθαφτό δέν είναι παρά πλακουτό φτενό ποντίκι, κάπως περίεργα βολεμένο, γιατί οι κόκκινες σαρκένιες ποντικοκλωστές είναι άπ' έξω δλόγυρα στην άκρη ('Αχν. 12, Α και Γ), ενώ το κέντρο Β είναι κατωμένο από άσπρουλό διάφανο τένοντα. Οι ποντικένιες άφτες κλωστές, καθώς κάθε άλλη ποντικένια κλωστή, έχουν τή δύναμη να μαζέβουν. Τί θα τύχει όταν μαζέβουν και κοντήνουν;

Όταν οι ποντικένιες άφτες κλωστές μένουν άκίνητες, όπως του ψόφιου κουνελιού, τότες δλόκληρος ο φράχτης κάνει καμάρια, όπως είδαμε, προς το θώρακα, κάπως έτσι όπως φαίνεται στο 'Αχν. 13, Β. Μέ-

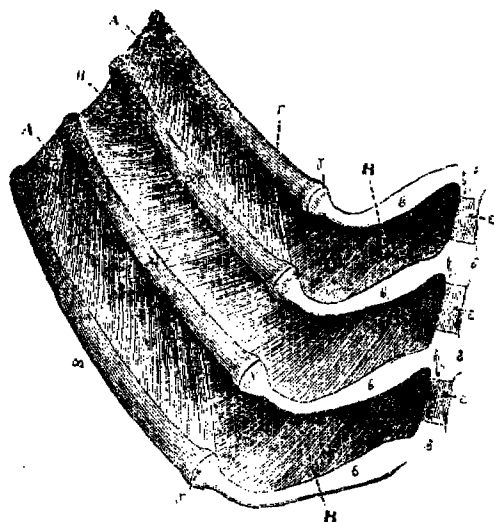
'Αχν. 13

'Αχνιακά τομή του κορμιού με Σπνοή (Α) και Ξεπνοή (Β) Τρ. Τραχιά Στ. Στέρνο Δ. Φράχτης ΚΤ. Τοίχι της Κοιλιάς Το ήσκιωμένο μέρος δείχνει κάπως το στεκόμενο ίερα. Το άνήσκιωτο μέρος στην κορφή του Α δείχνει τον τριχάμενο άέρα

ρος τότε σκουνοτούν προς τ' άπάνου όλα τα σωθικά της κοιλιάς (γιατί το κούφωμα της κοιλιάς, θυμάστε, είναι γιομάτο με το σικώτι, το στομάχι, τ' άντερα, κι' άλλα όργανα), μέρος τον τραβούν τα πλεμόνια, που, καθώς είπαμε, είναι πάντα τεντωμένα. Όταν οι ποντικένιες κλωστές μαζέβουν, τότες τραβούν τον κεντρικό τένοντα (το ίδιο όπως ο δικέφαλος τραβάει τον κάτω τένοντα) και τραβούν το φράχτη ως που γίνεται πλακουτός. Και τον τραβούν άκόμα κάτω και μερικές κλωστές σαν κι' εκείνες που βρίσκονται στο Γ ('Αχν. 12). Ο φράχτης μαζέβοντας γίνεται πλακουτός και κατεβαίνει, κάπως έτσι όπως φαίνεται στο 'Αχν. 13, Α. Το κατεβασμα του φράχτη την ώρα της σπνοής γίνεται με το να μαζέβουν οι ποντικένιες του κλωστές. Την ώρα της ξεπνοής ο φράχτης άμνητεί· οι ποντικέ-

νιες του κλωστές χαλαρώνουν. Κι' όταν ανεβαίνει, ανεβαίνει, μέρος γιατί τον τραβούν τα πλεμόνια, μέρος γιατί τότε σπρούχουν τα σωθικά της κοιλιάς.

42. Όμως κι' άλλα όργανα έξω ο φράχτης βοηθούν του άέρα το τράβηγμα μέσα κι' έξω από τα πλεμόνια. Με το περπάτημα του φράχτη το στήθος μια μακραίνει μια κονταίνει. Αν παρατηρήσεις κανέναν, και μάλιστα γυναίκα, όταν άνασαινει, θα δεις πως με κάθε άνασαση το στήθος ανεβοκατεβαίνει· το όμπρος του στήθους— το στέρνο, όπως το είπαμε— μια προβάλλει μια ποδιζει, και λίγη προσοχή θα σε πείσει πως προβάλλει την ώρα της σπνοής, δηλαδή σαν κατεβαίνει ο φράχτης, και ποδιζει την ώρα της ξεπνοής. Μά το προβάλλισμο άφτος του στήθους σημαίνει πλατεμό του στήθους από τα πίσω προς τα όμπρος, και το ποδισμα σημαίνει άναλογο στενεμα. Έτσι λοιπόν, όταν το στήθος μακραίνει με το κατεβασμα του φράχτη, τότες πλαταίνει κιόλας με το να προβάλλει το στέρνο. Σά σπνέουμε λοιπόν, τα πλεμόνια δέν άπλώνουνε μοναχά κάτωθεσ με την κίνηση του φράχτη, παρά άπλώνουν και προς τα έξω με την κίνηση των στήθικων τοίχων.

'Αχν. 14

Έέσσα Παγίδια σκύλου με τα Μεσοπάγίδια Ποντικία α. Κοκκαλιό μέρος Παγιδίου β. Χόντρος Παγιδίου γ. Σμιγμός Κέκκαλου και Χόντρου δ. 'Ακοκάλωτο μέρος του Στέρνου ε. Κοκκαλιό μέρος του Στέρνου Α. 'Εξωτερικό Μεσοπάγίδιο Ποντικί Β. 'Εσωτερικό Μεσοπάγίδιο Ποντικί Στο μέρος το μεταξύ στα διδ μεσιανά Παγίδια, το 'Εξωτερικό Μεσοπάγίδιο είναι βγαμένο για να δείξει το 'Εσωτερικό Μεσοπάγίδιο από κάτω του

Μά τί το ρήνει προς τα όμπρος το στέρνο; Αν καλοκοιτάξεις προσεχτικά τα πλεβρά του στήθους κανένος άθρώπου πολύ λιγνού, θα δεις πως με κάθε του σπνοή τα παγίδια του τραβιούνται προς τ' άπάνου μια στάλα. Κάθε τώρα παγίδι είναι πίσω σφηνωμένο στο

την τύχη σου και θα την άφήσης να φύγη; χά και μα θάσαι για δέσιμο, θάσαι για πνίξιμο, κακομοίρα! Κλεισ' τα μάτια σου και μπρός!—Σάν κάποιος, άληθινά, να τή σκούτησε, άνέθηκε τότες ή για το άνωγιού τή σάλα, να δη τί κάνει το κορίτσι της· βαθιοκοιμώτανε και κείνο σαν το παλλικάρι, με το ίδιο ροχάλισμα, με την ίδια στ' άνάσκελα στάση, με τόνα χέρι περασμένο κάτω άπ' το κεφάλι της· περιεργα πως σ' αυτή τή στάση μιόάζανε, λές κ' ήσαν άδέρφια! Στην παράξενη αυτή σκέψη άνατινάχτηκ' ή για και λιγοψύχισε, μά δέν άργησε ναρθή στα σύγκαλά της, με κάποια μάλιστα συχασιά για το δέλιασμα· μπά! καλέ τί κουροφέξαλα της ήρθανε πάλι στο κεφάλι! Κατέθηκε πάλε σιγά σιγά, ξυπόλυτη, καθώς εΐτανε κι άνοιξε πιότερο τή μεσανή πόρτα, για να ζετάρη καλύτερα του παιδιού τή στάση, να πάρη να πούμε, το πολεμικό της σκίδιο· το διαολικό της χαμογέλοιο έδειχνε πως όλα της έρχόντανε κολάι: πάνω ή κόρη της κοιμώτανε σαν πεθαμένη· το ίδιο κι ο ξένος της· όπως είχε τεντωμένο το κεφάλι του και γδυμένο και ξεπεταμένο το καρδί, κίχ' δέ θάκανε... φτάνει μόνο να γινόταν' ή δουλιά μ' άπόφαση, παλλικαρσία! Δέν ήθελε πιά ναφήση το μυαλό της σε σκέψη· περνούσ' ο καιρός με ψιλολογήματα και

ποιός είξερε τί μπορούσε να γίνη· ξάφνου άνοιγε τα μάτια του κ' ύστερα; μπρός! δ,τι έγιν' έγινε! "Αρπαξε στο δεξί της χέρι το κοφτερό μαχαίρι, το μαυρομάνικο, πουκόθε το κρέας, έπίτηδες, θαρρείς, άκονισμένο για σφαξίμο, ζύγωσε θαρρετά το παλλικάρι και με φλογισμένη ματιά, με χείλια σφιχτά και στραβωμένα, σήκωσε μια το χέρι της άτρομο, το ζύγωσε κατά ίσια στο λαρύγγι του κοιμισμένου και με βιά το κατίβασε, μισοχωρίζοντας το λαιμό του... Ένα χρορρ! μουγγό άκουστήκε κ' ένα ρέμα κατακόκκινο, ζεστό, τή χτύπησε κατάμουτρα, ράντισε τον τοίχο και έλκυθε άφρισμένο χύθηκε· καθώς στον άγώνα του χτυπιότανε ο έρμος και σπαρταρούσε, γκρεμίστηκε σ' ένα σπασμό πό το κρεβάτι και σά να μην είχε χάσει τή σκέψη του παράδερνε κατάχαμα, σφιγγοντας το ξεχαρβαλωμένο λαιμό του με τόνα χέρι· λίγο λίγο τα ζετινάγματα πάψανε, στείρεψε ή αίματινα βρύση και το οριχτό κείνο χρορ πιά δέν άκουγότανε· σωριάστηκε το δύστυχο παλλικάρι παγωμένο κι άλλο, στυλώνοντας στη για τα γουρλωμένα τρομαχτικά μάτια του... Η στρίγγλα παράτησε το μαχαίρι να φύγη από το χέρι της και στεκότανε παρέκει σαν άποσθωλομένη, μη ξεκολλώντας πό πάνω του τή χαλή της ματιά, που για μια στιγμή έσβυσε δλότελα· λές και δέν

ένοιωθ' ή για τί θαρρούσε, σά να ξέχασε τα κατωμένα, σαν όνειρο μπερδεμένο κι άκατανόητο· σ' ένα στερνό της φωτιάς σπιθοβόλισμα όλα γύρω της πήρανε το χρώμα που της ταίριαζε, το χρώμα που άλημερίς τώρα θα την κυνηγάη... Άγριες φωνές ένοους μεθυσμένου, που στή ζημερώματα γύριζε σπίτι του, ξεσάσανε τή για πό την άφαιρημάδα της και της θυμίσανε πως ή δουλιά δέν τέλειωσ' άκόμα· με πολλή τρομάρα τότες το συλλογίστηκε· άληθινά, πως θα κρύψη τα άματα, πως θα ξαφανίση το σκοτωμένο, πως θα βολέψη τον παρ, τόσα τρανά και δύσκολα ζητήματα δέν τάχε πριν βασανίσει στο μυαλό της· μεθυσμένη, στραβωμένη από τή λάμψη του παρ, τίποτες δύσκολο δέν άπαντούσε, μά τώρα παντού τάγκάθια ξεφουτράνανε! Δέν είχε καιρό να χάνη· πρ' νοιώση τίποτες το κορίτσι της όλα έπρεπε να τα τελειώσουνε... Πετάχτηκ' έξω ή για και κοίταξε προσεχτικά τρυγός· ψυχή δέ φαίνοντανε· ήθελε άκόμα τρείς ώρες να ζημερώση· μπήκε ξανά μέσα πιο θαρρετή και, δυνατή όπως εΐτανε, σκυλι μοναχό· άντα στη δουλιά της, ήρχισε να κατρακυλάη το νεκρό κατά την πόρτα· τον τράβηξε όπως όπως στο έμπασμα, τον ξέβγαλε στην αύλή και τον έφερε πλάι σ' ένα ξεροπήγαδο, που χασκε κεί χρόνια παρατημένο· μ' ένα στερνό της

ραχοκόκκαλο, και μπροστά είναι στερεά δεμένο στο στέρνο με χόντρο (δές τή Μετώπη). "Α δέσεις σπάγγο στη μέση ενός παγιδιού και τόν τραβήξεις, θα βρεις πως δουλεύεις μοχλό με άπακοῦμπι στο ραχοκόκκαλο, τὸ βάρος ἐνεργώντας στο στέρνο κι' ἡ δύναμη στο σημάδι. ὅπου εἶναι δεμένος ὁ σπάγγος. Κάθε φορά που τραβάς τὸ σπάγγο, τὸ παγίδι θα σαλεύει ἄπάνου στο άπακοῦμπι του κατά τὸ ραχοκόκκαλο, με τέτιον τρόπο που ἡ μπροστινὴ ἄκρη τοῦ παγιδιού θ' ἀνεβεί και τὸ στέρνο θα σταλθεῖ ὀμπρός λιγάκι. "Αν ἀπολήσεις τὸ τράβηγμα, τότες τὸ στέρνο, που βγαίνοντας ὀμπρός τεντώθηκε, θα βουτήξει πίσω, και τὸ παγίδι θα ξαναπέσει στην προτυτερινή του θέση.

"Ανάμεσα στα παγίδια βρίσκονται μερικά ποντίκια που λέγονται *Μεσοπάγδα Ποντίκια* ('Αχν. 14). Τὴν καθαφτὸ δουλιὰ τους θὰν τὴ μάθουμε ἄλλη φορά. Τώρα φτάνει ἔ σὰς πῶ πως δουλεύουνε σὰν τὸ σπάγγο που εἶπαμε. "Ὅτα μαζέβουν, τραβοῦν ἄπάνου τὰ παγίδια και ρήχνουν ὀμπρός τὸ στέρνο. Ὅτα δὲ μαζέβουν πιά, τότες τὰ παγίδια και τὸ στέρνο ξαναγυροῦνε στην προτυτερινή τους θέση.

"Υπάρχουν κι' ἄλλα ποντίκια βοηθητικά τοῦ ἀνασασμοῦ, μάλιστα σὰν ἀνασαινομε βαθιά και δυνατά, με τώρα σὰς φτάνει ἂ θυμάστε πως τὸ συνηθισμένο μας ἀνασασμὸ τὸν προξενῶνε διὸ κινήματα που τραβοῦν ἀέρα μέσα στα πλεμόνια, διὸ κινήματα που γίνονται σύγκαιρα και με μαζέμα ποντικιών. Με τὸ πρώτο, ὁ φράχτης μαζέβει και πλακουτώνει, κἀνοντας τὸ στήθος πιδ μακρὸ και βαθύ. με τὸ δεύτερο, τὰ παγίδια ἀνεβαίνουν και τὸ στέρνο προβάλλει, γιατί μαζέβουν τὰ μεσοπάγδα ποντίκια φαρδαίνοντας τὸ στήθος. Με καθὼς φαρδαίνει τὸ στήθος και μακραίνει, μακραίνουν σύγκαιρα και φαρδαίνουν τὰ πλεμόνια. Για νὰ γιομίσει ὁ τόπος που ἔνοιξε μέσα στα πλεμόνια, μπαίνει μέσα τους ἀέρας διάμεσα τοῦ λαρυγγιού. Ἀφτὸ εἶναι *Σπνοή*. Με γλήγορα τὸ μαζέμα τοῦ φράχτη και τῶν μεσοπάγιδων ποντικιών πάθει. Τότες ὁ φράχτης ξανακάνει καμάρια, τὰ παγίδια χαμηλώνουν, τὸ στέρνο ξαναπέφτει, κι' ὁ παραπανιστὸς ἀέρας ὀρμαίει ἔξω ἀπὸ τὰ πλεμόνια διάμεσα τοῦ λαρυγγιού. Ἀφτὸ εἶναι *Σπνοή*. Με σπνοή και με ζεπνοή κἀνοννε ἕναν ὀλόκληρο ἀνασασμὸ. Κι' ἔτσι ἀνασαινομε 17 φορές κάθε λεπτό τῆς ζωῆς μας.

43. Με τὸ φράχτη και τὰ μεσοπάγδα ποντίκια τί τὰ κάνει νὰ μαζέβουν και ν' ἀκίνητοῦν τόσο ὀμορφα και τόσο ταχτικά; Ὁ δικέφαλος, εἶδαμε, ἀναγκάζεται ἀπὸ τὴ θέλησή μας νὰ μαζέβει. Με δὲ μας ἀναγκάζει ἡ θέλησή μας ν' ἀνασαινομε. Συχνὰ ἀνασαινομε δίχως νὰν τὸ ξέρουμε — στὸν ὕπνο μας ἀξαφνα, ὅταν ἡ θέλησή μας εἶναι σὰ νεκρή. Θέλεις ἢ ὄχι, ἀνασαινεῖς, ἐπειδὴ εἶσαι ἀναγκασμένος. Με θέληση μπορεῖς ἀπὸς ν' ἀλλάξεις τὸν ἀνασασμὸ σου — νὰν τὸν κάνεις γοργότερο ἢ βαθύτερο κτλ. — ὀμως νὰν τὸν σταματήσεις σου εἶναι ἀδύνατο. Εἶναι δουλιὰ ἀθέλητη.

Με ἀν και δὲν εἶναι ὁ ἀνασασμὸς θελητικὸς προσ-

παθεια, εἶναι ὀμως τοῦ μισοῦ προσπάθεια, και μάλιστα ἕνος μοναχὰ μέρους τοῦ μισοῦ, τοῦ μέρους που σμίγει τὸ ραχοκόκκαλο. Σ' ἀφτὸ τὸ μέρος διάμεσα τοῦ ραχοκόκκαλου πηγαίνουνε νέβρα ἀπὸ τὸ φράχτη κι' ἀπὸ τὰ μεσοπάγδα ἢ ἄλλα ποντίκια. Καὶ 17 φορές κάθε λεπτό περπατώντας σ' ἀφτὰ τὰ νέβρα τρέχει προσταγὴ ἀπὸ τὸ μισλὸ σ' ἀφτὰ τὰ ποντίκια (πως και γιατί θα μάθετε ἔσως ἄλλη φορά) και τὰ προστάζει νὰ μαζέβουν. ἀφτὰ ἀκούει κι' ἔτσι ἀνασαινεῖς. "Α σου κοπεῖ τὸ κεφάλι, ἢ ἂ σου πάθει ἀπὸ πληγὴ ἢ ἀρρώστια ἀφτὸ τὸ μέρος τοῦ μισοῦ και σου παραλύσει, τότες ἡ προσταγὴ δὲν περνᾷ κι' ὁ ἀνασασμὸς σου κόβεται.

44. Με κάθε ἀνασασμὸ λοιπὸν μπαينوβγαίνει στο στήθος σου ἕνα ποσὸ ἀέρας. ὀμως ἕνα μικρὸ ποσὸ μοναχὰ. Ὀλόκληρα τὰ πλεμόνια σου δὲν ἀδιάζου και δὲ γιομίζου με κάθε ἀνασασμὸ. "Ἰσα ἴσα, με κάθε ἀνασασμὸ δὲ ρουφᾷς παρὰ νὰ ποῦμε μιὰ χουφτιὰ μοναχὰ ἀέρα, που φτάνει ὡς στοὺς μεγάλους κλάδους τοῦ λαρυγγιού χωρὶς ἀφτὸς νὰ χώνεται ὡς μέσα στα ἀεροκίλλια. Ἀφτὸς εἶναι ὁ ἀέρας που συχνὰ τότε λέμε *Τρεχάμενο*. ὁ ἄλλος ἀέρας ὁ ἀκίνητος μέσα στα πλεμόνια συχνὰ λέγεται *Στεκάμενος*.

Με πως τότες βγαίνει τὸ καρβουνικὸ ξυνὸ που βροσκειται στο βάθος τῶν πλεμονιών; Πως οἱ τριχωπὲς οἱ μέσα στ' ἀεροκίλλια λαβαίνου καινούργιο ὀξυγόνο;

Ὁ στεκάμενος ἀέρας ὀλοῖνα με κάθε ἀνασασμὸ ἀνακατέβεται με τὸν τρεχάμενο ἀέρα. "Α θέλεις νὰ ἀερίσεις μιὰ κἀμαρη, τί κάνεις; Δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ πάρεις φυσερὸ και νὰ διώξεις κάθε κοματάκι κρὺο ἀέρα μέσα ἀπὸ τὴν κἀμαρη, ἀντικατασταίνοντας τον με καινούργιο. δὲν ἔχεις παρὰ ν' ἀνοίξεις τὸ παραθύρο ἢ τὴν πόρτα και νὰ μπᾶσει ἕνα φύλλο ἀέρα ἀγνὸνε ἀντίπερα μιὰς γωνίας, νὰ ποῦμε, τῆς κἀμαρης. Τὸ φύλλο ἐκεῖνο ὁ ἀγνὸς ἀέρας φυσώντας ἀντίπερα τῆς γωνίας θ' ἀνακατεφτῆ με τὸν ἄλλον ἀέρα τῆς κἀμαρης, ὡς που νὰ γίνεῖ ὀλος ἀγνός. και τὸ ἀνακάτωμα δὲν ἀργεῖ νὰ γίνεῖ. Τὸ ἴδιο και με τὰ πλεμόνια. Κάθε ἀνασασμὸς μπᾶζει ἀγνὸν ἀέρα ἀπ' ἔξω με πρὶν ξαναβγεῖ με τὸν κατόπι ἀνασασμὸ, γύνει μερικὸ τὸ ὀξυγόνο στο στεκάμενο ἀέρα και τὸ κλέβει λίγο καρβουνικὸ ξυνὸ. Με κάθε ἀνασασμὸ τρεχάμενου ἀέρα ὁ στεκάμενος ἀέρας καλύτερεῖται, ἐπειδὴ χάνει καρβουνικὸ ξυνὸ και κερδιζει ὀξυγόνο. Ὁ τρεχάμενος ἀέρας δηλαδὴ μονομιὰς καθαρίζει τὸ στεκάμενο, κι' ὁ στεκάμενος καθαρίζει τὸ αἷμα.

Με τέτιον τρόπο λοιπὸν ὁ τρεχάμενος ἀέρας με κάθε τραβηξιά τοῦ φράχτη και σπρωξιά τοῦ στέρνου μπαίνει στο στήθος ὡς ἀγνὸς ἀέρας ἔχοντας 21 % ὀξυγόνο και 79 % ἔζωτο. κι' ἔπειτα πάλι, σὰν ἀνεβαίνει ὁ φράχτης και σὰν ξαναπέφτει τὸ στέρνο, βγαίνει ὡς ἄναγνος ἀέρας ἔχοντας 79 % ἔζωτο ὀπως πρὶν, με 16 % μοναχὰ ὀξυγόνο, ἢ διαφορά τῶν 5 % ὄντας καρβουνικὸ ξυνὸ. Τὸ ὀξυγόνο που χάνει πηγαίνει διάμεσα τοῦ στεκάμενου ἀέρα ὡς στο αἷμα τῶν τριχωπῶν. "Ἔτσι κάθε μας ἀνασασμὸς βοηθᾷ νὰ

καθαριστεῖ τὸ αἷμα, γιατί ὁ ἀέρας που μπαينوβγαίνει στο στήθος ἀλλάζει τὸ ἀναγνο βλαβερὸ φλεβῆσο αἷμα σὲ ἀγνὸ δροστικὸ ἀτηρησο. Τὸ αἷμα ἀνασαινεῖ ἀέρα μέσα στα πλεμόνια, γιὰ ν' ἀνασάνει κατόπι αἷμα κι' ὀλο τὸ κορμί.

ΜΕΡΟΣ ΕΒΔΟΜΟ

Πως ἡ θροφή ἀλλάζει τὸ αἷμα. Χώνεψη

45. Ὁχι μοναχὰ καθαρίζεται τὸ αἷμα με ἀέρα, παρὰ και ξαναγεώνεται και ξαναγιομίζεται με τὴ θροφή. Ἡ θροφή που τρώμε γίνεται αἷμα. Με ἀν και συχνὰ νοτερη, εἶναι ὀμως τὸ πιδ συχνότερα οὐσία στερεή. Τὴν κόβουμε μέσα στο σανάκι μας, και με τὰ δόντια ἔπειτα μέσα στο στόμα τὴ μασοῦμε και τὴ λιανίζουμε ἀκόμα ψιλότερη. ὄς τόσο, κι' ὅταν ἀκόμα εἶναι καλὰ μασημένη, μεγάλο τῆς μέρος, τὴν πιδ πολλή τῆς μάλιστα, τὴν καταπίνουμε στερεή. Με γιὰ νὰ καταπτήσει αἷμα πρέπει πρώτα νὰ λιώσει. Λιώνεται λοιπὸν μέσα στο θρεφτικὸ ἀβλάκι, και τὸ λιώσιμὸ τῆς τὸ λέμε *Χώνεψη*. "Ας δοῦμε τώρα πως γίνεται ἡ χώνεψη.

Τὸ πετσὶ μας, ἀν και κάποτες νοτερὸ ἀπὸ ἔδρωτα, εἶναι πολὺ πιδ συχνὰ κατᾶστεγνο. Με τὸ στόμα ἔσωτερικὰ εἶναι πάντα νοτερὸ, συχνὰ μάλιστα γιομάτο ὀγρα. κι' ἀκόμα ὡς λὲς πως εἶναι στεγνὸ, και τότες ἀκόμα εἶναι πολὺ νοτερὸ. Γιατί ἀφτὸ; Τὸ στόμα σου ἔσωτερικὰ, ὀπως εἶναι νοτερότερο, ἔτσι εἶναι και πιδ κόκκινο ἀπὸ τὸ πετσὶ σου. Κοκκινάδα και νοτεράδα πάνε μαζί.

Σὰν ξηγοῦσα τίς τριχωπὲς, σὰς εἶπα πως ὀλα πὲς τὰ μέρη τοῦ κορμιού εἶναι κατᾶρτυπημένα ἀπὸ τίς τριχωπὲς, ὄχι ὀμως ὀλα ὀλα. "Ἐνα μέρος τοῦ πετσιοῦ ἄξαφνα δὲν ἔχει τριχωπὴ καμὴ ἢ αἱματόσταμνο. Τὸ ξέρετε τὸ μέρος τοῦ πετσιοῦ τὸ χοντερὸ ὅπου μπορεῖτε με τὸ ζουράφι νὰ κόψτε μερικὲς φετίτσες δίχως νὰ ματώσει. "Αν ἔχεις μάλιστα ἀρκετὰ φιλόμαχαῖρι, μπορεῖς ἔτσι με σέχνη νὰ κάνεις τὸ ἴδιο παντοῦ στο κορμί σου. "Αν τὴ φετίτσα ποῦκοφες τὴν κοιτάξεις με μικροσκόπι, θα δεῖς πως εἶναι κανωμένη ἀπὸ λῆπια. Κι' ἀν πάρεις τοῦ πετσιοῦ σου μιὰ πολὺ φτενὴ κἀθετη φετίτσα κόβοντας κἀθετα ὀλο τὸ πάχος τοῦ πετσιοῦ, και τὴν ξετάσεις με πολὺ δυνατὸ μικροσκόπι, θα δεῖς πως τὸ πετσὶ εἶναι κανωμένο ἀπὸ διὸ διαφορετικὰ φύλλα, ὀπως φαίνεται στο 'Αχν. 15. Τὸ ἀπάνου φύλλο, τὸ αβ, εἶναι μαζί ἀπὸ σωματάκια κουβαριασμένα καπάπικνα. Στὴν ἀπάνωσιὰ εἶναι πλακουτωμένα σὲ λῆπια, με παρκατόυ εἶναι στρογγυλὰ ἢ ἀβγούλα κι' εἶναι και μαλακά. Ἀφτὰ λέγονται *Κελλιά*. Ἀφτὸ τὸ φύλλο τὰ κελλιά, που εἶναι ἢ στρογγυλὰ και μαλακὰ ἢ πλακουτά και στέρια λῆπια, λέγεται *Σωπέτι*. Στο ζωπέτι αἱματόσταμνα δὲν ὕπάρχουν, και γιὰ τοῦτο σὰν τὸ κόβεις με ματώ-

ἀγῶνα τὸνε μισοσάκωσε, ὡς πούφτασε τὸ κουφάρι του στοῦ πηγαδιού τὸ στόμα, τὸ στρίμωξε μέσα κατακέφαλα! "Ἐνας βουβὸς βρόντος ἀπὸ κατόυ ἀνταμώθηκε με ἕνα στεναγμὸ τῆς γριᾶς, π' ἀνάσανε! "Ἐστερα συμμαζέψε προσεχτικά τοῦ νιοῦ τὰ πράματα, μὴν ξεχαστῆ κανένα του σημάδι, και τᾶρριξε κι' αὐτὰ στο πηγάδι, ἀδειάζοντας πὸ πάνω τους κοφίνια κοπρόχωμα, πὸνα σωρὸ που τούρλωνε παρέκει. ὄσο γιὰ τὸν παρᾶ, δὲ θάτανε φρόνιμο, σκέφτηκε, νὰ τὸν φανερώση σὰν οὐρανοκατέβατο, ἀλλὰ καλύτερο νὰ τὸν θάψη κάπου στην αὐλή, σὲ μέρος κρυφὸ και σίγουρο, και λίγο λίγο στίς ἀνάγκες τῆς νὰ τὸν παίρη. ἔνοιξε τὴ βαλιτζα κι' ἀρπάξε λαίμαργα μιὰ φούχτα λίρες, νὰ τίς καμαρώση μιὰ στιγμούλα πρὶν στερηθῆ πάλι τὴ λάμψη τους. ἄχ πως οἱ φονικές λίρες τῆς φανήκανε στο σκοτάδι κατακόκκινες! ξανακλείσε βιαστικά, με συχασιά, τὴ βαλιτζα. σὰ νᾶταν ἡ θωριά τῆς μισητῆ, και τὴν παράχωσε, ὀπως σκέφτηκε, σὲ μιὰ γωνιὰ τῆς αὐλῆς τῆς. Τώρα τῆς ἔμενε νὰ καθάρση τὸ σπῆτι και νὰ πλυθῆ κι' ἡ ἴδια, π' ἀκόμα τὸ αἷμα πάνω τῆς ἄχνιζε. ἀρχισε τὴ δουλιὰ με πολλὴ σβελτοσύνη, με και στοὺς τοίχους και τὸν ρούχα και κατᾶχμα μένανε πάντα σημάδια πὸ τὸ φονικὸ κείνο ρέμα, με ὀλα τῆς τὰ πλυσίματα. Τί νὰ κάνω; καλὲ, τώρα θὰν τὰ χάσω; οὔ-

λο τᾶρνι τᾶφαγε και στην οὐρὰ θάπυστάση; νὰ! θα σφάξη ἕνα πουλι και θα πῆ πως τὴ γέμισ' αἷματα σπαρταρώντας!...

*

"Ἡ χαρουγὴ χλωμὴ σὰ λυπημένη ξεπρόβαλε. ὁ ἴδιος ἔμενε κατᾶβολος, σταχτωμένος, οὐρανός, ἀλλὰ τῆς νύχτας ὁ βορριάς ἔπεσε, σὰν κουρασμένος, ἀφίνοντας τὸ χιόνι λεύτερο νὰ στιβάξεται. φαρδὺ σεντόνι, κάτασπρο, σκέπασε λίγο λίγο τὴν αὐλή, σάβανο, θαρρεῖς, πονετικὸ τῆς φύσης στὸν ἀγλύκαντο νιδ που χάθηκε κανεῖς τριγύρο δὲν ἀκούγότανε. που και που μόνο κανένα σπουργιτάκι, με τσίου τσίου λυπητερά, πετσῶσε δᾶθε κείθε μισοπαγωμένο. "Ἡ γριὰ σὰν ἔβαλε, ὀπως μπᾶρεσε, τὸ χαμῶγι. σὲ τάξη και καθαρίστηκε κι' αὐτὴ, ἀναψε στο τζάκι μπόλικη φωτιά κι' ἔστησε τὸ μεγάλο τῆς κόκκορα πούσοφζε. Καθισμένη κεί σιμά, με τὸ κεφάλι τῆς στυλωμένο στα χέρια, σκεβότανε τὴ θέση τῆς ἀνήσυχη κι' ἀγριεμένη, σὰν κάτι κακὸ νὰ περιμένε. Σὲ λίγο πατήματα πᾶνου στ' ἀνωγι τῆς δεῖξαν πως ζῦπνησ' ἡ Λενιώ τῆς, νωρίτερα π' ἄλλοτες, σὰν εἶχανε τὸ μουσαφίρη. Ντύθηκε στὴ στιγμὴ, κατὰ τὴ συνήθεια τῆς, και κατέθηκε σιγανὰ τὴ σκάλα, με τεντώματα και χασμυργητὰ, σὰ νὰ πεθυμοῦσ' ἀκόμα νὰ τὸν γλυκοπάρη. στάθηκε λιγάκι μπρός στο

παραθύρι. κι' ἔτριψε τὰ ματια τῆς γιὰ νὰ διώξη πὸ πάνω τους τοῦ ὕπνου τὴν πικνάδα.

— Καλὴ μέρα, μάννα. τὸ χιόνι στρώνεται γιὰ καλὸ... πρρ... κρὺο!

"Αμ. θα στρωθῆ σὰν ἔπεσε ὁ ἀγέρας...

— Τί ἀντᾶρα, καλὲ μάννα, οὐλὴ τὴ νύχτα γε- νότανε; τὴν ἀκούγα μεσ' στὸν ὕπνο μου κι' εἶπα νὰ κατεβῶ με μετᾶνωισα, σὰν εἶχαμε ξενὸ. ἀλήθεια ἔφυγε;

— Πᾶει — μούγγρις' ἡ γριὰ. παλαβὸς ἀνθρωπος και πεισματᾶρης. τὸνε σταύρωσα νὰ μείνη ὡς νὰ περάση λίγο ἢ μπόρα, με τοῦ κακού! τούρθε νὰ φύγη πὸ τίς τρεῖς... θυμῆθηκε, λῆει, κάτι σπουδαῖο, που τὸν ἀνάγκαζε νὰ μὴν ἀργήση...

— Παράξενος ἀνθρωπος!

— Κάλλιο πούφυγε, ἔρε θυγατέρα. τί τὸν ἤθε- λες δῶ χάμου τέτιο κρεμανταλᾶ; νὰ σου βγάλ- λουνε κι' ὀλας ἀθανιές; δὲξᾶ στο θεὸ, καλοῦς γειτό- νους ἔχουμε!

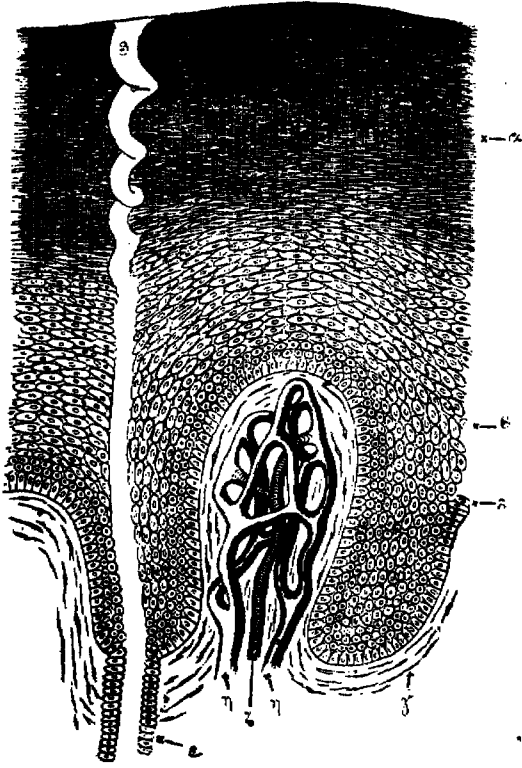
— Θὰ πουντιᾶση ὁ ἄμοιρος...

— Ὄρα του καλὴ!

— Καλὲ μάννα, τείναι τοῦτα; ὁ τοῖχος εἶναι σὰ ματωμένος, τὸ κρεβᾶτι... καλὲ ὁ τόπος γέμισ' αἷματα... ὄχ... καλὲ μάννα...

— Ὄξ και ξερὸ σου, παλιοθήλυκο! Τί κάνεις,

νει. Όσο ζεις, πάντα μεγαλώνει. Τ' άπάνου λέπια τρέβονται και βγαίνουν. Κάθε φορά που νίβεται, μάλιστα με σαπούνι, βγάξεις μερικά τους. Και γλήγορα με το νύψιμο θάβγαζεις κι' όλο σου τ' όλο πετάει, μα πάντα καινούργια στρογγυλά κελλιά όλο γίνονται στον πάτο του ζωπετσιού κατά τ' ό και σ' όλη τή γραμμή κατά τ' ό, κι' όλο ανεβαίνουν προς τήν άπανωσιά όπου στεγνώνουν και κατανούν λέπια. Έτσι

'Αχν. 15

- Τομή Πετσιού υπερβολικά μεγαλωμένη
- Εσωπέτσι σκληρό
 - Σειρά μαλακώτερη
 - Πετσι
 - Κάτου κάτω σειρά των Κελλιών του Ζωπετσιού
 - Κελλιά φοδριστικά του 'Ιδρωτικού 'Αγωγού 'Εξακολουθητικά των Κελλιών του Ζωπετσιού
 - Σαλιαγκωπό 'Αβλάκι του 'Ιδρωτικού 'Αγωγού. Δεξιά του 'Ιδρωτικού 'Αγωγού τ' ό Πετσι ξογκώνεται σε Μαλλό, όπου ή 'Αρτηρίδα ζ κλαδώνει σε Τριχωπές που κατανούν Φλέβες (π)

τ' ό πετσι, ή όρθότερα τ' ό ζωπέτσι, ξαναανώνεται πάντα. Κάποτε, όπως ύστερα από όστρακιά, τ' ό καινούργιο πετσι γίνεται τόσο γλήγορα, που τ' ό παλιό βγαίνει σαν κυρέλια ή τουλούπες.

Τ' ό άποκατινό φύλλο ύστερα από τ' ό ζωπέτσι είναι τ' ό άληθινό Πετσι. 'Από τ' ό είναι γιομάτο τριχωπές κι' αίματόσταμνα· κι' ά φτάσει ως εκεί μαχαίρι ή ζουράφι, θά ματώσει. Δεν είναι κανωμένο από κελλιά όπως τ' ό ζωπέτσι, παρά από τήν κλωστήνια εκείνη τήν ούσια που τήν είπαμε πριν Συγκρατικό. 'Η ά

πανωσιά του σπάνια είναι ισάδια· συχνότερα είναι καμπουρωτή από σειρά κορφούλες που λέγονται ρωγές (όπως φαίνεται στο 'Αχναρί 15), τ' ό ζωπέτσι σκουφώνοντας κάθε ρωγή σά με χοντρό σκούφο και γιομίζοντας τ' ό μεταξύ τους χώρο. Οι περισσότερες ρωγές είναι γιομάτες αίμα.

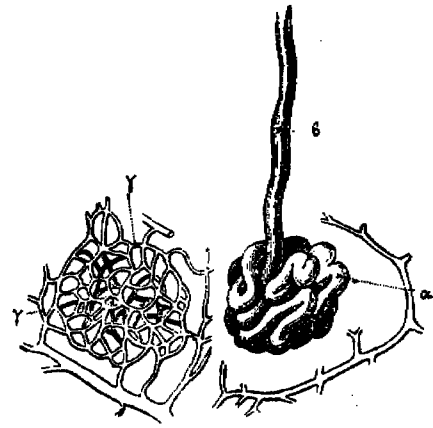
Τ' ό λοιπόν τώρα νομίζω θά καταλάβετε γιατί τ' ό πετσι μας δεν είναι κόκκινο παρά σαρκώδες, και γιατί συνήθως είναι στεγνό. Τ' ό άληθινό πετσι κάτω από τ' ό ζωπέτσι είναι πάντα νεότερο, άφορμή τ' ό αίματόσταμνα του· γιατί τ' ό περιττά και νερούλα μέρη από τ' ό αίμα έφκολα περνούν τους φτενούς τοίχους των τριχωπών, όπως μάθαμε, κι' έτσι νοτίζουν, ό,τι βρίσκεται γύρω τους. Μα δεν είναι όμως ή νοτισιά άρκετή τόσο που νά μουσκέψει τ' ό παχύ φύλλο του ζωπετσιού, κι' έτσι ή άπανωσιά του μένει πάντα στεγνή και λεπένια.

Τ' ό άληθινό πετσι είναι πάντα κόκκινο. Τ' ό ξέρεις πως αν πούπετα με ζουράφι πλανίσεις τήν άπανωσιά του πετσιού σου, σιγά σιγά κοκκινίζει όσο βαθύτερα πάς, κι' αν ακόμα δε βγάλεις αίμα. Είναι κόκκινο από τ' όν άπειρο άριθμό τριχωπές που βρίσκονται κουβαριασμένες μέσα εκεί, όλες γιομάτες αίμα κόκκινο. Όταν κοιτάξεις άφτές τις τριχωπές διάμεσα παχιού ζωπετσιού, ή κοκκινάδα δεν καλοφαίνεται—άπαράλλαχτα όπως ότα σκεπάξεις κόκκινη τσόχα με άσπρο τσιγαρόχαρτο—κι' έτσι τ' ό πετσι φαίνεται τρανταφυλλύ ή σαρκώδες· μάλιστα, όπου τ' ό ζωπέτσι είναι πάρα πολύ χοντρό, όπως τ' ός φτέρνας, τότες τ' ό πετσι μήτε τρανταφυλλύ κανέ δε φαίνεται, παρ' άσπρο ή κίτρινο λερωμένο, πολύ ή λίγο κατά τή φορά.

16. 'Αν όμως τ' ό νεότερο άληθινό πετσι σκεπάζεται έτσι παντού με παχύ φύλλο ζωπετσιού που δεν άφίνει τή νοτισιά νά περάσει, πως τότες γίνεται και τ' ό πετσι μας είναι συχνά νεότερο, σαν πές ότα δρώνουμε;

'Αν κοιτάξεις τ' ό 'Αχν. 15, θά δεις πως τ' ό ζωπέτσι είναι τρυπημένο από άβλάκι (θ) που τ' ό διαπερνά ως στήν άκρη. Παρατήρησε εκεί πως τ' ό άβλάκι δεν είναι σφαλιστό στον πάτο, παρά χώνεται ως μέσα στο άληθινό πετσι, όπου κατανατά είδος σωληνάρι έχοντας τοίχους ένα φύλλο (ε) κελλιά, σαν τ' ό κελλιά του πετσιού. Στο άχναρί 15, δεν έχει τόπο όπου νά φανεί τ' ό τι κατανατά στεγνά τ' ό σωληνάρι· μα τραβάει άρκετό δρόμο βαθιά ως μέσα στο πετσι ανάμεσα στα αίματόσταμνα, έπειτα τυλίγεται σε κόμπο, τελιώνοντας τυφλά, όπως φαίνεται στο 'Αχναρί 16, όπου β είναι εξακολουθία (ζουγραφισμένη σε μικρό μέτρος) του ίδιου σωληναρίου που φαίνεται στο 'Αχν. 15. 'Ο κόμπος σκεπάζεται με πυκνό δίχτι τριχωπές, που στο γ τις φανταζόμαστε ξεμπερδεμένες και βγαλμένες από τ' ό κομποδεμένο σωληνάρι. Οι τριχωπές όμως, μην ξεχνάτε, αν και μέσα στον κόμπο, είναι πάντα όζω από τ' ό σωληνάρι. 'Αν έρρηγες μέσα στο άβλάκι ένα μικροσκοπικό βοτσαλάκι κατά τ' ό θ ('Αχν.

15), θά κατακυλούσε τ' ό σαλιαγκωπό πέραςμα διάμεσα του παχιού ζωπετσιού, έπειτα θάπεφτε μέσα στο ίσο σωληνάρι β ('Αχν. 16), θά περνούσε τότες τόν κόμπο α, και τέλος θά σταματούσε κατά τήν τυφλή άκρη του σωληναρίου. Σ' όλο του τ' ό δρόμο, δε θά άγγιζε παρά κελλιά (καθώς τ' ό κελλιά του ζωπετσιού),

'Αχν. 16

Κουλουριασμένη άκρη 'Ιδρωτικού Σωληνάριος. Τ' ό 'Επιθήλι δε φαίνεται

- Κουλούρα
- 'Αγωγός
- Δίχτι Τριχωπές με Βελανίδα στη μέση

που ένα τους φύλλο φτιάχνει τους τοίχους του σωληναρίου εκεί που χώνεται κάτω από τ' ό ζωπέτσι. 'Αν έμπλεκε κατά τ' ό θ ('Αχν. 15), ή μέσα στον κόμπο κατά τ' ό α ('Αχν. 16, και στα δύο τ' ό μέρη θάγγιζε ζωπέτσικα κελλιά. Μα με μια μεγάλη διαφορά. Στο θ θά βρίσκονταν άλάργα πολύ από τριχωπές· στο α όμως δεν έχει παρά νά διαβεί ένα φτενό φύλλο μονά κελλιά, και τότες άμέσως θά άγγιζε τριχωπές. Στο θ θάμνε άρκετή ώρα στεγνό· στο α θά νοτίζονταν άμέσως, γιατί έφκολα τ' ό νεότερο συστατικό του αίματου δρώνουσε διάμεσα του φτενού τοίχου των τριχωπών, έπειτα διάμεσα του φτενού τοίχου του σωληναρίου, κι' έτσι φτάνουν ως στο βοτσαλάκι μέσα στο σωληνάρι.

('Ακολουθεί)

ΑΛΕΞΑΝΤΡΑ ΠΑΠΑΜΟΣΚΟΥ

ΡΗΝΟΥΔΑ

Του Λέκα 'Αρβανίτη

'Αφ' ό τή λέν Ειρήνη πως όεις καρδιές νά κάψει; 'Ελα στα συγκαλά σου κι άλλες κουδίντες πές της· αντί μίσ' στις καρδιές μας τρανές φωτιές νάψαι, ως γίνει στις καρδιές μας... πυροδέστης.

ΒΕΛΗ ΓΚΕΚΑΣ

μωρή παλαβή, έτσι; νά! έσφαξα τόν κόκκορά μας—για νά φαη δά ό κανακάρης—κι άπ' τή βιάση μου, δεν έγλεπα κιάλας νύχτα, μουρουγε π' ό χέρια μου μισοσφαγμένοι και τ' άκαν' όλα θάλασσα!

— 'Αλήθεια; Παναγιά μου! τρώμαξα... 'Όχι!

— Τ' ό ρημάδι τ' ό βρωμόπουλο! π' όδα δώ και π' όδα κεί μ' ός γέμισε τ' ό σπίτι αίματα.. και νάχω τή σκάση μου νάχω και κείνο τόν τρελλό νά καχνακίζη...

Τ' ό λόγια τ' ός γριάς στριωνά και κοπιασμένα βγαίνανε· χλώμιανε ή όψη της και σιγοτρέμανε τ' ό χέλι, σά νάθελε νά σωριαστή λιγοθυμισμένη· του κοριτσιού ή φοίξη για τ' ό αίμα, ό φόβος του, ή άπιστία πούδειχνε, χύνανε λάδι ζεματιστό στην κωλασμένη ψυχή της· πρώτη φορά που δεν μπορούσε νά σηκώσει τ' ό μάτια μπρός στο παιδί της· άγρίεφε, τάχα, στην άρχή, σά νάθελε με τις φωνές νά τ' ό πάρη τόν άγέρα, νά μη γίνεται λόγος που δεν τ' ό σύφερνε, μα του κάκου κάθε της· προσποίηση! 'Ενωιθε πάνω της τή θεία δικαιούση, έβλεπε τόν κρητή στην άθωότη του κοριτσιού της, και κολλούσανε τ' ό λόγια στο λαρύγγι και λιγύζαν άπ' τήν τρομάρα τ' ό γόνατα...

— Τ' ό έχεις, μάννα μ' και χλώμιανες και τρέμεις; π' ός μ' άγριοκοιτάς, μαννούλα μ'; Παναγιά

μου, πρόφτασε!

— Δεν είναι τίποτις, άρη! με πιάν' ή καρδιά μου...

— Όές νερό; νά σου φέρω ρακί;

— Φέρε μ'... Δές ποιός βραεί τήν πόρτα... μην άνοιξής... δές ποιός είναι...

'Η όζωπορτα, αλήθεια, χτυπήθηκε κείνη τήν ώρα δυνατά, σά νά βιαζότανε κάποιος νά μπή μέσα· κάθε βρόντος της αντίλαλησε πιστά στην καρδιά τ' ός γριάς, που χοροπηθούσε, νά σπάση κιντύνει, στην ύποψία πως τήν πήρανε κιάλας μουραδιά όι χωροφύλακες Γ' ό μαι, ή Μαριώ, θάνοιξτε, χριστιανές ή όχι; άκούστηκε μια φωνή άνυπόμονη κι' ή Λενιώ άνοιξε θαρρετά τήν πόρτα· ή αδερφή της είτανε· χύμησε μέσα σαν τρελλή, έτρεξε στη μάννα τους τ' ό σφιχταγκάλιασε και τήν έπνιξε στα φιλά, ξεφωνίζοντας μέσα σε χαράς δάκρυα νά μ' ός ζήση, μαννούλα, νά μ' ός ζήση, νά τόν χαιρόμκαστε!

— Ποιός, άρη, νά ζήση; τί τρέχει; μουραλάθηκες;

— Νά μ' ός ζήση!—εξακολουθούσε κείνη—ό Θεός μ' ός λυπήθηκε!

— Μα τί έπαθες, καλέ; είσαι με τ' ό σωστά σου; Μπ' ό τι παραξένα σήμερα! Είπε ή Λενιώ, μ' άπορία κοιτάζοντας τήν αδερφή της, που τόντις

σαν τρελλή φαινότανε!

— Ποιός άλλος νά μ' ός ζήση π' ό τ' ό Γιώργο μας; Καλέ τις ζαβές κάνετε τώρα; Δεν τόν καταλάβετε, τάχατες;

— Ποιός Γιώργος, τρελλή; μίλα καθαρά τί τρέχει!... ό Θεός σε καλό νά μ' ός τ' ό βγάλη σήμερα...

— Βρέ αδερφή! δε σε ήρτε ψές τ' ό βράδυ ένας μουσαφίρης;

— 'Ε! ήρτε κι' έφυγε τ' ό χαράμματα—τ' ός άπάντησε βιαστικά ή γριά στυλώνοντας πάνω της άγρια και ξαναμμένη τή ματιά της.

— Έφυγε; και πού πάει;

— Είρω γ' ό πού πάει;

— Δεν είναι δυνατό νά φύγη! Τί λές, βρέ μάννα, κοροϊδεύετε;

— Γ' ό; δε λέω τίποτα... τίποτα δε λέω... μουρμούρισε με τρεμούλα ή γριά, σαν κάτι φοιχτό νά μπήκε στο μυαλό της, και ρίχτηκε σε ένα σκαμνί, βουβή κι άποχαζευμένη.

— Κακόμοιρη γριά! τάχατες, χλιβερή, στή δυστυχία σου—ψιψύρισε ή κοπελιά με πόνο, κοιτάζοντας τή μάννα της— ως είναι! Παλαδώσατε κι' όι δ' ός σας ή χωρατεύετε; δεν μπορώ νά καταλάβω, μα τή χάρη σας! Ψές βράδυ μ' ός ήρτε σπίτι· ό

Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ

Ο ΒΟΥΡΓΑΡΟΚΤΟΝΟΣ

Φίλε «Νουμ»,

Έτυχε νά πάω τήν περασμένη βδομάδα στό Δημ. Θέατρο, σέ μιὰ ἀπογευματινή παράσταση, ἐθνική καί φιλαθρωπική μαζί. Στήν παράσταση αὐτή, ἄκουσα ἕνα ποίημα πού ὁ ποιητής του σκότωνε, δὲ θυμάμαι κ' ἐγὼ πόσους Βουργάρους σέ κάθε στίχο του. Τάκουσα τὸ ποίημα καί δὲν μποροῦσα νά κρατήσω τὰ γέλια. Ὑστερα βγήκανε μερικά παιδιὰ καί κορίτσια καί τραγουδήσανε πολὺ ὄμορφα κάτι δημοτικά τραγούδια μας. Τάκουσα καί ἡ ψυχὴ μου ἀναγάλλασε κ' ἐνωσα τὴ ζωὴ νά ξεχειλίζει μέσα μου. Καί εἶπα: —Νά ὁ ἀληθινὸς Βουργαροκτόνος! Ὅχι ὁ φαπλατάς πού σκοτώνει ἀράδα Βουργάρους μὲ στίχους Βουργαρικους καί πού μὲ μαθαίνει τὸν εὐκολο πατριωτισμὸ, ἀλλὰ κείνος πού μάζωζε τὰ παιδιὰ αὐτὰ, τζμαθε νά λένε ὄμορφα τραγούδια καί μού τὰ παρουσίασε νά μὲ μάθουν πὼς ὁ Ρωμιὸς δὲν πέθανε μὰ ζεῖ ἀκόμα. Ὅσο ἀξίζει ἕνας καπετάνιος παληκαρὰς πού ξεπαστρεύει τοὺς Βουργάρους στὰ Μακεδονικὰ βουνὰ, ἄλλο τόσο ἀξίζει κι αὐτὸς ἰδῶ ὁ παληκαρὰς πού καταπίεστηκε τόσο βαριά δουλιὰ, νά δημιουργήσει Ρωμιούς.

Καί τὰ λόγια μου τὰ βρήκα σωστά. Δὲν ξέρω πὼς θὰν τὰ βρεῖς καί λόγου σου.

Ὁ φίλος σου
ΕΝΑΣ

ΟΙ ΣΚΟΙΝΟΒΑΤΕΣ...

Ἀγαπητὴ «Νουμ»,

Ἀπὸ στόμα Ρωμιοῦ βγήκανε κ' αὐτὰ τὰ λόγια καί σέ παρακαλῶ νά πιστέψεις ὅ,τι σοῦ πῶ, ἀφοῦ δὲ καί λόγου σου τοὺς ξέρεις καλὰ τοὺς Ρωμιούς καί δείχνεις πὼς τοὺς ἔχεις βαθιὰ μελετήσει.

Μοῦλεγε λοιπὸν ἕνας κύριος προχτές:

— Οἱ Σουηδοὶ μὰς γελάσανε καί μαζώζανε ἀπὸ τὰ ἱπποδρόμια ἔλους τοὺς σκοινοβάτες καί τοὺς φέρανε δῶ, τάχως γι' ἀθλητὲς, γιὰ νά μὰς θαμπώσουνε! Ἄμ' ἔτσι μπορῶ νὰν τὰ πάρω κ' ἐγὼ τὰ βραβεῖα μὲ τὴ ντουζίνα!...

Γιωργὸς μας, ὁ ἀναστημένος, γνωριστήκαμε, κλάψαμε, γελάσαμε, φιληθήκαμε, χοροπηθήσαμε κ' ὕστερος ἔφυγε νάρθῃ δῶ, λέγοντας πὼς θὰ σὰς παλῆξῃ τρανὸ παιχνίδι: θάρθῃ γιὰ ξένος, νά περάσῃ μαζί σας τὴ βραδιά, καί τὸ πρῶτ' ἂν φανερωθῇ, σὰ δὲν τότε γνωρίσετε: φοβότανε γιὰ τὴ μάνα, μὴν τῆς κἀνὴ κακὸ τὸ ἄξαφνο....

— Βρὲ ὁ ξένος εἶταν' ὁ Γιωργὸς μας; Θεούλη μου, μὰς λυπήθηκες; Χὰ χὰ! ὁ κουμπάρος μου!.. κ' ἡ μάνα θυμῶνε! ἀδερφοῦλα μου! ὁ Θεὸς εἶναι μεγάλος!

Μπλεγμένες ἀγκαλιὰ οἱ δύο ἀδερφάδες χοροπηδοῦσανε σὰν τρελλές, μέσα στῆς χαρὰς τὰ ξεφωνητὰ καί τὰ γέλια, καί μοναχὴ τῆς ἡ γριά βουβάθηκε, μαρμαρωθῆκε στὸν τόπο τῆς, ἄγρια καί παγωμένη σὰ νύχτα χειμωνιάτικη....

— Ὁ κατεργάρης! φώναξ' ἡ Λενιώ, ἀφίνοντας τὴν ἀδερφή τῆς! καλὰ μὰς τὴν ἐφκίασε, περίφημα! ποῖος ξέρει τώρα πού κρύφτηκε γιὰ νά μὰς παιδέψῃ ἀκόμα!

— Δὲ μιλάς, βρὲ μάνα; Παναγιὰ μου! καλέ δὲς τὴ μάνα πὼς ἔγεινε!

— Θὰ φανερωθῇ! χὰ χὰ χὰ! θὰ φανερωθῇ, παλαβὲς, πού εἶναι, θὰ φανερωθῇ!—Ξεφώνησε σὰν τρελλὴ ἡ γριά κι ἀπάχνοντας τὴν ἄξινα ξέσκαψε μὲ

Γελᾷ; Μὰ ἐγὼ κλαίω τὰδιόρθωτα τὰ χάλια μας πού δὲ μὰς ἀφίνουνε νά δοῦμε τὴν προκοπὴ τοῦ ξένου καί νά ὠφεληθοῦμε ἀπ' αὐτῆν.

Γεῖά σου
ΖΗΤΩΠΟΛΕΜΟΣ

ΒΑΡΒΑΡΟΠΑΖΑΡΟ

(Στὴ στήλη αὐτὴ θὰ κρεμάμε κάθε βδομάδα, σὰν κειφάλια ληστῶν, ὅλες τίς ὑσυναξίες κι ἀνορθογραφίες πού βρίσκονται σὲ καθαρευουσιάνικα βιβλία. Συνεργάτες τῆς στήλης αὐτῆς θὰναὶ δὲ οἱ ἀναγνώστες μας, ἀρκεῖ μοναχὰ πλάι στὸ βαρβαρισμὸ πού θὰ μὰς στέλνουνε νά σημειώσουν τὸνομα τοῦ βιβλίου καί τὸν ἀριθμὸ τῆς σελίδας πού βρίσκεται).

«... Ὅσους παυθεῖς καί καταδιωχθεῖς ὑπὸ τοῦ αὐτακράτορος Ἀρκαδίου καί τῆς βασίλισσας Εὐδοξίας ἔξελε γῆ διάδοχος τοῦ θρόνου Ἀρσάκιος ὁ ἀδελφὸς τοῦ Νεκταρίου....».

(Α. Μ. Μπισκίνης. «Ἐλπίς» Ζακύνθου ἀριθμ. 1592, σελίδ. 1, στήλη 2, κάτου κάτου).

Ο.ΤΙ ΞΕΛΕΤΕ

Κάποιος ξένος, λένε, πού ξέρει καί τὰ Ρωμαϊκά, διαβάζοντας τίς φημερίδες μας πού γράφουν ὅλο γιὰ τοὺς προγόνους αὐτῆς τῆς μέρες, εἶπε:

— «Ἀγῶνες κάνουν αὐτοὶ οἱ χριστιανοὶ ἢ μνημόσυνα στοὺς προγόνους τους»;

— Μιὰ φημερίδα μας μὰς πληροφόρησε προχτές πὼς «ἡ νίκη δὲν ἐγκατέλειψε τὰ ἱερὰ ἑδάφη». Αὐτὰ γραφτήκανε ὕστερα ἀπὸ τὴ νίκη τοῦ κ. Ὀρφάνιδῃ στὸ Σκεπυτήριο καί, φυσικὰ, ὕστερα ἀπὸ τὸν πόλεμο τοῦ 97. Ζήτηω λοιπὸν ἡ νίκη!

— Ὁ Σουρῆς τόκανε πάλι τὸ ποιηματάκι του γιὰ τοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνες, ποιήματα μὲ τὰ ὅλα του, ἀπὸ κείνα δὲ πού συνταράζουν τὴν Οἰκουμένη κι ἀναγκάζουν τὴν Ἐστία νὰν τὸν χειροτονεῖ δὺς φορές τὴ βδομάδα Ἐθνικὸ ποιητῆ.

— Διαβάστε τοὺς τέσσερις αὐτοὺς στίχους καί θὰ δεῖτε μιὰ φορὰ τί πάει νά πει ἐθνικὴ ποίηση!

Καί σέ βλέπω μὲ τοὺς δρόμους
νὰποκτῆς ὡς μόνον γέρας
κὴν παρέλυσιν τῶν ἄκρων,
κὴν κυστίδα, κὴν κολήν.

— Καί μιὰ εἰδοποίησι ἐξωφρενικὴ! «Ἐὰν ὁ νικητῆς τοῦ Μαραθωνίου δρόμου εἶναι Ἕλλην προσφέρωμαι νά τοῦ βγάλω τὰ δόντια δωρεὰν εἰς τὸ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Ἀδριανοῦ ἀριθ. 6 κουρείον μου. Σταῦρος Πολυωρίας».

βιὰ τῶ λιθῶνε τὴν κρυφῶνα. Τρέχοντας ὕστερα μ' ὄρμη στὸ ξεροπήγαδο, βρῆχνα μ' ἠχὸ κουδουνιοῦ ραγισμένου—δῶ εἶν' ὁ γιόγκας μου, στρίγγλις, ὁ γιόγκας μου!.. Πρὶν κανένας προφτάσῃ νά σαλέψῃ μ' ἕνα κρρ φοβερὸ τῆς κακούργας μάνας τὸ κουφάρι γκρεμοτσακίστηκε στὸ ξεροπήγαδο... *

Χρόνια πολλὰ πὸ τότε περάσανε, μ' ἀκόμα τοῦ δύστυχου νιοῦ ἡ τύχη σὰν παραμῦθι στὸ χωριὸ φέρνεται ἀπὸ στόμα σὲ στόμα. Ἐρμὸ εἶμινε καί ξεχαρβαλωμένο τὸ σπῆτι του κι' ὅλοι τὸ φεύγουνε γιὰ στοιχειωμένο· ἀγκάθια καί ταικνίδες κι ἀγριόβατα σκεπάζουνε τὴ μικρὴ αὐλὴ, τὴ στολισμένη ἄλλοτες πὸ λούλουδα κλουμισμένα, καί στ' ἀσκέπαστα χαλάσματα ἡ κουκουβάγια ἔστησε τὴ φωλιὰ τῆς. Κι ἄμα τὸ χειμῶνα φυσομανᾷ ὁ βορρῆς στὰ παραθύρια του καί σφυρίζει, ἄμα στῆς νύχτας τὴ σιγαλιὰ τὸ σκουζιμὸ τῆς κουκουβάγιας ξεσπάζει κι ἀντιλαλεῖ, θαρρεῖς πὼς ἀκούγεται τὸ βογγητὸ τοῦ σκοτωμένου, σὰν ἄγρια κατὰρα στὸν παρὰ τὸν πλάνο, τὸν παρὰ τὸν ἀχόρταστο καί τὸν ἀλύπητο, πού τόσα κακὰ ὡς τώρα γέννησε καί θὰ γεννήσῃ.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΒΑΖΟΣ

—Τὰ πατριωτικὰ ἀσφυρίγματα καί τὰ γιοῦχα πού προσφέρουμε τὴν Πέμπτη τὴπομεσήμερο στὸν Αὐστρικὸ ἀθλητῆ δταν ἔπαινε νά σηκώσει τὰ βάρη στὸ Στάδιο, δὲν τιμήσανε μοναχὰ τὸν ἀθροπισμὸ μας ἀλλὰ μὰς ἐξασφαλίσανε γιὰ πάντα καί τοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνες.

— Μοναχὰ μερικοὶ προδότες βοεθήσανε νά πουν — οἱ ἀφιλότιμοι!—πὼς ὕστερ' ἀπὸ τὰ σφυρίγματα τῆς Πέμπτης δὲν εἶναι καθόλου παράξενο νά ξαναρχίσει τὸ Στάδιο, μὲ τὸν καιρὸ, νά ὀργώνεται σὰν πρῶτα καί νά μεταμορφωθεί πάλι σιγὰ σιγὰ σὲ χωράφι.

ΑΧΙΛΛΕΑΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ (Πόλη)

ΚΑΤΟΥ ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΨΗ¹⁾

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ

Ἡ σκηνὴ παρασταίνει τὴν κάμαρα τῆς Κλειούλας μὲ πολὺ φιλοκαλία στολισμένη. Τὰ παράθυρα βλέπουνε στὸ δρόμο.

ΣΚΗΝΗ Α'.

Γιακουβάκης, Κλειούλα καί Μανιώ.

ΓΙΑΒΟΥΒΑΚΗΣ (Ἐχοντας τὰ χέρια του πίσω, περπατεῖ κι ἄξαφνα γυρνᾷ πρὸς τίς δύο γυναῖκες καί λέει μὲ θυμὸ). Ἐγὼ τέτοιες φουρτούνες στὴ ζωὴ μου δὲν τίς γνώρισα... Ἀφήστε με ἤσυχο... Δὲν τὴ βλέπεις ξετρελλαμὸ πού τὸν ἔχει... Γύρνα τὴ ράχη σου, γύρνα... Ἐρριξε τὸν ἄνθρωπο μὲς' στὴν ἀτιμία καί δὲν κοκκινίζουν ἀπὸ ντροπὴ τὰ μάγουλά τῆς... Δὲ θέλει ν' ἀκούσῃ τὸν πατέρα τῆς, τὸ γέρο τὸν πατέρα τῆς, πού τὴ γέννησε, πού πάσκισε καί τὴ μεγάλωσε, τῆς ἔδωσε τὸν ἕβρο τῆς νιότης του γιὰ νά τὴν ἀποκαταστήσῃ... Καί τώρα γυρνᾷ τὴ ράχη τῆς καί σηκώνει μὲ τόση ἀφτάδεια τοὺς ὤμους τῆς... Ποιὸνα μοιάζει ἀπὸ τὸ παιδί, μὰ ποιὸνα μοιάζει... πού τίς βρῆκε τέτοιες ιδέες, τέτοιους θυμούς, τέτοιους τρόπους, τέτοιο κακὸ αἷμα... Φωτιὰ σέ καλεῖ, καημένη!... (Κάνει νά φύγῃ)

ΜΑΝΙΩ (Τὸνὸ βραστὰ ἀπὸ τὸ χέρι) Μὴ συχίζεσαι ἔτσι... Στάσου...

ΓΙΑΚΟΥΒΑΚΗΣ (Ἐρεθίζεται περισσότερο) Ἀφῆσέ με, μὴ μὲ τραβᾷς καί κάνω τώρα κανένα κακό... Δὲ βλέπεις, δὲ διαβάσεις στὸ κούτελό μου τὴν ἀτιμία... δὲν εἶναι γραμμὴν μὲ μάθρα γράμματα;... Μὴ μὲ πειράζετε... ἀφήστε με ἤσυχο... Μπορῶ τώρα νά περπατήσω ἴσια... νάχω τὸ μέτωπό μου ἀψηλὰ, χωρὶς νά χαμογελοῦνε ἀπὸ πίσω μου;.. (Βλέποντας ἄγρια τὴν Κλειούλα) Τί ἤθελες, μπρέ, νά ταραξῆς τὴ γαλήνη τῶ γερατειῶ μου;... Γιατί νά σέ κάνω;.. (Κάνει ἕνα γύρο μὲ ταραχὴ μεγάλη). Καί νά μὴ θὲς νά προσπέσης... νά μὴ θὲς νά μετανοιώσης... στέκεσαι ἀψηλά... ἀψηλά! Φτοῦ! Δὲ βλέπει, φαίνεται, καλὰ ὁ νοῦς σου καί νομίζεις πὼς οἱ λάσπες πού κυλοῦνται τὰ γουρούνια βρίσκονται ἀψηλά... (Σὰν ἐξῶ φρενῶ) Ἀφήστε με... ἀφήστε με... γαϊδούρια!... (Φέβγει).

ΣΚΗΝΗ Β'.

Κλειούλα, Μανιώ, ὕστερα Λενιώ.

ΜΑΝΙΩ (Τὸνε κοιτάζει ὥσπου χάνεται). Γίνηκες θυσία... Καλῆτερα νάξερεις νά ἡσυχάζε ἡ ψυχὴ σου... Μὰ ὄχι, εἶναι ἀδύνατο... ἀδύνατο... (Λίγη σιωπὴ, ὕστερα πρὸς τὴν Κλειούλα, πού ἴσια μὲ κείνη τὴ στιγμὴ εἶχε γυρισμένη τὴ ράχη τῆς κ' ἔβλεπε κατὰ τὸ δρόμο). Κόρη μου...

ΚΛΕΙΟΥΛΑ (Στρέφεται σὰν ἀφηρημένη) Ὁ νεῖρατα βλέπετε...

ΜΑΝΙΩ (Ἦπια). Κόρη μου... δὲν μπορῶ πιὰ

* Κοίταξε φύλλα 190, 191 καί 192.

νὰ βαστάξω... Εἶδες μὲ τί ἀγαναχτισμὸ ἐφυγε ὁ πατέρας... θὰ τοῦ κἀνὴ κακὸ ἀφτό... Ἔλα νὰ προσπαθῆσουμε νὰ καλοπιάσουμε τὸ Μιμίκιο, δὲν εἶναι σκληρὸς ἄνθρωπος, ἔχει καλὴ ψυχὴ καὶ θὰ σὲ συχωρέσῃ... Τὸ κακὸ δὲν ἔγινε πέρα ὡς πέρα, δὲν εἶν' ἔτσι;... θὰ σὲ συχωρέσῃ, τὸ ξέρω, μοῦ τὸ λέει ἡ ψυχὴ μου... βρέθηκα σὲ ἀνισόροπη κατάστασι, δὲν εἴσυνα στὸν ἑαφτό σου... μετάνιωσες.

ΚΛΕΙΟΥΛΑ (Σηκώνεται καὶ ἀτενίζει τὴ μητέρα της). Νὰ μετανιώσω; Ἐγὼ νὰ μετανιώσω; χὰ, χὰ, χὰ! Δὲ μὲ ξέρεις, μητερίτσα μου, δὲ μὲ ξέρεις.

ΜΑΝΙΩ. Μὰ στὸ τέλος, τέλος ἀμάρτησες... δὲν εἶχες τὸ δικαίωμα ν' ἀτιμάσῃς ἕναν ἄνθρωπο πού σ' ἀγαποῦσε τόσο...

ΚΛΕΙΟΥΛΑ (Μὲ τραχύτητα). Τ' εἶπες;.. ξαναπέσ το!.. Σοῦ φαίνονται περίεργα ἀφτά πού γενήκανε... ὦ τί λησμονησιάρια πού εἶσαι... Κάνε τὸν κόπο, σὲ πρκακαλῶ, ἕνα μικρὸ κόπο, τόσο δὰ, καὶ γύρνα πίσω σου καὶ διέ... μὴν ἀνοίγῃς πολὺ τὰ μάτια σου, γιατί δὲν εἶναι σκοτεινά, οὔτε πολὺ μακριά.

ΜΑΝΙΩ. Ἀχάριστο κορίτσι!

ΚΛΕΙΟΥΛΑ. Διὲ τὰ περασμένα... τὴν ἐξέλιξῃ τῆς ζωῆς σου καὶ κρίνε καὶ μένα...

ΜΑΝΙΩ (Κοιτάζει φρονησιαρικά πρὸς τὴν πόρτα). Σῶπα!

ΚΛΕΙΟΥΛΑ. Ἐγὼ ὅμως δὲ σὲ κατηγορήσα.

ΜΑΝΙΩ. Τί ξέρεις; Ποιὸς σοῦ εἶπε;

ΚΛΕΙΟΥΛΑ. Κάτι πουλιὰ τὰ κελῆθησαν καὶ ἤρτανε στάφτια μου ἕνα πρωί...

ΜΑΝΙΩ (Μὲ ταραχὴ μεγάλη). Πές μου, πές μου, τί ξέρεις...

ΚΛΕΙΟΥΛΑ. Λίγα πράματα... Δὲν εἶμαι ἀπὸ ἐκεῖνες πού σκαλιζοῦνε νὰ μάθουνε καὶ νὰ σκορπίζοῦνε ὕστερα... Κάτι σχέσες πού εἶχες μὲ κάποιονα καὶ τίποτα περισσότερο... Γνώρισα καὶ τὴ γυναίκα ἐκείνου...

ΜΑΝΙΩ Τὴ γνώρισες;

ΚΛΕΙΟΥΛΑ. Μάλιστα.

ΜΑΝΙΩ. Τὴ γνώρισες, εἶπες;

ΚΛΕΙΟΥΛΑ. Μάλιστα, μητερίτσα μου, ἐδῶ στοῦ ἀντρός μου.

ΜΑΝΙΩ. Στοῦ Μιμίκου; ὦ Θεέ μου!

ΚΛΕΙΟΥΛΑ. Μὰ μὴ φοβῆσαι κ' ἐκεῖνος δὲν ξέρει τίποτα... ἤρτε γιὰ ἄλλη ὑπόθεσι νὰ τονε διη...

ΜΑΝΙΩ (Ἀνακουφισμένη) Ἄ!

ΚΛΕΙΟΥΛΑ. Ἐγὼ, βλέπεις, δὲ σὲ κατηγορῶ.

ΜΑΝΙΩ. Ναί, μὰ ἐγὼ δὲ χῶρισα ἀπὸ τὸν ἄντρα μου, οὔτε τὸν ἕκανα δυστυχῆ.

ΚΛΕΙΟΥΛΑ. Ἀφτό θὰ πῆ πῶς δὲν εἴσυνα εἰλικρινῆς, ἐγὼ δὲν μπορῶ νὰ ὑποκριθῶ, δὲ θέλω νὰ ἐκμεταλλέθωμαι...

ΜΑΝΙΩ. Κάθε καλωσύνη ἔχει καὶ τὰγκάθια της καὶ τὰγκάθια ἀφτά πρέπει νὰ κρύβονται.

ΚΛΕΙΟΥΛΑ (Μὲ ἀποστροφή). ὦχ! ἀφτοὶ οἱ δεσμοὶ τῆς κοινωνίας... Τὸ άτομο δὲ ζῆ, δὲν κουνιέται, δὲν περπατεῖ, δὲν τρώει χωρὶς νὰ εἶναι μὲ τὴ διαταγὴ τῆς βρωμερῆς ἀφτῆς σύνθεσι, πού τὴ λένε κοινωνία... Τὴ συχαίνουμαι, τὴ συχαίνουμαι... Μὴ ξύσης τὸ δόντι σου, γιατί δὲ σοῦ τὸ ἐπιτρέπει ὁ νόμος της... άτομο δὲν ὑπάρχει, κοινωνία ὑπάρχει... δηλαδή ἐγὼ δὲν ὑπάρχω, ἀλλὰ σύ... Τί νὰ γεννιέται λοιπὸν κανεὶς σὰν ἔχει τὴν κουταμάρα νὰ παραδέχεται μιὰ τέτοια τυραννία;... Λεφτεριά, γενικὴ λεφτεριά δῶσε μου...

ΜΑΝΙΩ (Τὴν κοιτάζει μὲ προσοχὴ. Χαμηλόφωνα). Πῶς τοῦ μοιάζει! Ἐτσι τὴ στιγμὴ ἀφτῆνα θαρρῶ πῶς τονε βλέπω.

ΚΛΕΙΟΥΛΑ. Τί ψιθυρίζεις; Σοῦ φαίνονται περίεργα ἐσένα ἀφτά;... ἐσένα σοῦ φαίνονται περίεργα πού εἶχες τὴ δύναμη νὰ παραβῆς τὸν κοινωνικὸ νόμο... ἀδιάφορο ἂν ὄ,τι ἕκανες τόκανες κρυφά... μπόρεςες ὅμως καὶ νίκησες τὴν πρόληψι... Ἐμένα τίποτα δὲ μὲ μέλει, ζῶ γιὰ τὸν ἑαφτό μου, ὄ,τι θέλει ἄς πῆ ὁ κοσμάκης... Τί, ἔχω νὰ δῶσω λόγο σὲ κανέναν;

ΜΑΝΙΩ. Ἄν καταφρονεῖς τὸν κόσμο, ἔχουμε ὅμως ἄντρα πού δέσαμε μαζὶ τὴν τύχη του μὲ τὴ δική μας.

ΚΛΕΙΟΥΛΑ. ὦχ! μὴ μοῦ μιλήσ ἔτσι, μητέρα μου, γιατί θὰ σὲ ἀποστραφῶ... δὲ μ' ἀρέσουνε οἱ Μαγδαληνές... Ἄν ἔχουμε ἄντρα πού δέσαμε μαζὶ τίς τύχες μας, τί φταῖμε ἐμεῖς; Εἶμασταν πουλιὰ ἀνήξερα καὶ μὰς εἶπαν: κἀντε ἀφτό καὶ τὸ κάναμε... Τώρα πού πέρασε ἡ ἀγάπη μας καὶ ἀγαπήσαμε ἄλλονα δὲν πρέπει νὰ χαροῦμε τὴ καινούρια μας τὴν ἀγάπη... Τί εἶναι ἡ ζωὴ; Ἐνα χελιδόνι πού περνᾷ σὰ σαῖτα ἀπάνω ἀπὸ τὸ κεφάλι σου... Μόλις νοιώθεις πῶς ζῆς, ἐρχονται τὰ ζαρωμένα τὰ γερατειὰ νὰ σὲ ριζοῦνε στὴν κώχη γιὰ νὰ σαπίσῃς· πρέπει νὰ χαρῆς, νὰ χαρῆς ὅσο μπορεῖς, γιατί πόσες εἶναι οἱ χαρὲς μέσα σ' ἀφτὴ τὴ στιγμὴ πού τὴ λένε ζωὴ;.. Δὲν εἶναι μήπως ἡ ζωὴ μιὰ θάλασσα πού ἔχει πολλές φουρτοῦνες καὶ λίγες γαλῆνες; Τί προσμένεις τότε; πᾶρε τὴ βάρκα σου καὶ πῆγαινε νὰ χαρῆς τὴ γαλῆνη.

ΜΑΝΙΩ. Βρυκολακισμένος, βρυκολακισμένος!

ΚΛΕΙΟΥΛΑ. Καὶ ἐπειδὴ ἔτυχε νὰ δεθῶ μὲ παντρεῖα, πρέπει νὰ εἶμαι φυλακισμένη;... Ἀφοῦ πιά τὸ πρόσωπο πού ἀγαποῦσα, πού τρελλαινόμουνα γιὰ κείνο μοῦ εἶναι ἀδιάφορο, ἀνυπόφορο... δὲ μοῦ κάνει αἴσθησι... ποιὸς Θεὸς θέλει ἕνα τέτοιο πρᾶμα; Μὰ καὶ νὰ θέλω νὰ θυσιάσω τὴν ἐφτυχία μου, νὰ διοῦμε μπορῶ; Ἐχω τὴ δύναμη νὰ τὸ κάνω; Δυὸ εἶδος ἄνθρωποι εἶναι ἐκεῖνοι πού μποροῦνε νὰ κάνουν ἕνα τέτοιο πρᾶμα· οἱ σκλάβοι καὶ κείνοι πῶχουνε μεγάλο νοῦ... Οἱ πρώτοι γιατί ἔχουνε τὸ μαχαίρι στὸ λαϊμό τους, κ' οἱ δέφτεροι γιατί ἔχουν τὴ δύναμη νὰ ὑπάρχουνε ὄχι γιὰ τὸν ἑαφτό τους, ἀλλὰ γιὰ τὸν κόσμο... Ὅλοι στὸν κόσμο ἔχουν τὴ δυστυχία νὰ εἶναι σκλάβοι ἢ τὸ προτέρημα νὰ εἶναι μεγαλοφυῖες; (Ἐαπλώνεται σὰ μὲ ἀπάθεια στὸ σοφῶ)

ΜΑΝΙΩ (Βαστᾷ σιωπῆ, βηματίζει ἔχοντας τὰ χέρια στὸ στήθος, ὕστερα στέκεται κοντὰ στὴν Κλειούλα) Κόρη μου, λατρεμένη μου κόρη... γύρνα καὶ διέ με μιὰ... κοιτάζε τὰσπρα τὰ μαλλιά μου καὶ τίς ζαρωματιές πού βαθιὰ ἀβλάκωσαν τὰ μάγουλά μου... Δὲ σοῦ φαίνεται πῶς μποροῦσαν ἀκόμη τὰ μαλλιά μου νᾶναι μάβρα καὶ τὸ πρόσωπό μου πιὸ στρωτό; Ἐπαρῆα θῦμα ἐνός πάθους πού μ' ἐπιασε καὶ μ' ἔσερνε ὅπου ἤθελε... μὲ εἶχε τυφλώσει καὶ μοῦ χάρισε λίγες χρυσὲς τοῦ ἡλίου ἀχτίνες... ἀλλὰ σὰν πέρασε τὸ πάθος, σὰν ἐνοίωσα νὰ σβῆνῃ ἡ ἀγάπη καὶ νὰ πετρώνῃ ἡ καρδιά μου, λυπήθηκα γιὰ κείνα πού γενήκανε κ' ἔκλαψα, πολλές φορές ἔκλαψα... ἔκλαψα γιὰ τὴν ἀδικία πού ἕκανα στὸν ἄντρα μου... Ἐκεῖνος ἔχει τώρα ἀναπαμμένη τὴν ψυχὴ του, γιατί ἕκανε τὸ χρέος του, ἐνῶ ἐγὼ νοιώθω νὰ πληγώνεται καθημερινῶς ἡ ζωὴ μου...

ΚΛΕΙΟΥΛΑ. Οἱ Μαγδαληνές, οἱ Μαγδαληνές!

ΜΑΝΙΩ. Κ' ἐσὺ τώρα σέρνεσαι ἀπὸ τὸ πάθος τυφλά, πού θέλει νὰ σὲ ὀδηγήσῃ σὲ προσωρινὲς χαρὲς... Περνᾷς ἕνα ὄνειρο...

ΚΛΕΙΟΥΛΑ. Ὅλοι μας εἶμαστε ὄνειρα.

ΜΑΝΙΩ (Μὲ ἀγωνία) Μὰ δὲ θές, παιδί μου, νὰ καταλάβῃς;..

ΚΛΕΙΟΥΛΑ. Δὲν μπορῶ νὰ καταλάβω, σὰν ἐρ-

τω κ' ἐγὼ στὴν ἡλικία σου ἴσως νοιώσω τί ἕκανα στὴ νιότη μου... ἀπαράλλαχτα ὅπως ἐσὺ τώρα.

ΜΑΝΙΩ. Μὰ ἐγὼ δὲν εἶχα κανέναν νὰ μοῦ πῆ... νὰ μὲ ὀρμηνέψῃ.

ΚΛΕΙΟΥΛΑ. ὦχ! ἐννοια σου καὶ νύχες κανένα δὲ θὰ τὸν ἄκουες.

ΜΑΝΙΩ (Μὲ θυμὸ) Εἶσαι ἀσύστατη!

ΚΛΕΙΟΥΛΑ (Μὲ ἀφέλειχ) Μπορεῖ.

ΜΑΝΙΩ (Τὸ ἴδιο) Μὰ τὸ ξέρεις πού τοῦς ἀσύστατους τοῦς βάζουνε σὲ κιδεμονία;

ΚΛΕΙΟΥΛΑ. Μάτια μου!

ΜΑΝΙΩ. Εἶρεις πού ὑπάρχει κ' ἡ βία;..

ΚΛΕΙΟΥΛΑ (Σηκώνεται ἀπότομα) Βία; Καὶ ποιὸς εἶναι ἀφτός πού θὰ τολμήσῃ;

ΜΑΝΙΩ. Ἐγὼ, ὁ πατέρας σου, ὁ ἄντρας σου...

ΚΛΕΙΟΥΛΑ (Γέλλῃ) Χὰ, χὰ, χὰ! Ἐσὺ, ἐσὺ, πού κηρύττες τώρα τὸ ἐβραγγέλιον τοῦ χρέους, ἡ μετανοιωμένη Μαγδαληνή;.. χὰ, χὰ, χὰ!

ΜΑΝΙΩ (Πιέχνει τὰ χέρια της). Τὸ παιδί τῆς ἁμαρτίας! Τὸ παιδί τῆς ἁμαρτίας!

ΚΛΕΙΟΥΛΑ. Δὲν ἐνοίωσες σὰ μὲ κοιλοπονοῦσες ἕνα σίδερο κόκκινο, πού θὰ καίῃ τὴν ψευτιά ἀλύπητα... Δὲν ἐνοίωσες πῶς κοιλοπονοῦσες τὴν...

ΛΕΝΙΩ (Μπαίνει ἀπότομα). Κυρία...

ΜΑΝΙΩ. Τί τρέχει... πῶς εἶσαι ἔτσι σὰν ἀλαφρασμένη;..

ΛΕΝΙΩ (Ταραγμένη) Ὁ κ. Γιακουβάκης... στὸ σπίτι σας... εἰδοποιήσανε μὲ τὴν Κυριακούλα... Τί κακὸ, Θεέ μου!

ΜΑΝΙΩ (Φέβγοντας τρεχάτα). Ὁ ἄντρας μου...

ΚΛΕΙΟΥΛΑ (Τὴν κοιτάζει ἀνήσυχη ὕστερα τρέχει ἀπὸ πίσω της). Γονεῖοι μου εἶναι...

ΑΛΛΑΓΗ ΣΚΗΝΗΣ

ΣΚΗΝΗ Α'.

Διονύσιος, ὕστερα Μιμίκος.

Ἡ σκηνὴ παραδίνεται τὸ γραφεῖο τοῦ Μιμίκου ὅπως καὶ στὸ δεῦτερο μέρος.

ΔΙΟΝΥΣΗΣ (Σηκώνεται καὶ περπατεῖ). Τέλειωσα... μ' ἀφάνισαν ὅμως... πῆγε καλὰ ἡ δουλειὰ τους ἴσια μὲ τώρα... Ὁ θὰ τοῦς μποῦμε στὸ ῥουθόνι μιὰ καὶ καλὴ... Μὰ τί διαβολο! Ὁ παραφέντης δὲ φάνηκε ἀκόμη... (Κοιτάζει τὸ ρολόι του). Ἡ ὄρα πέρασε, κοντέθει νὰ νυχτώσῃ... Κι ἀφτά ἐδῶ πρέπει νὰ ὑπογραφοῦνε ὄλα, κλιωῖωτικα δὲ γίνεται, τρι-ἀκόσια πενήντα ἐφτά εἰσιτήρια, μὲ τὸ ὄνομα καὶ τὸ παράνομα, δηλαδή ἐφτακόσιες δεκατίσσερας λέξεις... λίγη δουλειὰ δὲν εἶναι... Καὶ ἔχει ὁ ταλαίπωρος τόσες σκοτοῦρες τώρα... μὰ τί σκοτοῦρες, πεθερός του εἶτανε... (Σεριανίζει τίς εἰκόνες). Μιὰ εἰκόνα τοῦ Μπαϊκλίν... ἄλλη μιὰ τοῦ Γκούζη... Μμ! Εἶναι καὶ καλλιτέχνης μὲ γούστο ὁ παραφέντης μου... (Ἀπαγγέλλει).

Ποῦρι, ἂ σοῦ ἀρέσει τὸ σπαβὶ καὶ θέλεις νὰ τὸ πάρῃς, Νὰ τὸ νικήσῃς πῆλεψε πεζὸς ἢ καβαλλάρης.

Μὰ τί τρέχει ἐδῶ μέσα... μυρίζε ἀκαταστασία... Στὸ μαγαζὶ δὲ βλέπεις τὴν πρωτινὴ τάξη... μὰ θὰ πῆς ἔχει σπουδαῖα νὰ κοιτάξῃ ὁ κύριος Καλούδης. Κάτι θὰ τρέχῃ... μὰ τί μὲ μέλει ἐμένα...

...ἂν ἄκουσες ποτὲ ποῖς εἶμαι, πῶς μὲ λείει Καὶ πῶς κατέχω τάρματα θαρρῶ νὰ μὴ σ' ἀρέσῃ. Ἐμέν τὰ μέλη μου, ἀδερφέ, ἔταν ἐγεννηθῆκαν Εἰς τὴν κοιλιὰν τῆς μένας μου τὸ φόβο τους ἀφῆκαν

(Τινάζεται) Τὸ κουδούνι, ἐκεῖνος θάνατι... (Πηγαίνει)

βιαστικά, κάθεται στο γραφείο και διορθώνει τὰ χαρτικά). Έκείνος είναι... τὸ βήμα του...

MIMIKOS (Μπαίνει. Είναι σοβαρός) Τι έκαμες; **ΔΙΟΝΥΣΗΣ** (Σηκώνεται) Τέλειωσα... Τώρα πρέπει νὰ βάλετε τὴν υπογραφή σας...

MIMIKOS. Πόσα είναι;

ΔΙΟΝΥΣΗΣ. Τριακόσια πενήντα ἑφτά.

MIMIKOS. Καλά.

ΔΙΟΝΥΣΗΣ. Πρέπει ἀπόψε νὰ εἶναι ἔτοιμα.

MIMIKOS. Θὰ τὰ υπογράψω.

ΔΙΟΝΥΣΗΣ. Ἄβριο φέβγει τὸ βαπόρι.

MIMIKOS Σ. Καλά, καλὰ, μὴ μωρολογᾶς... ἔν και ἔπρεπε ἡ δουλειὰ ἀφ' ἧς νὰ εἴτανε τελειωμένη πρὸ ἑνα μῆνα... ἔτσι ὁμως εἴμαστε ἡμεῖς... σὰν πάρε βροχή πάμε νὰ διορθώσουμε τὰ κεραμίδια μας.

ΔΙΟΝΥΣΗΣ Ἐχετε τίποτα ἄλλο νὰ διατάξετε;

MIMIKOS. Ὅχι, πῆγαινε... Ἄβριο τὸ πρωὶ τὸ χάραμα θὰ περάσης ἀπὸ δῶ και θὰ βρῆς στὸ γραφείο ἕνα γράμμα... ἐγὼ μπορεῖ νὰ κοιμουμαι... Πάρε το και κάμε δ,τι θὰ σοῦ λέη...

ΔΙΟΝΥΣΗΣ. Στὴν προσταγή σας... (Κάνει νὰ φύγη)

(Στ' ἄλλο φύλλο τελειώνει).

ΦΟΝΟΠАЗΑΡΟ ΒΛΟΜΑΔΙΑΤΙΚΟ

Ἄπο Πέμπη σὲ Πέμπη

Ἐπιμετρητὴς Ἐσωτερικῶν ὁ Ν. Καλογερόπουλος
Σκοιανοί. Ἐπαρχίης 5.

Λαθωμοί. Ἀθήνα 9, Περαιάς 4, Ἐπαρχίης 6.

Κλεισιές. Ἀθήνα 3, Ἐπαρχίης 2.

Ο ΦΟΝΟΓΡΑΦΟΣ

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐντοκοι καταθέσεις

Ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα δέχεται ἑντόκους καταθέσεις εἰς τραπεζικὰ γραμμάτια και εἰς χρυσόν, ἤτοι εἰς φράγκα και λίρας στερλίνας ἀποδοτέας εἰς ὠρισμένην προθεσμίαν ἢ διαρκείας Αἱ εἰς χρυσόν καταθέσεις και οἱ τόκοι αὐτῶν πληρώνονται εἰς τὸ αὐτὸ νόμισμα εἰς δ ἐγένετο ἡ κατάθεσις—εἰς χρυσόν ἢ δι' ἐπιταγῆς ὄψεως (chéque) ἐπὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ και ἐπιταγῆν τοῦ ὁμολογιούχου.

Τὸ κεφάλαιον και οἱ τόκοι τῶν ὁμολογιῶν πληρώνονται ἐν τῷ Κεντρικῷ Καταστήματι και τῇ αἰτήσῃ τοῦ καταθέτου εἰς τὸ Ὑποκαταστήματι τῆς Τραπεζῆς, ἐν Κερκύρῃ Κεφαλληνίᾳ και Ζακύνθῳ διὰ τῶν ὑποκαταστημάτων τῆς Ἰονικῆς Τραπεζῆς.

Τόκοι τῶν καταθέσεων

1	1)2	ταῖς	0)0	κατ' ἔτος	διὰ	καταθ.	6	μηνῶν
2	"	"	0)0	"	"	"	1	ἔτους
3	1)2	"	0)0	"	"	"	2	ἔτων
2	"	"	0)0	"	"	"	4	ἔτων
4	"	"	0)0	"	"	"	5	ἔτων

Αἱ ὁμολογίαι τῶν ἑντόκων καταθέσεων ἐκδίδονται κατ' ἀναλογίαν τοῦ καταθέτου νομαστικῆς ἢ ἀνώνωμοι.

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

— κ. Ὀλομοναχ. Θαρροῦμε πὺς δὲν ἔχεις και τέσο δίκιο, ἔξιν και ἄ μᾶς τῶγραφες ἔτσι στὰ χωρατὰ, νὰ ποῦμε—Σαναδιάδασε τὴν «Κυνηγῆτρα» μὲ προσηχὴ κ' εἰμασε βέβαιοι πὺς θὰ μετανοιώσεις για ὅσα μᾶς ἔγραψες.

— κ. Βασ. Ναστ. Τὸ χωρατὸ τῆς Ἐστίας για τὴν εἰκόνα τοῦ Παλαμᾶ εἴτανο λίγο ἀνοστο και ἄδικο. Ἄ δι βγήκε καλὰ στὸ «Νουμᾶ», δὲ φταῖε δ Καραβίτσας μὰ δ τσιγκογράφος και τὸ ἀντίτυπο ποῦ τοῦ δώσαμε και ποῦ ἀναγκάστηκε νὰν τῶμεγαλώσει στὸν τσιγκο κ' ἔτσι τὸ χᾶλασε. Μὰ και ἡ βλογημένη ἢ «Ἐστία» νὰ μὴ συγκινηθεῖ καθόλου μὲ τὸ ποῖμμα τοῦ Παλαμᾶ και νὰν τὰ βάλλει, σὰν καμιά για κούρκουσεύρα, μὲ τὴν εἰκόνα του!—κ. Πετεινόπουλο. Τὸ ποῖμά σου πολὺ ... φτερωτὸ και πέταξε στὸ καλάθι. Κρέμα!

**ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ
ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ**

ΚΑΤΑ ΤΗΝ 31 ΜΑΡΤΙΟΥ 1906

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΝ

Ταμείον } Εἰς μεταλλικόν
 } Τραπεζικὰ γραμμάτια Ἰονικῆς Τραπεζῆς
 } » Κερματικὰ » δίδραγμα και μονόδραγμα
 Ἐξωτερ. λογαριασμοί. (Ἀντίτιμον μεταλ. εἰς Τραπ. τὸ ἐξωτερικόν
 (Προϊὸν ἐκδοθέντος Ἐθν. Δαν. εἰς χρ. Ἐλ. Σι-
 δηρ. 4 ο)ο τοῦ 1902
 Δάνειον πρὸς τὴν Ἐλλ. Κυβέρν. ἐπ' ἀναγκαστικῆ κυκλοφ. τραπ. γραμ.
 » » » διδράχμων και μονοδράχμων
 Ἐντοκ. γραμμ. Ἐλλ. Δημ. εἰς Τραπ. γραμμάτια
 Ὁμολ. Ἐθνικῶν δανείων (Εἰς χρ. δρ. 23,768,607.75
 (» τραπ. γραμ. » 28,878.900.—

Προεξοφλήσεις
 Καθυστερήσεις προεξοφλήσεων
 Δάνεια και ἀνοικτοὶ λ)σμοὶ ἐπ' ἐνεχύρῳ χρηματογρ.
 Δάνεια ἐπ' ἐνεχύρῳ ἐμπορευμάτων
 Δάνεια και ἀνοικτοὶ λ)σμοὶ ἐπὶ ὑποθήκῃ
 Δάνεια εἰς δῆμους λιμένας, και λοιπὰ νομικὰ πρόσωπα
 Χορηγήσεις εἰς γεωργοκτηματίας
 Καθυστερήσεις χορηγήσεων εἰς γεωργοκτημ. και ἐκ γραμ. Πρ. Τραπ.
 Ἡπειροθεσσαλίας

Μετοχαὶ εἰς ἐγγχωρίους Ἐταιρίας
 Συμμετοχὴ εἰς Τράπεζαν Κρήτης
 Ὁμολ. λαχ. δαν. Ἐθν. Τρ. τῆς Ἑλλάδος 2 1)2 ο)ο εἰς τρ. γρ.
 Τοκομερίδια ἐν γένει
 Καταστήμ. Τραπέζ. και κτῆμ. ἐξ ἀναγκαστ. ἐκποιήσεων
 Ἀπαιτήσεις ἐπισφαλῆς
 Ἐξόδα ἐγκαταστ. (ἰδίως δαπάνη κατασκευῆς τραπεζ. γραμματίων)
 Διάφοροι λογαριασμοὶ
 Λογαριασμοὶ τρίτων ἐν τῷ ἐξωτερικῷ
 Διεθνῆς Οἰκονομικὴ Ἐπιτροπὴ (λ)σμοὶς ὑπὲρ Ἐθν. δανείων εἰς χρυσόν)
 Λογαριασμοὶς ἐξαγ. συμμετοχῆς Κυβερνήσ. εἰς κέρδη ἐκ τρ. γραμμ.
 Ἐξαγορὰ προνομίου Προνομ. Τραπέζης Ἡπειροθεσσαλίας
 Προμήθεια τροπῆς λαχειοφόρου δανείου (εἰς τραπ. γραμμάτια
 Διάφορα

ΠΑΘΗΤΙΚΟΝ

Μετοχικὸν Κεφάλαιον
 Ἀποθεματικὰ κεφάλαια
 Τραπεζικὰ γραμμάτια ἐν κυκλοφορίᾳ :
 Ι. Διὰ λ)σμοῦ τῆς Κυβερνήσεως δρ. 67,778,575.42
 Ν. » » Τραπεζῆς 43,107,783.83
 Κερματικὰ γραμμάτια δίδραγμα και μονόδραγμα
 Καταθέσεις ἀνευ τόκου εἰς μεταλλικόν
 Καταθέσεις ἀνευ τόκου
 Ἐπιταγαὶ πληρωτέαι
 Μέρισματα πληρωτέα
 Καταθ. Δημοσ. διὰ χορηγήσεις δανείων κατὰ τὸν ΒΦΜ' νόμον
 Διεθν. Οἰκ. Ἐπιτροπὴ λ)σμοὶς καταθ. ἐκ δημ.
 ὑπεγγ. προσ. (Εἰς χρυσ. δρ. 626,731.39
 (» τρ. γρ. » 7,222,515.94

Ἐπηρεσία Ἐθνικῶν δανείων εἰς χρυσόν
 Ἐπηρεσία Ἐθνικῶν δανείων εἰς τραπεζικὰ γραμμάτια
 Καταθέσεις Δημοσίου εἰς χρυσόν
 Καταθέσεις Δημοσίου ἐπὶ τόκῳ εἰς τραπεζ. γραμμάτια
 Ἐντ. κατάθ. Δημ. εἰς χρ. διὰ τὴν κατασκ. Σ. Π-Δεμερλῆ-Συνόρ.
 » » » τραπ. γραμμάτια
 Καταθ. ἑντόκοι.
 Λαχειοφόρον δάνειον Τραπεζῆς 3 ο)ο εἰς χρ.
 » » » » 2 1)2 ο)ο εἰς τρ. γραμ.
 Ἐπηρεσία λαχειοφόρου δανείου Τραπεζῆς 3 ο)ο εἰς χρ.
 » » » » 2 2 1)2 ο)ο εἰς τρ. γραμ.
 Καταθέσεις Ταμειουτῆριου
 Διάφορα.

31 Μαρτίου 1906	28 Φεβρουαρίου 1906
2,364,894.60	2,530,608.39
205.010.—	211,470.—
1,137,429.—	1,139,177.—
28,174,525.48	27,480,798.93
13,468,523.83	13,834,523.83
67,778,575.42	67,778,575.42
10,500,000.—	10,500,000.—
52,647,507.75	52,675,107.75
23,088,337.07	23,166,879.31
2,786,113.66	2,772,248.25
12,349,589.06	12,150,274.24
1,176,545.13	1,885,360.48
58,032,758.88	57,267,072.65
43,338,803.48	43,833,358.76
12,210,003.20	11,636,171.05
5,039,858.40	4,849,643.98
4,162,500.70	4,160,515.70
1,500,000.—	1,500,000.—
1,777,150.—	1,777,150.—
	77,551.12
8,338,409.48	8,306,439.63
2,591,105.57	2,624,409.39
1,631,384.85	1,600,554.35
2,459,664.18	2,563,385.02
3,857,874.08	2,201,291.76
4,539.05	
1,576,960.—	1,576,960.—
1,120,000.—	1,120,000.—
400,000.—	400,000.—
796,208.69	09,329.94
364,815,271.56	362,228,889.95
20,000,000.—	20,000,000.—
13,500,000.—	13,500,000.—
110,886,359.25	110,448,229.51
10,500,000.—	10,500,000.—
5,315,065.60	3,863,618.89
18,891,379.48	15,238,339.96
765,318.94	1,612,600.81
308,815.—	503,620.—
283,749.94	283,749.94
7,849,247.33	5,087,477.54
302,593.25	131,877.25
1,562,461.57	418,721.85
1,310,701.48	1,442,413.13
13,468,523.83	5,010,701.48
42,265.21	25,905.21
85,234,358.07	84,353,373.16
44,841,390.—	44,841,390.—
20,487,200.—	20,488,800.—
1,257,670.—	1,559,886.—
190,805.—	157,287.50
5,741,365.25	5,654,561.89
2,076,002.56	3,271,842.—
364,815,271.56	362,228,889.95

Δραχ.